Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. — Nakład 2500 egz. Str. 80

Nr. 4 i 5 GRUDZIĄDZ, kwiecień 1929 r. Rok II

Nauczyciel Pomorski

„Szkoła Pomorska"

Organ Pomorskiego Oddziału Okręgowego
„Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych".

Wychodzi 12 razy w roku - w pierwszej połowie każdego miesiąca. Cena pojedynczego numeru 50 gr bez przesyłki. Abonament wraz z przesyłką: miesięcznie 0,55 zł, kwartalnie 1,50 zł, półrocznie 2,70 zł, rocznie 4,80. Członkowie „Stow. Ch. N. Naucz. Szk. Powsz." Okręgu Pom. płacą za numer wraz z przesyłką 25 gr miesięcznie oprócz składek członkowskich i razem z niemi na PKO. Poznań nr. 206.133 (Pomorski Zarząd Okręgowy). —

Redaguje: (Redaktor odpowiedzial.) Albin Nowicki, Grudziądz, Młyńska nr. 27, tel. 121 przy pomocy Komitetu Redakcyjn. Adres Redakcji i Administr.: Grudziądz, Rynek nr. 15 p. I. —

TREŚĆ NUMERU:

Czcionkami „GŁOSU WĄBRZESKIEGO" (B. Szczuka) Wąbrzeźno-Pomorze.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. — Nakład 2500 egz. Str. 80.

Nr. 4 i 5 GRUDZIĄDZ, kwiecień 1929 r. Rok II

Nauczyciel Pomorski

„Szkoła Pomorska"

Organ Pomorskiego Oddziału Okręgowego
„Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych".

Wychodzi 12 razy w roku - w pierwszej połowie każdego miesiąca. Cena pojedyńczego numeru 50 gr bez przesyłki. Abonament wraz z przesyłką: miesięcznie 0,55 zł, kwartalnie 1,50 zł, półrocznie 2,70 zł, rocznie 4,80. Członkowie „Stow. Ch. N. Naucz. Szk. Powsz." Okręgu Pom. płacą za numer wraz z przesyłką 25 gr miesięcznie oprócz składek członkowskich i razem z niemi na PKO. Poznań nr. 206.133 (Pomorski Zarząd Okręgowy). —

Redaguje: (Redaktor odpowiedzialny) Albin Nowicki, Grudziądz, Młyńska nr. 27, tel. 121 przy pomocy Komitetu Redakcyjn. Adres Redakcji i Administr.: Grudziądz, Rynek nr. 15 p. I. —

Tegoroczny Walny Zjazd Delegatów Okręgu Pomorskiego i Zjazd Jubileuszowy.

odbędzie się w Chełmnie n. W. w czasie wakacyj świątecznych Zielonych Świątek.

I. Niedziela, dnia 19 maja 1929 roku:
po południu posiedzenie Pomorskiego Zarządu Okręgowego i Komisji Rewizyjnej w szkole powszechnej chłopców.

II. Poniedziałek, (II święto), dnia 20 maja 1929 roku:
godzina 8,— Msza Święta za zmarłych członków,
godzina 9,— a) zjazd delegatów Pomorza, aula szkoły chłopców, b) równocześnie ćwiczenia Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego, aula szkoły III.
godzina 13,30 — 15. przerwa obiadowa.
godz. 15,— ciąg dalszy a) zjazdu delegatów, aula szkoły chłopców b) ćwiczeń — aula szkoły III.
wieczorem godzina 20-ta: Wieczorek towarzyski w „Dworze Chełmińskim".

III. Wtorek, dnia 21 maja 1929 roku:
godzina 8,30 — Uroczysta Msza Święta, celebrowana przez Ks. Biskupa, względnie jego delegata.
godzina 10, — **Zjazd Jubileuszowy,** sala w Strzelnicy:

1. Chór Nauczycielstwa Pomorskiego
2. Zagajenie i przywitanie,
3. Chór Nauczycielstwa Pomorskiego,
4. Przemówienia powitalne,
5. Chór Nauczycielstwa Pomorskiego,
6. Referat I. — Nowicki: „Dziesięciolecie naszej organizacji".
7. Referat II. — Ryczakowicz: „Współczesne problemy wychowawcze z uwzględnieniem naszej ideologji".
8. Zakończenie:
   Wspólny śpiew,
   Wspólne zdjęcie fotograficzne.

Godzina 14 — 16: wspólny obiad w Strzelnicy.

Godzina 16 — 19. zwiedzanie grupami miasta; równocześnie koncert w ogrodzie Strzelnicy.

Godzina 20 — Wieczornica na sali w Strzelnicy: Chóry, popisy, tańce.

IV. Środa, dnia 22 maja 1929 r.

od godziny 9-ej rano: Jeszcze zwiedzanie grupami miasta.

UWAGI:

Na podstawie artykułu 99 statutu naszej organizacji Walny Zjazd Delegatów Oddziału Okręgowego odbywa się przynajmniej raz na rok. Biorą w nim udział:

a) delegaci Kół powiatowych i miejscowych, wybrani przez walne zgromadzenia członków;
b) członkowie Zarządu Oddziału Okręgowego;
c) członkowie Komisji Rewizyjnej.

Art. 100. W Walnym Zjeździe Delegatów Oddziału Okręgowego mogą brać udział wszyscy członkowie Oddziału z głosem doradczym.

Zgodnie z art. 102. wyznaczył Zarząd Okręgowy na miejsce tegorocznego Walnego Zjazdu Delegatów Pomorza miasto **Chełmno n. Wisłą.**

Art. 103. Do zakresu działania Walnych Zjazdów Delegatów Oddziału Okręgowego należy:

a) wybór przewodniczącego, zastępcy i 16 członków Zarządu Okręgowego (§ 66);
b) wybór Komisji Rewizyjnej, składającej się z 3 członków i 2 zastępców;
c) wybór delegatów na Walny Zjazd Stowarzyszenia (§ 92);
d) zatwierdzenie agend Oddziału, powołanych przez Zarząd Okręgowy (uchwalenie statutu Kasy Pośmiertnej, regulaminu, Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego, rewizja statutu Kasy Ubezpieczeniowej od cywilno - prawnej odpowiedzialności);
e) przyjęcie rocznego sprawozdania i rachunków Oddziału;
f) uchwalenie wysokości dodatkowych składek członków na pokrycie wydatków nadzwyczajnych (§ 36);

g) uchwalanie wniosków, nadesłanych z Kół powiatowych i miejscowych, i wniosków samoistnych, dotyczących spraw szkolnictwa i oświaty narodowej;

h) wyznaczenie miejsca dla przyszłego Walnego Zjazdu Delegatów Oddziału i wybór delegata do Zarządu Głównego.

Art. 106. b) Walne Zgromadzenia Kół Powiatowych i Miejscowych dokonują wyborów delegatów na Walny Zjazd Delegatów Oddziału Okręgowego tak, że na każdych 50 członków przypada 1 delegat, przyczem niepełna 50-ka liczy się za całą.

U w a g a : Wzywamy niniejszem Zarządy wszystkich Kół, aby najdalej od dnia 30 kwietnia rb. nadesłały nam: a) spis delegatów, wybranych na walnych zgromadzeniach członków celem umożliwienia nam wysyłki legitymacyj, upoważniających do głosowania na Walnym Zjeździe Delegatów Pomorza, b) wniosków (§ 103 d i g), c) spis członków chcących brać udział w powyższym zjeździe jubileuszowym, aby ułatwić Komitetowi Zjazdowemu prace przygotowawcze (noclegi itd.)!

Sprawozdanie za 1928 r.

Pomorski Zarząd Okręgowy

na rok sprawozdawczy 1928/29.

L.p.	IMIĘ i NAZWISKO	Urząd	Miejsce zamieszkania	Wybrany w roku
1	Albin Nowicki	prezes	Grudziądz, Młyńska 27	1927
2	Wojciechowski Roman	wiceprezes	Toruń, Pl. św. Katarzyny	1927
3	Kwiatkowski Aleks.	sekretarz	Grudziądz, Sienkiewicza 27	1927
4	Kalinowski Cezary	ref. organ.	„ Pl. 23. Stycznia 11	1928
5	Spica Andrzej, rektor	ref. skarb.	„ Strzelecka 9a	1926
6	Zawodziński Franc.	ref. kasy ubezp.	Tuszewo, pow. Grudziądz	1926
7	Szymański Kazimierz	ref ekon.	Grudziądz, Toruńska 9	1926
8	Delewski Józef	ref. spr ośw.	„ Słowackiego 11	1926
9	Zyborska Marja	ref spr. pras.	„ Forteczna 23	1928
10	Kamiński Celestyn	członek	Dąbrowa Chełmińska	1926
11	Kolasiński Piotr, rekt.	„	Brodnica, Paderewskiego 4	1927
12	Jackowski Leon	„	Chojnice, Igielska 3	1927
13	Ogrodowski kier. szk	„	Gdynia-Oksywie, pow. Morski	1926
14	Dzięcioł Józef rektor	„	Działdowo	1928
15	Noga Bronisław	„	Jeżewo, pow. Świecie	1928
16	Ossowski Józef, rektor	„	Tuchola	1928
17	Dolecki Alojzy	„	Chełmża, Dojazd 8	1928
18	Wilczewski Stefan	„	Grabowo, p. Pączewo	1928
19	Szmelter Paweł	ref. spr. zaw.	Grudziądz Młyńska 17a	1927
	na jego miejsce Ryczakowicz Melchjor		„ Ks. Budkiewicza 26	

Komisja Rewizyjna:

1. Krajnik Lambert Pelplin, Dworcowa 27. 2. Raszeja Bolesław, rektor, Starogard, Rynek. 3. Vetter Brunon Toruń, Klonowicza 43.

Zastępcy:

1. Grochocki Bernard, Barłóżno, pow. Starogard. 2. Stefański Jan, Tczew, Kościuszki 4.

Delegat Pomorza do Zarządu Głównego:

Noga Bronisław, Jeżewo

Delegat Pomorza do Komisji Gospodarczej przy Zarządzie Głównym

Zawodziński Franciszek, Tuszewo, pow. Grudziądz.

Roczny Walny Zjazd Delegatów Pom. Oddziału Okręgowego,

który odbył się we wtorek dnia 29 maja 28 r. w Grudziądzu w „Domu Towarzystw" przy ul. Moniuszki nr. 8, na głównej sali.

1. Porządek obrad:

1. Zagajenie zjazdu,
2. Wybór komisyj
   a) weryfikacyjnej,
   b) matki.
3) a) Referat: „Jakie trudności spotyka dzisiejszy nauczyciel w swojej pracy, jak je zwalczać i jaka powinna być pomoc władz przy zwalczaniu ich?" (rekt. Józef Dzięcioł z Działdowa).
   b) Dyskusja nad referatem i uchwalenie tez.
4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Okręgowego,
   a) sekretarza okręgowego p. Z. Kalinowskiego,
   b) skarbnika, okręgowego p. A. Spicy,
   c) skarbnika Kasy Ubezpieczenia p. Zawodzińskiego,
   d) sprawozdanie komisji gospodarczej „Modrzejowa" ref. Zawodziński,
   e) sprawozdanie komisji rewizyjnej, ref. p. L. Krajník — Pelplin,
   f) sprawozdanie komisji weryfikacyjnej, ref. Dolecki — Chełmża.
5. Dyskusja nad sprawozdaniami,
6. Absolutorjum dla Zarządu Oddziału Okręgowego i Kasy Ubezpiecz.
7. Sprawozdanie komisji matki i wybory,
8. Uchwały,
9. Referat p. J. Delewskiego, proponowane przez Zarząd Główny poprawki do naszego statutu.
10. Dyskusja nad referatem i uchwały,
11. Wnioski Zarządu Okr. i kół,
12. Zamknięcie zjazdu.

2. Obecni:

W zjeździe brali udział pp.: Leon Kozłowski z Warszawy, jako delegat Zarządu Głównego, insp. szkolny Sowiński z Grudziądza w zast. p. Kuratora Okregu Szkolnego Pomorskiego Szwemina, z ramienia duchowieństwa katolickiego ks. prałat Dembek z Grudziądza, 17 członków Zarządu Okręgowego i komisji rewizyj-

nej, i to pp. Nowicki, B. Noga — Jeżewo, Kolasiński — Brodnica, Ogrodowski — Gdynia, Marja Żyborska, J. Delewski, A. Spica, Wilczewski — Skórcz, R. Wojciechowski — Toruń, J. Dzięcioł — Działdowo, Zawodziński, Kalinowski, A. Kwiatkowski, I. Krajnik — Pelplin, Ossowski — Tuchola, B. Raszeja — Starogard, B. Veter — Toruń, 41 delegatów kół (Brodnica, Bukowiec, Chełmno, Chełmża, Czersk, Czerwińsk, Działdowo, Gdynia, Gniew, Grodziczno, Gruta, Jabłonowo, Jeżewo, Kowalewo, Stara Kiszewa, Krokowa, Łasin, Lipinki, Lipusz, Liniewo, Nowa, Nowemiasto, Osie, Pelplin, Pruszcz, Przodkowo, Radzyn, Sępólno, Sierakowice, Skórcz, Starogard, Świecie, Tczew, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Grudziądz, Żukowo i Osiek.), oraz 19 gości. Upoważnionych do głosowania 58 osób. Nie były reprezentowane następujące koła: Brusy, Pol. Brzozie, Brzeźno, Chmielno, Chojnice, Dąbrowa, Golub, Hopowo, Kartuzy, Kościerzyna, Karlikowo, Lisewo, Lidzbark, Lubawa, Lubichowo, Matarnia, Nieżywięć, Puck, Skarszewy, Śliwice, Stężyca, Szemud, Szymbark, Suleczyno, Swarzewo, Warlubie, Wejherowo, Wiele, Zblewo.

3. **Życzenia:**

przysłali zjazdowi Wojewoda Pomorski p. Młodzianowski, ks. dr. Rogalla wikarjusz generalny Kurji Biskupiej i prezes Siciński ze Lwowa. Treść pierwszego listu: „Dziękując uprzejmie za pamięć, zawiadamiam, że wobec wyjazdu służbowego do Warszawy pomimo szczerej chęci nie mogę skorzystać z zaproszenia Szan. Panów na zjazd delegatów. Przy tej sposobności przesyłam dla wszystkich uczestników Zjazdu szczere życzenia pomyślnych wyników w obradach. K. Młodzianowski.

Depesza: „Pelplin, Obradom zjazdu delegatów Stowarzyszenia Nauczycielstwa Chrz.-Nar. ślę życzenia błogosławieństwa Bożego, aby zasady chrześcijańskie i narodowe pozostały na zawsze fundamentem niewzruszonym organizacji nauczycielstwa polskiego na Pomorzu. Ks. Dr. Rogalla, wikarjusz Generalny".

Depesza: „Lwów, Serdecznie witam, zasyłam życzenia najlepszych wyników obrad, szczęść Boże pracy. Siciński".

Zagajenie.

O godz. 9,10 min. zagaja zjazd prezes okręgowy p. A. Nowicki pozdrowieniem Bożem, witając serdecznie przybyłych delegatów, członków zarządu okręgowego i gości, podkreślając, że tegoroczny walny zjazd delegatów jest dziewiątym z rzędu, a odbywającym się w 10-tym roku istnienia naszej organizacji na Pomorzu. Prezes podał przyczyny, z jakich trzeba było odłożyć projektowany jubileuszowy zjazd w Chełmnie, a zwołać skromniejszy zjazd delegatów w Grudziądzu. Podał do wiadomości porządek dzienny, który bez zmian zjazd przyjął i potwierdził.

Następnie ks. prałat Dembek, zabierając głos w imieniu duchowieństwa katolictolickiego Pomorza, złożył zjazdowi i organizacji nauczycielstwa Chrz. Nar. od duchowieństwa katolickiego Pomorza najserdeczniejsze życzenia, podkreślając ważność roli i doniosłość posłannictwa nauczycielstwa polskiego w misji swej wychowywania moralnego i spełniania apostolstwa świeckiego. Zapewnił, że duchowieństwo pomorskie szczerze chce współpracować przy tem dziele z nauczycielstwem pomorskiem.

Później przybyły insp. szkolny p. Sowiński z Grudziądza złożył życzenia zjazdowi z polecenia p. Kuratora.

Wybór komisyj.

Do komisji weryfikacyjnej wybrano: pp. Doleckiego — Chełmża, Kirszteina i Stróżewskiego—Świecie, do komisji matki pp. Józefa Delewskiego — Grudziądz, Albina Ługiewicza — Wąbrzeźno, Strzyżewskiego — Toruń, Borzyszkowskiego — Żukowo i Bernarda Grochockiego z Barłożna.

Referat:

„Jakie trudności spotyka dzisiejszy nauczyciel w swojej pracy, jak je zwalcząć i jaka powinna być pomoc władz przy zwalczaniu ich" wygłosił p. rekt. Dzięcioł z Działdowa. Referat bardzo starannie opracowany, wyczerpał w sposób rzeczowy temat, podkreślając aktualne zagadnienia szkolnictwa. Tezy referatu, przez Zarząd Okr. zatwierdzone, zostały wręczone w odbitkach każdemu z uczestników. Huczne oklaski były szczerem podziękowaniem zadowolonych słuchaczy za tak piękny referat.

Podczas wygłaszania referatu przybył na salę delegat Zarządu Głównego p. Leon Kozłowski z Warszawy, który następnie zabrał głos do referatu, przedstawiając zabiegi Zarządu Głównego ostatniej doby, celem poprawienia położenia materjalnego nauczycielstwa. W dyskusji zabierali głos pp. Ossowski — Tuchola, Poćwiardowski — Gruta, Kozłowski — Warszawa, Krajnik — Pelplin, Ułanowski—Lipinki, Kapiszewski—Jeżewo, Kleinschmidt—Lipusz, Borzyszkowski — Żukowo, Itrych — Przodkowo, Maron — Jabłonowo, poczem udzielali odpowiedzi prezes A. Nowicki, insp. szkolny Sowiński, Leon Kozłowski i ref. Dzięcioł.

Uchwały

Zjazd zatwierdził następujące tezy, zmieniając tylko tezę pierwszą i siódmą, a odrzucając tezę 12-tą.

1. „Jako pierwszy warunek, od którego uzależnia się pomyślniejszy rozwój szkolnictwa polskiego, uważać należy gruntowną poprawę w uposażeniu nauczycielstwa wraz z przywróceniem wszelkich utraconych świadczeń ze strony gminy, jeżeli chodzi na terenie Okręgu Pomorskiego o dostarczenie opału w sposób, unormowany matrykułami, przy bezpłatnej zwózce drzewa i wolną obróbkę roli, gdyż jedynie wystarczające uposażenie umożliwić może nauczycielowi całkowite poświęcenie się swojej pracy zawodowej;

2. sprawiedliwe traktowanie nauczyciela przez władze przełożone, zwłaszcza jeżeli chodzi o uzyskanie posady i ocenę pracy, jest niezbędnym warunkiem celem pozyskania obopólnego zaufania.

3. należy zapewnić nauczycielowi wykształcenie takie, ażeby sprostać mógł wszelkim najnowszym prądom w wychowaniu i nauczaniu w szkole i zająć w społeczeństwie stanowisko pod każdym względem godne jego roli jako wychowawcy narodu polskiego.

4. Stronie wychowawczej w szkole należy obecnie w tak bardzo zmaterjalizowanych czasach więcej uwagi poświęcić i odpowiednio do tego wymagania dostosować programy szkolne.

5. Programy ministerjalne nie mogą być przy obecnych warunkach w szkole z dobrym wynikiem zrealizowane, gdyż przeładowane są materjałem i to w dodatku należycie nie uporządkowanym.

6. Oprócz braku warunków celem podniesienia wydajności pracy nauczyciela w szkole ogólny brak samego wyposażenia szkoły uniemożliwia przeprowadzenie programów ministerjalnych.

7. Doświadczenie wykazało, że obowiązek dostarczania szkole pomocy naukowych przejść musi po części na samorządy, gdyż Ministerstwo W. R. i O. P. nie jest w stanie zaopatrzyć wszystkich szkołów w pomoc naukowe. Ten obowiązek winien być podzielony na Ministerstwo i na samorządy.

8. Szkole twórczej przyznać należy więcej znaczenia, gdyż jest ona najlepszym środkiem w zdobyciu lepszych wyników w wychowaniu i nauczaniu w szkole.

9. Nie należy zwlekać z ustaleniem najnowszego ustroju szkolnictwa, dążącym do oparcia szkolnictwa na 7-mio klasowej szkole powsz. gdyż dotychczasowe szkolnictwo niejednolite przeżyło się wobec praktyczniejszego patrzenia się na świat i rozbija wyniki pracy w szkole.

10. Na ogół stwierdzić wypada, że władze samorządowe jak i administracyjne nie doceniają znaczenia szkoły powszechnej, co wynika z braku pożądanej opieki z ich strony nad szkołą. Brak tej opieki tem więcej odczuwać się daje w

czasach obecnych, kiedy społeczeństwo nie posiada jeszcze wyrobionego zrozumienia dla potrzeb szkolnych. Zatem władze samorządowe i administracyjne dołożyć muszą wszelkich starań; aby zapewnić szkole swobodny rozwój, a narodowi wielką przyszłość.

11. Od nauczyciela spodziewać się należy, ażeby przez wydatniejszą pracę nad sobą stał się faktycznie pod każdym względem przewodnikiem narodu w państwie demokratycznem, który to naród z przyczyn od niego nie zależnych nie dorósł jeszcze całkowicie do życia demokratycznego".

12. Skreślony.

Przyjęto również następujące wnioski: 1. „Zjazd okręgowy, popierając akcję Zarządu Głównego, celem zniesienia rozporządz. Prez. Rzeczypospolitej o podporządkowaniu władz szkolnych władzom administracyjnym, domaga się na czas istnienia tegoż rozporządzenia aby opinja o nauczycielu zebrana przez organa władzy administracyjnej została uprzystępniona władzom szkolnym".

2. „Gmina powinna wstawić do budżetu szkolnego pewną sumę na zakup materjału dla robótek ręcznych".

3. „Zjazd domaga się, aby Min. W. R. i O. P. sprecyzowało stopnie kar szkolnych i określiło osobnem rozp. tę sprawę".

Sprawozdanie sekretarza okręgowego p. Cez. Kalinowskiego.

Czas sprawozdawczy od poprzedniego rocznego walnego Zjazdu delegatów Pomorskiego Oddziału Okręgowego w dniu 7. 6. 1927 r. do 29. 5. 1928 r. W tym czasie odbyły się dwa zjazdy prezesów: 9. 10. 27 r. i 5. 2. 28 r., dwa posiedzenia Zarządu Okręgowego, dnia 1. 4. 28 r. i w przeddzień tego rocznego zjazdu delegatów t. j. dnia 28. 5. 28 r., 36 posiedzeń Wydziału Wykonawczego. Do Zarządu Okręgowego należeli dotąd: pp. Nowicki, Wojciechowski — Toruń, Kalinowski, Kwiatkowski, Spica, Zawodziński, Szymański, Delewski, Żyborska, Kamiński — Dąbrowa, Kolasiński — Brodnica, Jackowski — Chojnice, Ogrodowski — Gdynia, Gruchała, Węsierski — Ostaszewo, Noga — Jeżewo, Ossowski — Tuchola, Brzeziński — Czersk, Wilczewski — Grabowo i Schmelter. W roku sprawozdawczym umarł Kol. Gruchała, Węsierski, jeden z najruchliwszych i najtęższych członków naszej organizacji, której zmarły był współzałożycielem, będąc zarazem od długich lat prezesem jednego z naszych najlepszych kół (Chełmża) Na tem miejscu poświęcił sprawozdawca kilka serdecznych słów pamięci przedwcześnie zmarłego. Obecni uczcili jego pamięć przez powstanie z miejsc.

Na miejsce śp. Gruchały - Węsierskiego Zarząd Okręgowy był kooptował p. rekt. Józefa Dzięcioła z Działdowa, pierwszego zastępcę.

Pism wpłynęło do biura okr. 625, wyszło pism 1555, razem 2175.

Delegacje i wyjazdy: Dnia 16. 4. 28 r. do Kuratorjum (Nowicki, Noga, Zawodziński), Na pogrzeb ś. p. Kol. Gruchały (kol. Kalinowski).

Kursy zorganizowaliśmy:

1. Działdowo, przygotowawczy do egz. kwalifikacyjnego, 3 mies., uczestników 20,
2. Grudziądz, przygotowawczy do egz. kwal. 6 mies. uczestn. 30,
3. Lubawa I kwalifikacyjny, 4 tygodniowy w wakacjach letni. uczest. 51,
4. Lubawa II. kwalif. 4 tygodniowy w wakacjach jesien. ucz. 42,
5. Osie, 3 mies. kwalif. ilość uczestników nieznana.
6. Świecie, kurs kwalif. od dn. 1. 4. do 17. 5. 27 r. ilość uczestników nieznana
7. Wejherowo, kwalifikacyjny w wakacjach jesiennych uczestn, 40
8. kurs kwalifikacyjny w Nowem.
9. Pelplin, kurs do egzam. kwalifikacyjnego.
10. Jeżewo, kurs do egzam. kwalifikacyjnego,
11. Wejherowo kurs przygotowujący do W. K. N. grupy humanistycznej uczestników 14, razem 11 kursów, uczestników ca. 300 tj. 15% członk.

Objazdy kół, które uskuteczniał przeważnie prezes okręgowy p. A. Nowicki: Puck. Gdynia, Toruń, Gniew, Pelplin, Świecie, Sępólno, Kościerzyna, Kartuzy, Działdowo. Chełmno, Łasin, Jabłonowo, Nowe.

Wydział Wykonawczy zajmował się następującemi sprawami:

1. domagał się ujednostajnienia programów i podręczników na terenie Pomorza, stosownie do stopnia organizacyjnego szkoły,

2. domagał się wykonania art. 11 ust. o służbie nauczycielskiej a) rozpisanie konkursów w terminie, b) ogłoszenie konkursu winno być dostępne każdemu, c) ustalenie stałych posad.

3. domagał się ustalenia niepodzielnych wakacyj letnich dla wszystkich szkół, rozpoczynających się z dniem 1. 7.

4. domagał się zniesienia podatku od roli szkolnej i podatku od ubezpieczenia od wypadków w rolnictwie,

5. Stowarzyszenie uzyskało od Min. Spr. Wewn.(Generalnej Służby Zdrowia) częściowego zwrotu kosztów leczenia naszych chorych członków, przebywających w Domu Zdrowia „Modrzejów" (4,— zł.)

6. domagał się przekształcenia „Nauczyciela Polskiego" na dwutygodnik,

7. w sprawie przydziału drzewa serwitutowego dla nauczycieli szkół powsz. wystosował obszerny memorjał do Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu i Bydgoszczy. Treść podaliśmy w komunikacie.

8. w sprawie dodatku dla kier. pełniących obowiązki zapadł wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego, którego treść podaliśmy w nast. komunikacie.

9. Zajmował się uruchomieniem kursu o charakterze W. K. N. w Chojnicach. Niestety zgłosiło się tylko 11 kandydatów, w tem 7 z drugim egzaminem. Uruchomienie tegoż kursu zależy od zgłoszenia się w większej ilości kandydatów, wzgl. od uzyskania osobnej subwencji na ten cel.

10. w sprawie pobieranych kwot za podatek komunalny, zniesiony z dniem 1. 4. rb.: o zwrocie mowy być nie może, gdyż podatek pobierano legalnie na podstawie ustawy o państw. podatku kom. (Dz. U. R. P. 1925 Nr. 58. poz. 411 art. 24 punkt. B.)

11. z okazji konsekracji ks. biskupa sufragana Dominika w Pelplinie, wysłał imieniem nauczycielstwa pomorskiego depeszę gratulacyjną. Ks. Biskup nadesłał nam obszerną serdeczną odpowiedź,

12. wysłał dnia 17. 5. z okazji 50-tej rocznicy śmierci Papieża Piusa IX, na ręce Ks. Biskupa Marmargiego depeszę hołdowniczą.

13. wysłał gratulację z okazji jubileuszu 50-letniej pracy nauczycielskiej kol. Grudzińskiemu z Sępólna.

14. z powodu złotego jubileuszu rekt. Jana Tkaczyka z Grudziądza założyciela naszej organizacji i pierwszego prezesa wojewódzkiego na Pomorzu zaproponował nominację na członka honorowego Pomorskiego Zarządu Okręgowego, a Zarządowi Głównemu nominację na członka honorowego całego Stowarzyszenia.

Sprawy organizacyjne:

Ilość Kół: ubyło 3, doszło 7, teraźniejsza ilość Kół: 68, ilość członków: ubyło 75, stan posiadania: 1827. Rozwiązały się w ostatnim czasie: Golub i Zblewo, przybyły Lipusz, Liniewo i Osie.

Nadesłało sprawozdania roczne Zarządowi Okręgowemu tylko 46 kół. Nowe legitymacje wysyła biuro okręgowe w b. czasie podług najnowszych sprawozdań.

Na zakończenie zilustrował sprawozdawca dokładnie stan organizacyjny każdego koła z osobna.

Sprawozdanie skarbnika okręgowego p. A. Spicy.

Referent przedstawił wpływy mies. ze składek członkowskich za każdy miesiąc, pozatem od każdego koła. Dochody w gotówce zł. 1847,70, przez P. K. O. 3,049,20 zł., razem 4.896,90 zł., rozchody w gotówce zł. 1.121,80, przez P. K. O. zł. 2.999,02 razem 4.120,82 zł., pozostaje w gotówce 725,90 zł. na P. K. O. 50,18 zł., razem 776,08 zł.

Dalej podał referent szczegółowe wskazówki, jak należy postępować przy przekazywaniu sum. Na zakończenie podał ref. w imieniu Zarządu Okręgowego projekt budżetu na rok 1929: a) dochody. ze składek członkowskich 7,000,— zł., z podnajmu części biura 600,— zł, razem zł 7.600,— zł.

b) rozchody:

1. czynsz za biuro	700,—
2. na czasopisma	100,—
3. posiedzenie Zarz. Okr. i zjazd ok.	700,—
4. Walny Zjazd Del. Stow.	1,200,—
5. Komisja rewizyjna	100,—
6. Remont lokalu	100,—
7. Wydatki Wydziału Wykonawczego (opał i światło, biuralistka, sekretarz i skarbnik, na wydatki biurowe, portorja, dep. i tel. posiedzenia Wydziału Wykon. wyjazdy do Kół oraz koszta manip. P. K. O.	4,500,—
8. na nieprzewidziane wydatki	200,—
złotych	7.600,—

Sprawozdanie skarbnika Kasy Ubezpieczenia p. Zawodzińskiego.

Dochody	3549,13 zł.
Rozchody	3220,50 zł.
Stan Kasy	328,63 zł.
w pożyczkach	3801,22 zł.
Stan majątkowy	4129,85 zł.

Kasa ubezpieczeniowa przyszła z pomocą w trzech nieszczęśliwych wypadkach, razem w 11 wypadkach, udzieliła pożyczek 38 osobom. Dochody kasy ubezpieczeniowej stanowią 10 gr. od członka i miesiąca z 2 złotowej składki miesięcznej członkowskiej.

Sprawozdanie Komisji Gospodarczej Modrzejowa.

Referent Zawodziński jako członek tejże komisji złożył szczegółowe sprawozdanie jako naoczny świadek z badań, przeprowadzonych na miejscu w Zakopanem.

Sprawozdanie komisji rewizyjnej.

Ref. L. Krajnik — Pelplin przedłożył i odczytał nast. protokół z działalności komisji rewizyjnej:

„Działo się w Grudziądzu Rynek 15, I p. dnia 28 maja 1928 r. Komisja Rewizyjna „Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powsz". na Okręg Pomorski, składająca się z nast. członków: Raszeja — Starogard, Vetter — Toruń i Krajnik — Pelplin, zbadała na podstawie przez skarbnika przedłożonych ksiąg kasowych i dowodów stan kasowy i majątkowy kasy Pomorskiego Zarządu Okręgowego, który przedstawia się:

w dochodach gotówką	1847,70 zł.	w P. K. O.	3049,20 zł.
w rozchodach gotówką	1121,80 zł.	w P. K. O.	2999,02 zł.
gotówka	725,90 zł.	w P. K. O.	50,18 zł.

Prowadzenie kasowości jest wzorowe.

Kasa ubezpieczeniową wykazała następujące kwoty:

w dochodach	3.549,13 zł.
w rozchodach	3.220,50 zł.
stan kasy	328,63 zł.
w pożyczkach	3.801,22 zł.
Stan majątkowy	4.129,85 zł.

Wnosimy o udzielenie absolutorjum Zarządowi Okręgowemu

Komisja Rewizyjna wł. ręczne podpisy

(—) Lambert Krajnik, (—) Bolesław Raszeja, (—) Brunon Vetter.

Sprawozdanie komisji weryfikacyjnej

przedłożył Józef Dolecki — Chełmża.

„Okręg Pomorski liczy obecnie 68 kół i 1800 członków, reprezentowanych jest 37 kół. Na zjazd przybyło 39 delegatów, 17 członków Zarządu okr. i 19 gości, razem obecnych 75 osób. Do głosowania jest uprawnionych 39 delegatów i 17 członków zarz. okr., razem 56 osób".

Dyskusja nad sprawozdaniami.

W dyskusji zabierali głos pp. Schuetz, Skoczylas — Sępólno, Itrych — Przodkowo, Ossowski — Tuchola, Hans — Chełmża, Poćwiardowski — Gruta, i Nowicki — Grudziądz. Poczem udzielali wyczerpujących odpowiedzi del. Kozłowski — Warszawa, prezes Nowicki i referenci.

Absolutorjum dla Zarządu Okręgowego i kasy ubezpieczeniowej.

udzielono wszystkiemi głosami przeciw jednemu.

Sprawozdanie komisji matki i wybory.

Referent Józef Dolecki przedstawił to sprawozdanie, zgodnie z uchwałami Zarządu Okręgowego.

Potwierdzono kooptacje do Zarządu Okręgowego p. J. Dzięcioła — Działdowo. Na miejsce ustępujących pp. Kalinowskiego, Żyborskiej, Nogi, Brzezińskiego i Wilczewskiego wybrano jednomyślnie pp. Kalinowskiego (ponownie) Żyborską (ponownie), Nogę — Jeżewo (ponownie), Ossowskiego — Tuchola (jponownie), oraz Wilczewskiego — Skrócz (ponownie), oraz Józefa Doleckiego Chełmża (na nowo).

Do komisji rewizyjnej wybrano tych samych członków, a mianowicie L. Krajnika — Pelplin, Vettera - Toruń i B. Raszeję - Starogard, jako zastępców Stefańskiego — Tczew, i Grochockiego — Barłożno. Na delegata do Zarządu Gł. wybrano ponownie p. B. Nogę — Jeżewo. Do komisji gospodarczej wybrano ponownie p. F. Zawodzińskiego — Tuszewo. Jako delegatów na tegoroczny Walny Zjazd Stowarzyszenia, mających się odbyć 3 i 4 lipca rb. we Wilnie, wybrano wszystkich członków Pomorskiego Zarządu Okręgowego oraz jako zastępców delegatów, wyznaczonych przez koła Lubawa, Toruń, Chełmno i Starogard.

Uchwały:

Pod tym punktem uchwalono budżet na rok kalendarzowy 1929 (patrz ustęp: Sprawozdanie skarbnika okr. p. A. Spicy, w którem są wyszczególnione poszczególne pozycje dochodu i rozchodu na sumę 7.6000 zł.)

Referat p. J. Delewskiego o proponowanych przez Zarząd Główny poprawkach do naszego statutu.

Referent wskazując na poprawki, przesłane przez Zarząd Główny w osobnej broszurce poszczególnym kołom, przedstawił stanowisko Pom. Zarządu Okręgowego w tej sprawie, który proponuje przyjąć wszystkie poprawki z wyjątkiem trzech:

a) sprzeciwia się zmianie firmy Stowarzyszenia, a w szczególności skreśleniu przymiotników „Chrześcijańsko - Narod.". Nazwa Stowarzyszenia ma pozostać taką samą już to ze względów zasadniczych i tradycyjnych, już to ze względów praktycznych,

b) sprzeciwia się zmianie, dotyczącej sposobu wyboru delegatów na Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia, których winien jak dotąd wybierać Walny Zjazd Delegatów Okręgu, a nie — jak proponowano — koła powiatowe, u nas przeważnie nieistniejące.

c) koszta, związane z Walnym Zjazdem Delegatów Stowarzyszenia ma nadal ponosić jak dotąd Kasa Okręgowa w całości.

Po krótkiej dyskusji przyjęto propozycje referenta jednomyślnie.

Wnioski Zarządu Okręgowego i kół.

1. Zjazd potwierdził jednomyślnie wniosek Zarządu Okręgowego o mianowaniu p. rekt. Tkaczyka — Grudziądz członkiem honorowym Pomorskiego Oddziału Okręgowego.
2. Następny Walny Zjazd Delegatów Pomorza odbędzie się w Chełmnie, w czasie Zielonych Świątek 1929 r. Proponowany zjazd jubileuszowy (Chełmno, dnia 9. 10. rb.) odpadnie, za to następny roczny walny zjazd delegatów Pomorza odbędzie się jako zjazd jubileuszowy przy udziale tak delegatów jak ogółu nauczycielstwa pomorskiego.
3. Przyjęto wniosek Koła Działdowa:
„Ponieważ organ Stowarzyszenia „Nauczyciel Polski", wychodzący raz w miesiącu, nie może sprostać swemu zadaniu, bo wiadomości podawane w nim są często bardzo spóźnione, a temsamem bezwartościowe, przeto wzywa zjazd Zarząd Główny, aby poczynił odpowiednie kroki w tym kierunku, aby organ nasz w przyszłości wychodził przynajmniej jako dwutygodnik".
4. Przyjęto wniosek zmieniony Koła Gniew i Koła Lipusz:
„Zjazd Delegatów Pomorza popierając wszelkie kroki Zarządu Głównego dla zniesienia rozporządz. Prez. Rz. Polskiej o odebraniu zajęć (urzędów) pobocznych, wzywa Zarząd Główny do kontynuowania swej akcji Rozporządzenie to dotyczy wielkiej ilości nauczycieli, gdyż każdy prawie nauczyciel wiejski prowadzi jakiś urząd poboczny. Złożenie urzędów tych z dniem 31 sierpnia 28 r. wpłynęłoby ujemnie na stan nauczycielski pod wielu względami:
a) nauczyciel, będąc sołtysem, jest niejako ojcem gminy, jego słowa więc są miarodajne dla całej wsi. O ile gospodarzy kasą gminną, łatwiej jest mu uzyskać subwencji dla szkoły czy dziatwy szkolnej.
b) złożenie urzędu przed upływem czasu, na który został wybrany, znaczyłoby oddać nauczyciela w ręce jego przeciwników, na czem traci autorytet nauczyciela.
c) Złożenie urzędów pobocznych wpłynęłoby także ujemnie na stan materjalny nauczyciela.

Stwierdziwszy więc, że złożenie urzędów pobocznych miałoby ujemne skutki, wzywa się Zarząd Okręgowy, aby przez interwencje u władz miarodajnych, starał się o przesunięcie terminu złożenia pobocznych urzędów, o ile wydane rozporządzenie nie zostanie uchylone względnie znowelizowane".

Wnioski Koła Osiek oraz koła Toruń i Lipusz przekazano do załatwienia Zarządowi Okręgowemu.

Zamknięcie Zjazdu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego podziękował przewodniczący gościom i delegatom za łaskawe przybycie, za żywe branie udziału w obradach i dyskusji i poprosił, aby każdy delegat złożył szczegółowe sprawozdanie z odbytego zjazdu na posiedzeniu swego koła, celem spotęgowania ruchu organizacyjnego.

Wspólnem odśpiewaniem hymnu narodowego zakończono około godz. 4-tej po poł. zjazd, który pod każdym względem udał się i wypadł wspaniale.

Walny Zjazd delegatów Stowarz. w Wilnie 2—4 lipca 1928 r.

Okręg Pomorski reprezentowali członkowie Pom. Zarządu Okręg.

A. Wnioski Pom. Oddz. Okręgowego, na Walny Zjazd Delegatów Stow. w Wilnie.

1. „Zjazd popierając akcję Zarządu Głównego celem zniesienia rozporządzenia Prezydenta Rzplitej Polskiej o podporządkowaniu władz szkolnych władzom administracyjnym, domaga się na czas istnienia tegoż rozporządzenia, aby opinja o

nauczycielu, zebrana przez organa władzy administracyjnej, została uprzystępniona władzom szkolnym".

2. „Gmina powinna wstawić do budżetu szkolnego pewną sumę na zakup materjału dla robótek ręcznych".

3. „Zjazd domaga się, aby Ministerstwo W. R. i O. P. ustaliło i ściśle określiło stopnie kar szkolnych i unormowało osobnem rozporządzeniem tę sprawę".

4. „Pomorski Oddział Okręgowy wnosi o mianowanie na Walnym Zjeździe w Wilnie członkiem honorowym Stowarzyszenia p. rektora Jana Tkaczyka z Grudziądza, założyciela pierwszego koła polskiego na Pomorzu, twórcę naszej organizacji na Pomorzu i pierwszego jej prezesa wojewódzkiego z okazji jego złotego jubileuszu nauczycielskiego".

5. „Zjazd Delegatów, popierając wszelkie kroki Zarządu Głównego dla zniesienia rozporządz. Prez. Rz. P. o odebraniu zajęć (urzędów) pobocznych wzywa Zarząd Główny do kontynuowania swej akcji.

Rozporządzenie to dotyczy wielkiej ilości nauczycieli, gdyż każdy prawie nauczyciel wiejski prowadzi jakiś urząd poboczny. Złożenie urzędów tych z dniem 31 sierpnia 28 r. wpłynęłoby ujemnie na stan nauczycielski pod wielu względami:

a) nauczyciel, będąc sołtysem, jest nietylko ojcem gminy, jego słowa więcej są miarodajne dla całej wsi. O ile gospodarzy kasą gminną, łatwiej jest mu uzyskać subwencje dla szkoły, czy dziatwy szkolnej.
b) złożenie urzędu przed upływem czasu, na który został wybrany, znaczyłoby oddać nauczyciela w ręce jego przeciwników, na czem traci autorytet nauczyciela.
c) złożenie urzędów pobocznych wpłynęłoby także ujemnie na stan materjalny nauczyciela.

Stwierdzając więc, że złożenie urzędów pobocznych miałoby ujemne skutki, wzywa się Zarząd Główny, by przez interwencję u władz miarodajnych starał się o przesunięcie terminu złożenia pobocznych urzędów. o ile wydane rozporządzenie nie zostanie uchylone wzgl. znowelizowane".

6. „Uwzględniając korzyść dla organizacji nauczycielskiej, płynącą z wydawania pism perjodycznych dla młodzieży szkolnej („Płomyk" i „Płomyczek" związkowy), wzywa się Zarząd Główny do definitywnego załatwienia tej doniosłej dla Stowarzyszenia sprawy ,a w szczególności albo do rozpoczęcia i poprowadzenia odpowiedniego własnego wydawnictwa, albo do przejęcia pod firmą Stowarzyszenia jednego z istniejących wydawnictw, uwzględniając w każdym razie przedewszystkiem strone estetyczną i etyczną oraz religijnego i moralnego oddziaływania na czytelników".

7. „Zjazd Delegatów wzywa Zarząd Główny, aby dnia 5. każdego miesiąca przesłał Zarządom Okręgowym zestawienie składek członkowskich, które wpłynęły w poprzednim miesiącu od poszczególnych kół Oddziału Okręgowego. O ile do dnia 12 k. m. Zarząd Okręgowy nie prześle sprostowań co do cyfr i danych. Zarząd Główny jest zobowiazany, przekazać najdalej do 15 k. m. Zarządowi Okręgowemu należną sumę ze składek członkowskich za poprzedni miesiąc".

B. Materjał do projektu zmian statutu:

Pomorski Oddział Okręgowy

a) sprzeciwia się zmianie firmy Stowarzyszenia, a w szczególności skreśleniu przymiotników „Chrześcijańsko - Narodowego". Nazwa Stowarzyszenia pozostać ma taka samaż, już to ze względów zasadniczych i tradycyjnych, już to ze względów praktycznych.
b) sprzeciwia się zmianie, dotyczącej sposobu wyboru delegatów na Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia, których winien jak dotąd wybierać Walny Zjazd Delegatów Okręgu, a nie jak proponowano koła powiatowe, u nas przeważnie nieistniejące,
c) koszta zwiazane z Walnym Zjazdem Delegatów Stowarzyszenia ma nadal ponosić jak dotąd Kasa Okręgowa w całości.

Zjazdy prezesów Kół.

W 1928 roku odbyły się 2 zjazdy prezesów Kół: dnia 5. II. i 7. X.

I. Dnia 5 lutego br. odbył się w Grudziądzu zjazd prezesów Kół Pom. Oddziału Okręgowego. Reprezentowane były następujące Koła: 1) Nieżywięć — p. Odymała, 2) Sępólno — p. rekt. Kalinowski, 3) Gdynia — p. Ogrodowski, 4) Brodnica — p. rekt. Kolasiński, 5) Grodziczno — p. Lewalski, 6) Lipinki — p. Winkowski 7) Skórcz — p. Grochocki, 8) Chełmża — p. rekt. Skański, 9) Radzyn — p. Ożga, 10) Gruta — p. rekt. Poćwiardowski, 11) Jabłonowo — p. Maron, 12) Pruszcz — p. Cichowski, 13) Nowe. — p. rekt. Tytulski, 14) Kowalewo — p. Kuechlerówna 15) Jeżewo — p. Kapiszewski, 16 Chełmno — p. rekt. Streński, 17) Grudziądz — p. rekt. Tkaczyk, 18 Toruń — p. Jagielski, 19) Lisewo — p. Sehnke, 20) Nowemiasto — p. Michalski, 21) Świecie — p. Stryjkowski, 22) Gniew — p. Jackiewicz.

Po zagajeniu przez prezesa okręgowego Kol. Nowickiego wygłosił sekretarz okręgowy kol. Kalinowski szczegółowe sprawozdanie ze stanu organizacji na terenie Pomorza, charakteryzując poszczególne koła pod względem sprawności organizacyjnej, pracy zawodowej, ogólno-społecznej itp. Nad sprawozdaniem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której przemawiali kolejno następ. delegaci, podnosząc rozmaite sprawy tak organizacyjne jak i zawodowe: 1) p. Jagielski prosił, aby w drodze komunikatów poinformować członków o warunkach przyjęcia do domu zdrowia „Modrzejów" oraz domagał się, aby Zarząd Okręgowy nawiązał kontakt z Zarządem T. N. S. W. celem współpracy w kierunku ideowym jak i zawodowym.

Pan Kalinowski — Sępólno podniósł sprawę W. K. N. w Chojnicach, dostarczenie „Nauczyciela Pomorskiego" oraz 50-cio lecie kolegi Grudzińskiego. Kolega Winkowski — Lipinki interpelował w kwestji emerytalnej nauczycieli Kolega Michalski — Nowemiasto żądał wyjaśnienia w sprawie drzewa serwitutowego. Kol. Winkowski, Lipinki interpelował kwestji emeryt. nauczycieli przyjętych z byłego zaboru pruskiego w związku z deklaracją Kuratorjum odnośnie rezygnacji z praw nabytych. Rekt. Streński — Chełmno apelował do zgromadzonych, aby jaknajliczniej się stawili na najbliższym zjeździe delegatów, odbyć się mającym w Chełmnie, i prosił, aby poszczególni członkowie Zarządów kół rozpoczęli już dziś usilną propagandę w tym kierunku, aby zjazd ten, który zarazem ma być zjazdem jubileuszowym, wypadł tak pod względem ilościowym jak i jakościowym jak najdoskonalej. P. rekt. Skański — Chełmża domagał się, aby zgodnie z poprzedniemi uchwałami Zarząd Okręgowy wpłynął na Zarząd Główny, aby tenże spowodował przekształcenie „Nauczyciela Polskiego" z miesięcznika na dwutygodnik. Kol. Ogrodowski — Gdynia podał do wiadomości kwestję dodatku sezonowego, uchwalonego przez Radę Ministrów dla miejscowości kuracyjnych, zaznaczając, że prawo pobierania dodatku przysługuje tylko tym urzędnikom zamieszkującym w Gdyni i prosił, aby akcję zapoczątkowaną kontynuować dalej, żeby i reszta miejscowości została uwzględniona. Po sprawozdaniu skarbnika okręgowego p. rekt. Spicy zjazd prezesów uchwalił 1. wezwać Zarząd Główny do wywiązania się ze swych zobowiązań względem Zarządu Okręgowego odnośnie odstawienia kwot przynależnych Zarządowi Okręgowemu, z tytułu składek członkowskich; 2. Przemiana „Nauczyciela Polskiego" z miesięcznika na dwutygodnik. P. Nowicki referował o zabiegach Zarządu Głównego w sprawach uposażeniowych, podając do wiadomości, że z dniem 1 kwietnia przestają potrącenia z tytułu podatku kom. W dalszym ciągu swego referatu mówił o bezprocentowych pożyczkach, o podatku komunalnym, o dodatku mieszkaniowym itp. P. rekt. Skański zapytał się, czy znosi się podatek od lokali. P. Michalski, czy nadal będą potrącone kwoty tytułem awansu. Wnioski uchwalono a) domagać się wynagrodzenia za godziny nadliczbowe b) rozkładu wakacyj letnich. 3) wydawanie świadectw dzieciom w formacie książeczek.

Po wyczerpaniu porządku dziennego zakończył zebranie prezes Kol. Nowicki, dziękując zebranym pp. prezesom wzgl. delegatom za przybycie i wytrwałość w obradach.

II. O drugim zjeździe prezesów Kół, odbytym w Grudziądzu we wielkiej sali „Domu Towarzystw", pisaliśmy obszernie w „Naucz. Pom" (Nr. 1 i 2 str. 25).

Posiedzenia Pom. Zarządu Okr.,

którego skład personalny podaliśmy na wstępie niniejszego sprawozdania rocznego, odbyły się w 1928 r. 4 razy:

1. Dnia 1. 4. 1928 r. w Grudziądzu w lokalu Biura Okręgowego.

2. Dnia 28. 5. 1928 r. w przeddzień IX. Walnego Zjazdu Delegatów Pomorza (Grudziądz, lokal Biura Okręgowego) w obecności 17 członków celem przygotowania materjału na Walny Zjazd Delegatów (budżet, tezy referatów, wnioski kół itd.).

3. Dnia 29. 5. 1928 r. zaraz po zakończeniu Walnego Zjazdu Delegatów dla ukonstytuowania się nowo wybranego Zarządu Okręgowego.

4. Dnia 3. 7. 1928 r. w Wilnie w gmachu gimnazjum Juljusża Słowackiego jako konferencja porozumiewawcza celem podziału prac w komisjach zjazdowych i dla uzgodnienia wspólnego stanowiska przy głosowaniach; udział 16 członków.

Poniżej podajemy **sprawozdanie z pierwszego posiedzenia członków Pom. Zarządu Okręgowego**, odbytego dnia 1. 4. 1928 r.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i odczytanie protokołu;
2. Projekt zmiany statutu;
3. Program 9. Zjazdu Delegatów Oddziału;
4. Projekt zmiany statutu kasy Ubezpieczenia;
5. Sprawa organizowania kursów;
6. Program zjazdu w Wilnie;
7. Wnioski: a) Kół — b) Zarządu Oddziału Okr.
8. Wolne głosy.

Obecni byli: pp.: 1. Nowicki, 2. Kalinowski, 3. Szmelter, 4. Kamiński, 5. Noga, 6. Dolecki, 7. Ossowski, 8. Ogrodowski, 9. Żyborska, 10. Wilewski, 11. Delewski, 12. Sentkowski, 13. Spica, 14. Zawodziński, 15. Kwiatkowski, 16. Kolasiński, 17. Dzięcioł.

ad 1. Posiedzenie zagaił kol. prezes Nowicki pozdrowieniem „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus". Następnie uczcili zebrani pamięć zmarłego członka śp. kol. Gruchały-Wesierskiego — Ostaszewa, jednego z najruchliwszych członków i współzałożycieli naszej organizacji, powstaniem z miejsc.

ad. 2. Kol. Delewski zreferował w ogólnych zarysach projekt zmian statutu na podstawie nadsyłanych wniosków kół. W dyskusji przemawiali kol. Ossowski, Dolecki, Dzięcioł, Kamiński. Większość mówców wypowiedziała się za podtrzymaniem dotychczasowej nazwy. Wniosek referenta przyjęto 14 głosami przeciw 3, które wypowiedziały się za zmianę nazwy.

Również przyjęto wniosek referenta w brzmieniu projektu mianowicie, że wybór delegatów na W. Zj. Del. odbywać się będzie na zgromadzeniach kół powiatowych.

ad. 3. Program IX. Zjazdu Del. Oddziału, mającego się odbyć w Chełmnie zreferował kol. prezes Nowicki, przedstawiając wyniki konferencyj odbytych między nim a Zarządem Koła. Imieniem koła w Chełmnie przemawiał kol. Sentkowski, który mając na względzie lokalne trudności, proponował odłożyć Zjazd w Chełmnie na później. Polecano W. W., kontynuować pertraktacje i powziąć ostateczną decyzję. Głównym referentem obrano p. rektora Dzięcioła z Działdowa. Jako temat wybrano: „Warunki pracy nauczyciela w dzisiejszej szkole". Drugi referat, poświęcony dziesięcioleciu istnienia organizacji, powierzono p. Kalinowskiemu.

ad 4. Kol. Kalinowski podał zebranym program W. Zj. Del. w Wilnie do wiadomości. Z uwagi na to, że koledzy pracujący na wsi nie mają w tym czasie wakacyj, proponowano, odnieść się do Z. Gł. w celu przełożenie terminu na 15 lipca. Wniosek upadł.

ad 5. Zaproponowane poprawki do statutu kasy Ubezpieczenia przyjęto w brzmieniu prop. przez referenta.

ad 6. Sprawę organizowanie kursu w Chojnicach przyjęto z tem zastrzeżeniem, że odpowiednie władze organizacyjne wniosą prośbę do Min. W. R. i O. P. celem udzielenia subwencji. Wniosek koła w Jeżewie w sprawie urządzenia kursu ekonomicznego przyjęto i wybrano kol. Nogę w skład delegacji, która wyjedzie do Kuratorjum, przedstawiając wnioski.

ad 7. Uchwalono: wniosek koła Pelplin w sprawie 1. wykonanie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca o stosunkach służbowych nauczycieli.

a) ogłoszenie konkursu, b) oznaczenie stałych posad.

2. Wniosek koła Skórczu w sprawie przesunięcie wakacyj letnich na czas czas od 1. 7. do połowy sierpnia.

3. Wniosek koła w Świeciu w sprawie ujednostajenia programów oraz podręczników szkolnych na terenie Pomorza.

4. Wniosek koła w Karlikowie w sprawie założenie referatu pod nazwą: „Poradnia koleżeńska".

Wnioski Zarządu Oddziału:

Zarządu Oddziału Okręgowego: 1. kooptował kol. Dzięcioła członkiem Z. Oddziału na miejsce zmarłego śp. kol. Gruchały-Węsierskiego.

2. postanowił zaproponować Zarząd. Gł. zamianowanie kol. rektora Tkaczyka członkiem honorowym Stow. Odpowiedni wniosek opracuje Wydział Wykonawczz.

3. Polecił W. W. zwoływać w miarę potrzeby posiedzenie Kół miejscowych i powiatowych.

4. upoważnił zażądać od Zarz. Gł. przekazanie przypadającej sumy 1046 zł z tytułu składek.

5. zatwierdził Koła: Lipusz, Osiek, Liniewo, które powstały przez reorganizację kół: Kościerzyna, Skórcz, Skarszewy.

W skład delegacji wybrano pp. Nowickiego, Nogę i Zawodzińskiego.

ad 8. Wolne głosy. Sprawę prezesury kol. Nowickiego na podstawie złożonego oświadczenia załatwiono w ten sposób, że kol. N. złożył oświadczenie na piśmie, które w formie komunikatu będzie kołom podane do wiadomości z następującym wnioskiem: „Wobec powyższych wyjaśnień z dnia 1. 4. 28 r. Z. O. stwierdza, że wiadomości, podane przez niektóre pisma pomorskie o osobie p. Nowickiego, prezesa okręg., są bezpodstawne i tendencyjne. Zarząd Okr. tak jak dotąd darzy naszego prezesa całkowitem zaufaniem".

Pod koniec obrad stawił kol. Dzięcioł zapytanie w sprawie spłaty pożyczki 20 zł, potrąceń na emeryturę i przyjęcia nauczycieli na uniwersytet jako zwyczajnych słuchaczy. Odpowiedzi udzielili referenci odpowiedni. Następnie złożył kol. Ossowski sprawozdanie z posiedzenia Rady Szkolnej Okręgowej. Na tem posiedzenie zakończono.

WYDZIAŁ WYKONAWCZY:

Do W. W. należą koledzy: Albin Nowicki, prezes, Aleksander Kwiatkowski, sekretarz, Andrzej Spica, skarbnik, Franciszek Zawodziński, Tuszewo, referent Kasy Ubezpieczeniowej, Cezary Kalinowski, referent organizacyjny, Marja

Żyborska, referentka prasowa, Józef Delewski, referent spraw oświatowych, Kazimierz Szymański, ref. spraw ekonomicznych; na miejsce (odbywającego służbę wojskową) Pawła Szmeltera Melchior Ryczakiewicz, referent spraw zawodowych.

Prócz tego brali udział w pracach W. W. członkowie Zarządu Koła miejscowego: Rektor Jan Tkaczyk, prezes; prof. Bernard Szwoch, wiceprezes; Irena Sentkowska, sekretarka; Józef Hoffmann, skarbnik.

Wydział Wykonawczy odbył w 1928 r. — 50 zwykłych i nadzwyczajnych posiedzeń, odbywających się z reguły co poniedziałek od godz. 3,30 po poł w lokalu Biura Okręgowego; posiedzenia W. W. odbywały się regularnie nawet w czasie wakacyj letnich. Załatwiano kolegjalnie bieżące sprawy organizacyjne.

Prace biurowe.

Kierownictwo Biura Okręgowego objął z dniem 1 czerwca 28 r. kolega Albin Nowicki.

Obrót biurowy wykazał dnia 31. 12. 28 r. liczbę dziennika 4285/28; wpłynęło 1872 listów, wysłano 4120 listów, druków i paczek.

Od dnia 28. 8. 28 r. założono książkę ze spisem interesentów, odwiedzających Biuro Okręgowe: od tego dnia do dnia 31. 12. 28 r. przybyło na biuro 408 interesentów.

Członkowie W. W. odbyli w 1928 r. — 38 wyjazdów, przeważnie z referatami na posiedzenia Kół lub dla lustracji tychże, oraz w delegacjach do władz z wnioskami, prośbami i interwencjami.

Wydawnictwo:

Pom. Zarząd Okr. przystąpił w październiku 28 r. do wydawania własnego organu okręgowego, najpierw jako okólnik organizacyjny, p. t.: „Nauczyciel Pomorski", drukujący się w drukarni „Głosu Wąbrzeskiego" (B. Szczuka) — Wąbrzeźno o nakładzie 2000 egzemplarzy.

Koła i członkowie radośnie powitali ten krok jako najlepszy dowód żywotności naszej organizacji. Współpraca nauczycielstwa pomorskiego z redakcją jest żywa i przyczynia się do stopniowego podniesienia i rozszerzenia naszego organu o dział fachowo-pedagogiczny.

„Nauczyciel Pomorski" zyskuje na poczytności, pomnażając ilość czytelników i abonentów, a to — co szczególnie warto podnieść — zwłaszcza z pośród duchowieństwa katolickiego.

Kursy:

Na terenie Pomorza odbyły się w 1928 r. następujące kursy:

1. **Puck**, kurs wakacyjny w lipcu, przedmiot: muzyka i śpiew, wykładał prof. Adamczak ze Lwowa, uczestników 32, organizował Zarząd Główny w Warszawie, kierowniczka: Ludwika Rogowska, Warszawa.
2. **Grudziądz**, dwuletni W. K. N. z grupy fizyko-matematycznej, prelegenci profesorowie Ciechanowski, Józef Delewski, Kapaun, ucz. 18, organizator: Pom. Zarząd Okręgowy, kierownik: Cezary Kalinowski.
3. **Chełmno**, jednoroczny W. K. N. humanistyczny (język polski); prelegenci prof. Dr. Pieliński, Bydgoszcz; uczestników 52, organizator: Koło miejscowe i Pom. Zarząd Okr.; kierownik: rektor Franciszek Sentkowski.
4. **Grudziądz**, jednoroczny W. K. N. humanistyczny(historja); prele.: prof. Zagórski i Cz. Bałachowski; uczestników 32; organizator: Pom. Zarząd Okr.; kierownik: Józef Kapiszewski.

Prócz tego zorganizowały Zarządy Kół miejscowych w 13 miejscowościach kursy przeważnie przygotowujące do II. egzaminu; uczestników ca. 300 osób.

Takie kursy zorganizowały Koła:

1. Lisewo; 2. Grudziadz, 3. Gniew, 4. Nowemiasto, 5. Sępólno, 6. Lubichowo, 7. Skórcz, 8. Osiek, 9. Jeżewo, 10. Tczew, 11. Pelplin, 12. Toruń, 13. Tuchola.

Bliższe określenia — patrz wyżej: „Pogląd na stan naszych Kół, rubryka 12, strona 22 niniejszego numeru.

Razem zorganizowano więc na terenie Pomorza przez „Stow. Ch.-N. Nauczycielstwa S. P." 17 kursów z 434 słuchaczami. —

Dalszemu kształceniu się służą, względnie ułatwiają je jako środki pomocnicze: a) „Sekcja Pedagogiczna" przy Zarządzie Okręgowym, wzgl. przy niektórych Kołach, b) dział „Wśród książek i nowych wydawnictw" w „Naucz. Pomorskim", c) bibljoteki.

Sekcja Pedagogiczna przy Zarządzie Okręgowym.

Skad i cel: patrz „Naucz. Pom." nr. 1 i 2 (I. str. 11, 12 i 19).

Sekcja udzieliła listownie porad fachowych w okresie sprawozdawczym w 35 wypadkach.

Prócz tego istnieją Sekcje Pedagogiczne przy naszych Kołach w Tucholi, Gdyni i Toruniu.

Bibljoteki pedagogiczne
istnieją przy Zarządzie Okręgowym oraz w Kołach Kowalewo, Grodziczno, Tczew.

Kolonje wypoczynkowe nad Bałtykiem:
patrz „Nauczyciel Pom." nr. 1 i 2 (I. str. 13).

Sprawozdanie Kasy Pomorskiego Zarządu Okręgowego podamy na wstępie następnego numeru wraz z wnioskami na tegoroczny Walny Zjazd Delegatów Pomorza (Chełmno, dnia 20 i 21 5. 1929 r.).

Sprawozdanie

Kasy Ubezpieczenia od prawno-cywilnej odpowiedzialności, oraz Kasy pożyczkowej

za czas od 1 stycznia 1928 r. do 31 grudnia 1928 r.

DOCHODY:		ROZCHODY	
Tytułem składek	854,72 zł	Tytułem pożyczek	1.050,— zł
Tytułem spłaty pożyczek	304,23 zł	Odszkodowanie od prawno-cywilnej odpowiedzialności w 3 wypadk.	889,78 zł
Fundusz dyspozycyjny	853,48 zł	Prowizja i manipulacja w P. K. O.	12,65 zł
		Administracja	360,— zł
	2.012,43 zł	razem	2.012,43 zł

STAN MAJĄTKOWY KASY

dnia 31. XII. 1928 r.

Tytułem pożyczek 30 członkom . . . . 4.479,03 zł
Stan z P. K. O. . . . . 360,— zł

Stan organizacji:

L. b.	Powiat	Brak danych od kół	Ilość kół	Ilość członków	Miejscowości, nadające się na założenie dalszych Kół
1	Brodnica	Lidzbark	5	125	Górzno, Konojady, Najmowo
2	Chełmno	—	3	72	Unisław, Podwiesk
3	Chojnice	Brzeźno	5	102	W. Konarzyny
4	Działdowo	—	1	37	Iłowo
5	Grudziądz	—	5	152	
6	Gniew	—	2	83	
7	Kartuzy	Kartuzy, Chmielno Matarnia, Goręczyn	10	145	
8	Kościerzyna	—	6	133	
9	Lubawa	—	4	126	Mroczno
10	Morski-Gdynia	Puck	5	116	
11	Sępólno	—	1	45	Więcbork, Kamień, Sypniewo
12	Starogard	—	6	138	Zblewo
13	Świecie	—	8	138	Drzycim-Lniano, Gruczno, Sartawice
14	Tczew	—	2	68	
15	Toruń	—	2	126	Podgórz, Siemoń, Grębocin-Lubicz
16	Tuchola	—	3	60	Bysław, Pruszcz, Bagienica
17	Wąbrzeźno	—	3	63	Golub, W. Radowiska
18	Wejherowo	Szemud	2	50	
19	Członkowie korespondujący	—	—	7	
		8 Kół	73	1786	Przeciętnie przypada na każde koło przeszło 24 członków

BACZNOŚĆ!

Najpilniejszym obowiązkiem Zarządu każdego Koła jest bezzwłoczne dostarczania nam sprawozdania z działalności Koła za cały czas jego istnienia (protokół pierwszego posiedzenia, spis zmarłych członków) dla drukującego się sprawozdania „Dziesięciolecie naszej organizacji na Pomorzu" oraz jako materjały do Powsz. Wyst. Kraj.

Kolejność powiatów:

L. b.	Powiat	Ilość członków	L. b.	Powiat	Liczba kół	Możność utworzenia nowych Kół
1	Grudziądz	152	1	Kartuzy	10	
2	Kartuzy	145	2	Świecie	8	3
3	Starogard	138	3	Kościerzyna	6	
4	Świecie	138	4	Starogard	6	1
5	Kościerzyna	133	5	Brodnica	5	2
6	Lubawa	126	6	Chojnice	5	1
7	Toruń	126	7	Grudziądz	5	
8	Brodnica	125	8	Morski—Gdynia	5	
9	Morski—Gdynia	116	9	Lubawa	4	1
10	Chojnice	102	10	Chełmno	3	2
11	Gniew	83	11	Tuchola	3	2
12	Chełmno	72	12	Wąbrzeźno	3	2
13	Tczew	68	13	Gniew	2	
14	Wąbrzeźno	63	14	Tczew	2	
15	Tuchola	60	15	Toruń	2	3
16	Wejherowo	50	16	Wejherowo	2	
17	Sępólno	45	17	Działdowo (koło pow.)	1	1
18	Działdowo	37	18	Sępólno (koło pow.)	1	3
19	Członkowie korespondujący	7				
	razem:	1786		razem:	73	21

10 pow. liczących ponad 100 członk.
8 „ „ poniżej 100 „

73 istniejących kół
21 możliwych „

Zestawienie kół podług wielkości:

L.b.	od—do	Ilość kół	w %	Kolejność			
1	80—89	1	1,37%	1	31,51%	10—19 członk.	23 kół
2	70—79	—	0,00%	2	23,29%	20—29 „	17 „
3	60—69	2	2,74%	3	10,96%	40—49 „	8 „
4	50—59	2	2,74%	4	9,59%	30—39 „	7 „
5	40—49	8	10,96%	5	9,59%	nieokreślone koła	7 „
6	30—39	7	9,59%	6	8,22%	0— 9 członk.	6 „
7	20—29	17	23,29%	7	2,74%	60—69 „	2 „
8	10—19	23	31,31%	8	2,74%	50—59 „	2 „
9	0— 9	6	8,22%	9	1,37%	80—89 „	1 „
10	nieokr. koło	7	9,59%	10	0,00%	70—79 „	0 „

Kolejność kół podług ilości członków:

L. b.	K O Ł O	Ilość członków
1	Grudziądz	81
2	Toruń	65
3	Chełmża	61
4	Gniew	50
5	Brodnica	50
6	Nowemiasto	47
7	Tczew	45
8	Sępólno	45
9	Chełmno	44
10	Kościerzyna	43
11	Skórcz	42
12	Gdynia	41
13	Wejherowo	40
14	Tuchola	39
15	Działdowo	37
16	Lubawa	36
17	Czerwińsk	33
19	Lubichowo	31
18	Starogard	30
20	Wąbrzeźno	30
21	Sierakowice	27
22	Świecie	26
23	Chojnice	25
24	Lipinki	25
25	Suleczyno	24
26	Kowalewo	24
27	Pelplin	23
28	Czersk	23
29	Nowe	23
30	Swarzewo	23
31	Pruszcz	22
32	Łasin	22
33	Lipusz	21
34	Brusy	21
35	Gruta	21
36	Nieżywięć	20
37	Krokowa	20
38	Liniewo	19
39	Brzozie Polskie	19
40	Jabłonowo	19
41	Grodziczno	18
42	Wiele	18
43	Skarszewy	18
44	Stężyca	17
45	Stara Kiszewa	17
46	Jeżewo	17
47	Lisewo	17
48	Piece	16
49	Przodkowo	16
50	Bukowiec	16
51	Jezierce	15
52	Warlubie	15
53	Radzyn	14
54	Dusocin	14
55	Karlikowo	12
56	Osiek	12
57	Dąbrowa Chełmińska	11
58	Cekcyn	11
59	Sliwice	10
60	Świetakowo	10
61	Król. Nowawieś	9
62	Osie	9
63	Chmielno	9
64	Żukowo	9
65	Hopowo	8
66	Pińczyn	7
67	Puck	?
68	Kartuzy	?
69	Szemud	?
70	Matarnia	?
71	Goręczyn	?
72	Brzeźno	?
73	Lidzbark	?
74	Członkowie korespondujący	7

Korespondujący członkowie:
(§ 9 Statutu)

1. Zawodziński Jan,
   Grębocin, pow. Toruń
2. Seeman B. Lubicz, pow. Toruń;
3. Dzennisz
   Szymbark, pow. Kartuzy
4. Kuczora Paweł.
   Pędzewo, pow. Toruń;
5. Ekowski B.
   Czarnebłoto I., pow. Toruń;
6. Szmelter Paweł,
   Grudziądz (przy wojsku);
7. Arentowicz,
   Grudziądz (przy wojsku).

Pogląd na stan naszych Kół d. 31. XII. 28 r.

L. b.	POWIAT I KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. ich adresy
1	**Brodnica**	15. 7. 19	1. Kolasiński Piotr 2. Rozwadowski Zygm. 3. Ożga Teofil	Brodnica, Paderewskiego 4 „ Kamionka 19 Michałowo, p. Brodnica
2	Polskie Brzozie	11. 7. 19	1. Szulwic Bronisław 2. Fauslau Czesław 3. Kotewicz Feliks	Polskie Brzozie Sugajno Zembrze
3	Lidzbark	11. 1. 19	1. Tyczyński Józef 2. Pipowski Konrad 3. Sentkowska Jadwiga	Lidzbark „ — Pòlko „
4	Jablonowo	17. 8. 19 10. 10. 21	1. Maron Leon 2. Maronowa Wiktorja 3. „ „	Lembarg, p. Konojady „ „ „ „
5	Nieżywięć	21. 12. 21	1. Beyer Roman 2. Szymański Maksym. 3. „ „	Nieżywięć, p. Brodnica Choińskie Budy „ „
6	**Chełmno**	27. 12. 18 6. 10. 26 (rekonstrukcja)	1. Streński Wiktor 2. Suchoświatówna H. 3. Hewelt Alfons	Chełmno, Szkolna „ Dworcowa 11 „ Św. Ducha 2
7	Dąbrowa Chełmińska	8. 5. 23	1. Majewski Franciszek 2. Kamiński Celestyn 3. Banach Bolesław	Dąbrowa Chełmińska „ „ Wałdowo Król.
8	Lisewo	15. 5. 21	1. Sehnke Jan 2. Filcek Konrad 3. Szymański Stanisław	Drzonowo, p. Lisewo Niemczyk Mgoszcz
9	**Chojnice**	2. 5. 21	1. Jackowski Leon 2. Wilczewska Marja 3. Szulc Łukasz	Chojnice, Igielska 3 „ Mickiewicza 5 „ Igielska 4/5
10	Brusy	18. 3. 19	1. Wańtowski Leon 2. Brzeziński Józef 3. Bukowski Bernard	Brusy Czyczkowy, p. Brusy Lubnia
11	Brzeźno		1. Brzeziński 2. Kręski D. 3.	Brzeźno, pow. Chojnice Brzeżno=Wybudow.

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 28 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje obchody, wieczornice, wycieczki i t. d.
3	50	13		38	12	50	Chór nauczycielski mieszany i męski. Zjazd powiatowy, 2 wieczornice: chór nauczycielski, teatr, tańce.
21	17		4	12	5	17	
	17			10	7	17	
26	19	4	3	12	7	19	
22	19		3	15	5	20	
	41			25	16	41	W. K. N. grupy humanistycznej (język polski), zabawa taneczna, wycieczka do Ostromecka.
17	10		7	5	5	10	
21	13	6	3	10	3	13	Dnia 15. 3. 28 r. założono w Lisewie „Koło Samokształcenia“.
	23			18	5	23	
32	24		8	17	7	24	Koło obchodziło 10 rocznicę odrodzenia Polski.
	15					15	

L. b.	POWIAT i KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 4. ich adresy
12	Czersk	19. 8. 19	1. Brzeziński Józef 2. Kiżewski Stanisław 3. Ringwelski Franciszek	Czersk Czersk Czersk
13	Wiele	18. 3. 19 (15. 12. 28 rekonstrukcja)	1. Czapiewski Leon 2. Główczewski Stan. 3. Gawrych Alfons	Ossowo, p. Karsin Bor k, p. Wiele Karsin
14	**Działdowo**	18. 2. 22	1. Dzięcioł Józef 2. Kowalski Franciszek 3. Kant Arno	Działdowo Działdowo Działdowo
15	**Grudziądz**	23. 8. 19	1. Kalinowski Cezary 2. Sander Alfons 3. Hoffman Józef	Grudziądz, Sienkiewicza 37 „ Biskupia 21 „ Herzfelda 7
16	Gruta	7. 5. 33	1. Poćwiardowski Jan 2. Zimmermann Franc 3. Krause Karol	Gruta Gruta Nicwałd
17	Łasin	9 2. 21	1. Motylewski Leon 2. Radtke Józef 3. Jeleński Stan.	Łasin Nowe Błonowo, p. Wydrzno Łasin
18	Radzyn	1. 9. 22	1.. Ożga Paweł 2. Cherek Ignacy 3. Klimek Augustyn	Nowydwór p. Radzyn Plemięta Radzyn
19	Dusocin	20. 10. 28	1. Mroziński Leon 2. Sutorówna Konst. 3. Redlarski Jan	Skurgwy, p. Rogóźno Wielki Wełcz Dusocin
20	**Gniew**	9. 7. 19	1. Jackiewicz Walenty 2. Hinz Jan 3. Neumann Paweł	Lignowy, p. Gniew Janowo, p. Gniew Piaseczno
21	Czerwińsk—Smętowo	11. 2. 21	1. Schütz Edmund 2. Gajewski Adam 3. Kosznicki Jan	Lipiagóra Czerwińsk Czerwińsk
22	**Kartuzy**	6. 3. 21	1. Barański Antoni 2. Tomaszkówna St.	Kartuzy Kartuzy, Kościuszki 3
	Chmielno		1. Janowski Alfons	Kożyczkowo p. Chmielno powiat Kartuzy

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.)				Koło liczyło 31. 12. 28 r.		Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje, obchody, wieczornice, wycieczki i t. d.
na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	kolegów	koleżanek		
	22			18	5	23	
	18			9	9	18	
95	37	42	16	29	8	37	Zjazd powiatowy; wieczornica; zabawa.
96	56 + prof. semin. gimn. itd.	29	11	59	28	78	W. K. N. grupy fizyko-matemat. W. K. N. grupy humanistycznej (historja); kurs dla II. egzaminu; bal; 2 wycieczki.
29	21	2	6	13	8	21	
	22			20	2	22	
17	13	1	3	9	4	13	Uroczystość pożegnania prezesa.
15	14	1		9	5	14	
51	50	1		33	17	50	„Wspólnota Pracy"; Zjazd powiatowy; występy teatru; bal.
	33			20	13	33	Zabawa karnawałowa.
	18					18	
	9					9	

L. b.	POWIAT I KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. } ich adresy
24	Hopowo	1. 11. 24	1. Tamiłła Jan 2. Teodorczukówna K.	Borcz, p Hopowo Skrzeszewo, p. Przyjaźń
25	Matarnia		1. Czarnecki	Leźno, p. Kokoszki pow. Kartuzy
26	Przodkowo	21. 9. 19 (24. 6. 23)	1. Machola Leon 2. Itrich Leon 3. Barczewska M.	Kobiszewo Wilanowo Smoldzino
27	Sierakowice	6. 11. 19	1. Schütz Leopold 2. Nadolna Wanda 3. Skorowski Józef	Sierakowice Sierakowice Tuchlino
28	Stężyca	25. 11. 19	1. Sieracki Jan 2. Piszczek Fr. 3. Brauer	Skorzewo Stężyce Stężyce
29	Suleczyno	31. 10. 25	1. Fałtyński Józef 2. Kowalkowski Antoni 3. " "	Suleczyno Suleczyno Suleczyno
30	Szymbark—Goręczyn		1. Drennisz	Szymbark, p. Kartuzy
31	Żukowo	1. 5. 26	1. Borzyszkowski W. 2. Szarmach Stanisław 3. Podjaski Fr.	Żukowo Dzierżązno, p. Kartuzy Żukowo
32	**Kościerzyna**	2. 8. 19	1. Radomski Marceli 2. Mieszczankowska S. 3. Roznerski Br.	Kościerzyna, Hallera 3 " Dworcowa 21 " Wodna 7
33	Kiszewa Stara	27. 1. 23	1. Kaszubowski Fr. 2. Wodkowski P. 3. Mohr H.	St. Kiszewa St. Bukowiec Wilczebłoto
34	Liniewo	28	1. Schütz Leon 2. Sterna Wojciech 3. Gołębiewski Fr.	Mysin Szatarpy Liniewo
35	Lipusz	7. 1. 28	1. Kleinschmidt W. 2. Szopińska C. 3. Kamiński Antoni	Schodno, p. Lipusz Lipusz Skwierawy

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 28 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje, obchody, wieczornice, wycieczki i t. d.
	8	8		6	2	8	
	7					7	
24	16	2	6	10	6	16	Koło obchodziło święto 10-cio lecia odzyskania niepodległości Polski
	27			14	13	27	
20	19		1	14	5	19	5 lekcyj próbnych; wieczornica, połączona z zabawą.
26	20	3	3	14	6	20	3 lekcje pokazowe; Obchód 3. 5.; zabawa.
	10					10	
	9			6	3	9	
43	37 +2 prof. semin.		8	27	12	39	Pryw. W. K. N. na miejscu.
20	20			15	5	20	Zabawa zimowa.
	20			16	4	20	
19	19			11	8	29	Wieczorek towarzyski.

L. b.	POWIAT i KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. } ich adresy
36	Skarszewy	6. 11. 24	1. Kuhn Wiktor 2. Mizgalski St. 3. " "	Skarszewy Skarszewy Skarszewy
37	Jezierce	1. 10. 18	1. Wild Konrad 2. Knitter Bronisław 3. " "	Jezierze Kleszczewo Kleszczewo
38	**Lubawa**	14. 7. 19	1. Murawski Anast. 2. Pułko Józei 3. Baumann F.	Lubawa Lubawa Lubawa
39	Grodziczno	12. 3. 27	1. Lewalski Ks. 2. Wydarski Józef 3. Januszewski Cel.	Linówice, p. Montowo Hartowice Montowo
40	Lipinki (Łąkorz)	1. 12. 25 (15. 8. 19)	1. Dubiela Fr. 2. Winkowski Maks. 3. Wiśniewski Józef	Ostrowite Łąkorz Wonna
41	Nowemiasto	23. 8. 19	1. Klemp Ernest 2. Michalski Kaz. 3. Oelberg M.	Nowemiasto Nawra Kurzętnik
42	**Morski—Gdynia**	16. 8. 19	1. Ogrodowski M. 2. Kortas Fr. 3. Raatz Wł.	Gdynia - Oksywie; Gdynia Kack Mały
43	Karlikowo	7. 3. 27	1. Ratkówna 2. Poćwiardowski 3. Wilant	Karlikowo p. Morski, Domałówko Leśniewo
44	Krokowa		1. Samp Maksym. 2. Bielawski August. 3. Dębicki St.	Krokowa, p. Morski Łętowice, p. Krokowa Sławoszyno, p. "
45	Puck	21. 8. 19	1. Deskowski Br.	Puck, Nowa 3
46	Swarzewo	8. 9. 23 4. 9. 25	1. Lubner Aug. 2. Szewka Fr. 3. Hintz Fr.	Swarzewo, p. Morski Swarzewo, p. Morski Chłapowo
47	**Sępólno**	23. 9. 19	1. Kalinowski Paweł 2. Węsierski Jan 3. Liss Leon	Sępólno Lutówko Piaseczno

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 27 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje, obchody, wieczornice, wycieczki i t. d.
26	18	1	7	12	6	18	
	14			10	4	14	
55	34	4	13	28	6	34	
25	17		8	16	2	17	Bibljoteka koła; zabawa koleżeńska.
29	24		5	14	10	24	
53	46	4	3	34	12	46	Kurs przygot. do II. egzaminu; wieczorek familijny.
54	41	10	3	26	15	41	Obchód 11. 11.; Liczne sekcje, m. in. „Sekcja Pedagogiczna".
13	11	1	1	8	3	11	
20	20			20		20	Wieczorek ku uczczeniu rocznicy odzyskania Bałtyku.
	30					20	Chór naucz.: Wykonanie Mszy św. Ks. Kleina z okazji 25-letn. jubileuszu ks. prob. Pronobisa z Szwarzewa, członk. koła. Obchód 10-lecia odzyskania wolnego Państwa. — Zabawa.
23	19		4	17	2	19	
88	43	20	25	28	15	43	Kurs przyg. do II. egzaminu. Złoty jubileusz kol. Grudzińskiego; zabawa.

L. b.	POWIAT i KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. ich adresy
48	**Starogard**		1. Raszeja Bol. 2. Szeleziński Br. 3. Buchholz Wł.	Starogard „ Gimnazjalna Starogard
49	Lubiechowo	30. 8. 16	1. Wieczorek L. 2. Gölger Wł. 3. Wieczorkow a Hel.	Lubichowo Osowo, Lubichowo
50	Skórcz	23. 7. 19	1. Schornak Fr. 2 Kowalski Leopold 3. Cz e hanowski Br.	Skórcz Skórcz Wolental
51	Osiek	1	1. Dziarnowski Eug. 2. Ziętarska Syl. 3. Kreja Józef	Osiek Osiek Wy cinki
52	Pińczyn	3. 9. 19	1. Orlikowski Wł.	Pińczyn, p. Starogard
53	Piece	26. 3. 29	1. Maks. Ehlert	Huta, p. Starogard
54	**Świecie**	19 (13. 12. 28 reorganizacja	1. Stróżowski Kl. 2. Hübn erówna J. 3. Str yjkowski Rafał	Przechowo, p. Świecie Przechowo, p. Świecie Marjanki, p. Świecie
55	Bukowiec	2. 27	1. Kozłowski Z. 2. Kołodziejski Wł. 3. Semrau Ed.	Bukowiec Krupocin Polskie Łąkie
56	Jeżewo	20. 2. 27	1. Noga Bronisław 2. Rajkowska M. 3. Strumpf Br.	Jeżewo Jeżewo Michale
57	Nowe	2. 11. 16	1. Tytulski Franciszek 1. Wierzbowska Janina 3. Żbikowska Zofja	Nowe Nowe Nowe
58	Osie	6. 1. 27	1. Górski Antoni 2. Łumikowski G. 3. Jeleńska D.	Wierz chy, p. Osie Osie Osie
59	Pruszcz	31. 10. 22	1. Cichowski Br. 2. Schmidt Ferd. 3. Pukrop Cz.	Zawada, p. Zbrachlin Wałdowo, p. Pruszcz Łowinek, p. Pruszcz

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 28 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje, obchody, wieczornice, wycieczki i t d.
	30			21	9	30	
34	28	1	2	13	15	28	Kurs przyg. do II. egzaminu. Nauczycielska zabawa karnaw.
62	40	—	22	25	15	40	Kasa pośmiertna. Kurs dokształcenia nauczycieli (do II. egzaminu); wieczorek nauczycielski; zabawa.
13	11	—	2.	7	4	11	12. 11. 28 r. utworzyło koło Osiek kurs dalszego kształcenia się („Wspólnotę Pracy").
	7			4	3	7	Rekonstrukcja b. Koła Zblewo!
	16			14	2	16	Nowozałożone Koło jako rekonstrukcja b. Koła Zblewo.
48	19	14	15	7	12	19	
	15			12	3	15	Zabawa karnawałowa
29	16	8	5	10	6	16	Kurs przygotowawczy do II. egzaminu.
	23			14	9	23	
24	9	1	14	5	4	6	
23	23	—	—	21	3	24	Kasa pośmiertna. Zabawa letnia. Obchód dnia 3. 5. i 10. 11. 28 r.

L. b.	POWIAT I KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła: 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. ich adresy
60	Świetakowo	11. 2. 29	1. Cichowski Mar. 2. Połom Antoni 3. Widzgowski Fr.	Świekatowo Niem. Łąki, p. Świekatowo Lubiewo
61	Warlubie	4. 11. 19	1. Pozorski 2. Aniszewski Bern. 3. Zawacki T.	Warlubie Gajewo, p. Warlubie Komorsk Wielki
62	**Tczew**	16. 10. 19	1. Stefański Jan 2. Lipkowski Otton 3. Kowalkowski Konrad	Tczew, Kościuszki 6 Tczew Tczew
63	Pelplin	25. 1 19	1. Piontek Józef 2. Jaskólski Alojzy 3. Bronowska Marja	Pelplin, Sambora 2 Pelplin, Sambora 2 Pelplin, Podgórna 3
64	**Toruń**	6. 1. 19	1. Jagielski Brunon 2. Wierzbicki Feliks 3. Jórkowski Józef	Toruń, Bydgoska 60 Toruń, Mickiewicza 122 Toruń, Chełmińska
65	Chełmża	18 8. 19	1. Skański Wiktor 2. Hans Paweł 3. Skotnicka Wanda	Chełmża Chełmża, Kościelna 9 Chełmża, Szewska
66	**Tuchola**	11 8. 19	1. Ossowski Józef 2. Wajnerowiczówna A. 3. Woelk Narcyz	Tuchola, szkoła Tuchola, Dworcowa Tuchola, Seminaryjna
67	Cekcyn Pom	10. 3. 29	1. Nagórski Hipolit 2. Różka Antoni 3. Przytarski Tomasz	Cekcyn Pom., p. Tuch. Cekcyn Pom., p. Tuch. Ostrowo, p. Iwiec
68	Śliwice	17. 2. 29 rekonstrukcja	1. Nehring Wt. 2. Jastakówna H. 3. Landowski Wł.	Śliwice Śliwice Śliwice
69	**Wąbrzeźno**	1 5. 19	1. Walterowa Olga 2. Noryśkiewicz Edm. 3. Godkowiczowa F.	Wąbrzeźno, Wolności 45 Wąbrzeźno, Wolności 7 Wąbrzeźno, Mickiewicza 28
70	Kowalewo	16. 8. 19	1. Glabiszewski Józef 2. Puzio Wincenty 3. Tibinowa Marja	Kowalewo, Wolności Kowalewo, Rynek Kowalewo, Szkolna
71	Nowawieś Kr.	9. 1. 29	1. Neumann Jan 2. Reimann Alojzy 3. Marchlewicz Józef	Król. Nowawieś Czaple Uciąż

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 28 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, b oteki, lekcje obchody, wieczornice, wycieczki, i t. d.
	10			8	2	10	(Nowe Koło!)
	15			13	2	15	
	44			24	20	34	Koło posiada swą bibljotekę ped. Bal i wieczorek towarzyski. Koło Pracy — przyg. do II. egz.
32	23		9	13	10	23	Utworzono „Kółko Pracy" dla przygot. do II. egz. Akademja i Bal; obchód jubileuszowy.
	74			53	21	74	Kurs przyg. do II. egzaminu. Bal karnawałowy; wieczornica; obchód jubileuszowy; wycieczki; Sekcja Pedagogiczna.
80	58	4	18	40	18	58	Samopomoc koleżeńska.
	43	25		35	8	43	Kurs kwalifikacyjny, zakończony urz. egzaminem praktycznym z b. dobrym rezultatem. Sekcja Pedagogiczna.
111	11			7	4	11	(Nowe Koło!)
	10			7	3	10	(Rekonstrukcja Koła!)
	30			20	10	30	
	23			16	7	23	Zabawa, b. bogata bibljoteka Koła; lokal klubowy.
	9			8	1	9	(Nowe Koło!)

L. b.	POWIAT i KOŁO	Data założenia	Zarząd Koła 1. prezes 2. sekretarz 3. skarbnik	1. 2. 3. ich adresy
72	**Wejherowo**	10. 9. 16	1. Gawin Kazimierz 2. Trepczykówna Małg. 3. Szornak Jan	Wejherowo, Św. Jacka Wejherowo, Bolszewo Wejherowo, Bolszewo
73	Szemud		Kwiaryński	Szemud, p. Wejherowo

UWAGI:

1. Przypominamy, że w powyższem zestawieniu podaliśmy skład personalny i stan liczbowy z **1928 r.**, dla dopełnienia obrazu dodaliśmy jedynie nowe koła, powstałe z początkiem roku bieżącego. Rozumie się, że w międzyczasie zaszły niejedne przesunięcia tak co do stanu liczebnego, jak po odbyłych walnych zebraniach — co do składu osobowego zarządów niektórych kół.
2. Koła w miastach powiat. oznaczone **tłusto**
3. Dla wypełnienia luk (data założenia koła itd.) zechcą odnośne Koła podać nam bezzwłocznie brakujące dane!

BACZNOŚĆ!

Obowiązkiem Zarządu każdego Koła jest:

1. **nadesłać w pierwszych dniach każdego miesiąca wypełniony formularz „Sprawozdanie miesięczne, organizacyjne i kasowe;**
2. **komunikować o wszelkich zmianach o składzie personalnym członków kół i tychże adresy.**

Ilość nauczycielstwa (31. 12. 28 r.) na całym terenie Koła	z tego do Stowarz.	należało do Związku	niezorganizowanych	Koło liczyło 31. 12. 27 r. kolegów	koleżanek	Razem	Agendy, kursy, bibljoteki, lekcje, obchody, wieczornice, wycieczki i t. d.
100	42	30	28	23	19	42	
	10			?	?	10	
				1137	520	1746	

ZESTAWIENIE:

1137 520 1746

członków = 1137 (kolegów)
członkiń = 520 (koleżanek)

razem: 1657 osób w 66 kołach, które podały imienny spis swych członków
+ 89 osób w 7 kołach, które **nie** dostarczyły imiennego spisu

razem: 1746 osób.

WNIOSEK: Ponieważ owe 7 kół uniemożliwiły nam podanie całkowitego podziału członków **wszystkich** kół na ilość kolegów i koleżanek, wzywamy niniejszem Zarządy owych Kół do **natychmiastowego nadesłania** nam **imiennego spisu swych członków z dokładnem podaniem adresów.**

BACZNOŚĆ!
Przybądźcie wszyscy dnia 20 i 21 maja do Chełmna na Zjazd Jubileuszowy! a w pierwszych dniach lipca na Zjazd Stowarzyszenia

Nasz dorobek jednoroczny:

Nr. bież.	Powiat i koło	Ilość członków 31. XII. 1927 r.	Ilość członków teraz	Zmiana ilości członków +	Zmiana ilości członków —	Zmiana ilości kół: zlikwidowane koło:	Zmiana ilości kół: nowe koło:
1	**Brodnica**	44	50	6	—	—	—
2	Brzozie Polskie	9	19	10	—	—	—
3	Lidzbark	17	17	—	—	—	—
4	Jabłonowo	—	19	19	—	—	—
5	Nieżywięć	20	20	—	—	—	—
6	**Chełmno**	49	44	—	5	—	—
7	Dąbrowa Chełmińska	?	11	11	—	—	—
8	Lisewo	15	17	2	—	—	—
9	**Chojnice**	34	25	—	9	—	—
10	Brusy	?	21	21	—	—	—
11	Breźno	?	15	15	—	—	—
12	Czersk	27	23	—	4	—	—
13	Wiele	?	18	18	—	—	—
14	**Działdowo**	37	37	—	—	—	—
15	**Grudziądz**	55	80	25	—	—	—
16	Gruta	?	21	21	—	—	—
17	Łasin	23	22	=	1	—	—
18	Radzyn	14	14	—	—	—	—
19	Dusocin	14	1[illegible]	14	—	—	Nowe Koło
20	**Gniew**	?	50	50	—	—	—
21	Czerwińsk-Smętowo	?	33	33	—	—	—
22	**Kartuzy**	?	18	18	—	—	—
23	Chmielno	?	9	9	—	—	—
24	Hopowo	9	8	—	1	—	-
25	Matarnia	?	7	7	—	—	—
26	Przodkowo	?	16	16	—	—	—
27	Sierakowice	24	27	3	—	—	—
28	Stężyca	19	17	—	2	—	—
29	Suleczyno	22	24	2	—	—	—
30	Szymbark	?	10	10	—	—	Goryczyn reorgan
31	Żukowo	8	9	1	—	—	—

Nr. bież.	Powiat i koło	Ilość członków		Zmiana ilości członków		Zmiana ilości	
		31 XII. 1927 r	teraz	+	—	Zlikwidowane	nowe koło
32	**Kościerzyna**	49	43	—	6	—	—
33	Kiszewa Stara	22	17	—	5	—	—
34	Liniewo	21	19	—	2	—	—
35	Lipusz	17	21	4	—	—	—
36	Skarszewy	20	18	—	2	—	—
37	Jezierce	—	15	15	—	—	nowe koł.
38	**Lubawa**	35	36	1	—	—	—
39	Grodziczno	17	17	—	—	—	—
40	Lipinki	20	25	5	—	—	—
41	Nowemiasto	49	47	—	2	—	—
42	**Morski — Gdynia**	46	40	—	6	—	—
43	Karlikowo	11	12	1	—	—	—
44	Krokowa	?	20	20	—	—	—
45	Puck	20	20		—	—	—
46	Swarzewo	21	23	2	—	—	—
47	**Sępólno**	41	45	4	—	—	—
48	**Starogard**	28	30	2	—	—	—
49	Lubichowo	29	31	2	—	—	—
50	Osiek	?	12	12	—	—	—
51	Skórcz	50	42	—	8	—	—
52	Pińczyn	—	7	7	—	—	nowe koł.
53	Piece	—	16	16	—	—	nowe koł.
54	**Świecie**	28	27	—	1	—	—
55	Bukowiec	13	16	3	—	—	—
56	Jeżewo	16	17	1	—	—	—
57	Nowe	?	23	23	—	—	—
58	Osie	19	9	—	10	—	—
59	Pruszcz	20	22	2	—	—	—
60	Warlubie	16	15	—	1	—	—
61	Świekatowo	—	10	10	—	—	nowe koł.
62	**Tczew**	39	45	6	—	—	—
63	Pelplin	26	23	—	3	—	—
64	**Toruń**	?	65	65	—	—	—
65	Chełmża	56	61	5	—	—	—

Nr. bież.	Powiat i koło	Ilość członków 31. XII. 1927 r.	Ilość członków teraz	Zmiana ilości członków +	Zmiana ilości członków —	Zmiana ilości Zlikwidowane koło	Zmiana ilości nowe koło
66	**Tuchola**	42	39	—	3	—	—
67	Śliwice	?	10	10	—	—	—
68	Cekcyn Pom.	11	—	—			—
69	**Wąbrzeźno**	44	30	—	14	—	—
70	Golub	?	—	—		1	
71	Kowalewo	25	24	—	1	—	—
72	Nowawieś Król.	6	—	—	—	—	—
73	**Wejherowo**	40	40	—	—	—	
74	Szemud	?	10	10	—	—	—
	Korespondujących członków:	—	7	7	—	—	—
	razem:	1309	1706	482	86	1 koło ? członk.	82 człon.

ZESTAWIENIE:

Rok	Kół	Członków	W 1928 r.: utworzono 7 nowych kół z 82 członk.
1927	67	1306	W 1928 r. zlikwidowano 1 koło z ? członków
1928	73	1788	W 1928 r. przybyło 482 nowych członków
więcej w 1928 r.	6	482	**W 1928 r. stan organizacyjny wynosi: 73 kół i 1788 członków.**

N. B. Jeżeli rozchodzi się o przyczynę zlikwidowania b. koła Golub, to należy ją szukać wyłącznie na tle spraw osobistych: mimo że naszą organizacja otaczała szczególną opieką dane koło (uratowała kol. Osińskiego przed przykremi następstwami nieopatrznego kroku na sumę przekraczającą 1000 zł z Kasy ubezpieczeniowej, która przyszła także z pomocą we formie pożyczki b. prezesowi Klaudjuszowi Górskiemu), to gdy nadeszła chwila zwrotu tej pożyczki, a szczególnie gdy przebrała się miarka win i grzechów p. K. Górskiego, tenże b. prezes przez ucieczkę do drugiego obozu mniemał i spodziewał się, znaleźć tam ratunek w swej osobistej i służbowej zagmatwanej sytuacji—pod presją zabierając ze sobą podwładne mu nauczycielstwo jako prezent dla „Ogniska".

Szczęśliwej podróży! — wszak: „grunt to czystość idei...!

Zmarli członkowie naszej organizacji:

1. Dnia 25. 1. 29 r. śp. **Teodora Cymbrowska**, członkini Koła Tczew, długoletnia członkini W. W. i Zarządu Okręgowego;
2. Dnia 21. 11. 28 r. śp. **Józef Perschske,** członek Koła Kościerzyna;
3. Dnia 26. 10. 28 r. śp. Józef Surowy, członek Koła Chełmno;
4. Dnia 28. 10. 28 r. śp. **Bernard Łojewski,** członek Koła Chełmża;
5. Dnia 12. 2. 28 r. śp. **Jan Kujawa** ze Swiekatowa, członek Koła Pruszcz.
6. Dnia 17. 9. 28 r. śp. **Marta Ziółkowska,** członkini Koła Nieżywięć;
7. Śp. **Jan Kamiński,** członek Koła Wąbrzeźno;
8. Śp. **Łucja Goldbergowa,** członkini Koła Pelplin;
9. Dnia 2. 12. 28 r. śp. **Brunon Fabian,** nauczyciel w Poznaniu. **R. i. p.**

Zebrania, referaty i kasa kół.

Nr. bież.	Koło powiatowe i miejscowe	Ilość zebrań walnych	zwykłych	Zarządu	Ilość wygłoszonych referatów	Stan kasy całoroczny dochód	rozchód	Stan dnia 31. XII. 28 r.
1	**Brodnica**	1	6	—	3	?	?	?
2	Brzozie Polskie	1	5	—	4	243,62	158,95	+ 84,67
3	Lidzbark							
4	Jabłonowo	2	4	—	—	45,50*)	42,45	+ 3,15
5	Nieżywięć	2	6	—	4	157,43*)	135,10	+ 22,33
6	**Chełmno**	1	5	3	3	1364,16	1208,34	+ 155,82
7	Dąbrowa Chełmińska					238,70	238,70	—
8	Lisewo	1	6	—	3	?	?	+ 48,—
9	**Chojnice**					?		?
10	Brusy	1	2	—	—	?	?	?
11	Brzeźno					?		?
12	Czersk					576,—	576,—	—
13	Wiele	1						
14	**Działdowo**	2	9	8	10	891,80	779,56	+ 112,24
15	**Grudziądz**	1	8	5	9	1356,62	1362,40	— 5,78
16	Gruta	1	6	—	6	516,—	410,95	+ 105,05
17	Łasin							
18	Radzyn	1	5	—	3	333,75	341,71	— 7,96
19	Dusocin	1	2	—	—	70,—	56,—	+ 14,—
20	**Gniew**	1	4	—	4			
21	Czerwińsk-Smętowo							
22	**Kartuzy**							
23	Chmielno							
24	Hopowo							
25	Matarnia							
26	Przodkowo	1	7		2	320,50	312,65	+ 7,85
27	Sierakowice					600,—	600,—	—
28	Stężyca	2	6	—	5	Z powodu wiadomych spraw b. skarbnika koło nic podać nie może		
26	Suleczyno	1	8	—	4	708,34	686,35	+ 21,99
30	Szymbark-Goręczyn							
31	Żukowo							
32	**Kościerzyna**	3	7	—	3	1018,18	1003,40	+ 14,78
33	Kiszewa Stara	1	9	—	6	414,—	414,—	—
34	Liniewo							

Nr. bież.	Koło powiatowe i miejscowe	Ilość zebrań: walnych	Ilość zebrań: zwykłych	Ilość zebrań: zarządu	Ilość wygłoszonych referatów	Stan kasy: całoroczny: dochód	Stan kasy: całoroczny: rozchód	Stan dnia 31. XII. 28 r.
35	Lipusz	2	9	—	5			
36	Skarszewy	1	3	—	—	71,22*	23,70	+ 47,52
37	Jezierce	1						
38	**Lubawa**	2	5	—	9	47,55*	40,35	+ 6,70
39	Grodziczno	1	6	—	3	132,—	115,85	+ 16,15
40	Lipinki	—	5	—	5	260,—	260,—	—
41	Nowemiasto	1	6	—	5	104,20*	23,60	+ 80,60
42	**Morski - Gdynia**	1	7	—	6	273,—*		+ 72,01
43	Karlikowo	1	4	—	4	73,—*	34,—	+ 39,—
44	Krokowa	—	5	—	3	627,58	595,30	+ 32,28
45	Puck							
46	Swarzewo	1	5	—	5	510,—	510,—	—
47	**Sępólno**	2	6	—	6	1538,65	1528,65	+ 10,—
48	**Starogard**	1						
49	Lubichowo	2	5	—	6			
50	Osiek	1	4	—	4	100,72*	23,10	+ 77,62
51	Skórcz	3	6	—	8	215,82*	118,—	+ 97,82
52	Pinczyn							
53	**Świecie**	1	1	—	2			
54	Bukowiec							
55	Jeżewo	2	5			370,10	311,70	+ 58,40
56	Nowe							
57	Osie							
58	Pruszcz	1	5	—	6	544,95	452,—	+ 92,95
59	Warlubie					246,—	246,—	—
60	Świekatowo							
61	**Tczew**	1	8	—	8	1008,—	986,	+ 22,—
62	Pelplin	1	7		4	194,74*	81,—	+ 113,74
63	**Toruń**	1	9	9	4			
64	Chełmża	1	7	—	5	1836,40	1689,15	+ 147,25
65	**Tuchola**	2	6	6	3	932,52	927,40	+ 5,12
66	Cekcyn Pom.							
67	Śliwice							
68	**Wąbrzeźno**	1	7	4	5	1306,92	1219,15	+ 87,77
69	Kowalewo	1	9	—	5	618,—	618,—	—
70	Nowawieś Król.	1	—	—				
71	**Wejherowo**	2	8	—	8			
72	Szemud							
	Podług nadesłanych (nie od wszystkich Kół!) sprawozdań rocznych:	60	251	35	188	**razem: 1583,07 zł**		

* **bez składek dla Zarządu Głównego i Okr.**

Praca społeczna i kulturalno-oświatowa

naszych członków.

Nr. b.	KOŁO	Związek Młodz. Kat.	Związek Powst. i W. j.	Kółka Rolnicze	Sokół, Harcerstwo	Towarzystwa śpiewu	Liga Katolicka	T. C. L.	Inne organizacje
1	**Brodnica**	†				†			Sod. Marjańska Naucz.
2	Brzozie Polskie	†	†	†					Ochotn. Straż Pożarna
3	Lidzbark								
4	Jabłonowo	†			†				Oświata pozaszkolna
5	Nieżywięć	†	†		—			†	Kom. Floty Narod.
6	**Chełmno**	†	†		†	†	†	†	Zw. Of. rez., Zw. Podof. Rez., Zw. Pol., L. Męż. K.
7	Dąbrowa Chełmińska	†	†	†		†			Kom. Floty Narod.
8	Lisewo								
9	**Chojnice**								
10	Brusy	†	†		†	†			
11	Brzeźno								
12	Czersk								
13	Wiele								
14	**Działdowo**	†	†	†	†	†	†	†	
15	**Grudziądz**	†			†	†		†	Bractwo Kurk., Tow. Upiększ. M., P. Biały i Czerw. Krzyż
16	Gruta	†	†	†					Oświata pozaszkolna
17	Łasin	†			†				
18	Radzyn	†	†	†	†	†		†	
19	Dusocin	†	†	†	†	†			
20	**Gniew**	†	†	†	†	†			Kursy wieczorne
21	Czerwińsk—Smętowo								
22	**Kartuzy**								
23	Chmielno								
24	Hopowo								
25	Matarnie								
26	Przodkowo	†	†						
27	Sierakowice								
28	Stężyce	†	†						Oświata pozaszkolna
29	Suleczyno	†	†	†	†				
30	Szymbark—Goręczyn								
31	Żukowo								
32	**Kościerzyna**	†	†	†	†			†	Koło Misyjne
33	Kiszewa Stara	†	†	†				†	
34	Liniewo								

Nr. b.	KOŁO	Związek Młodz. Kat.	Związek Powst. i Woj.	Kółka Rolnicze	Sokół, Harcerstwo	Towarzystw śpiewu	Liga Katolicka	T. C. L.	Inne organizacje
35	Lipusz	†	†					†	
36	Skarszewy	†		†				†	Kasa Stefczyka
37	Jezierce								
38	**Lubawa**	†	†	†	†	†			Kursy wiecz.
39	Grodziczno	†	†	†	†				
40	Lipinki	†	†						
41	Nowemiasto	†	†						
42	**Morski — Gdynia**	†	†	†	†	†	†	†	Tow. Kraj. Obr. Przyr. T. Cz. Krz. M. Sz. Gdańsk
43	Karlikowo								oświata pozaszkolna
44	Krokowa	†	†	†					
45	Puck								
46	Swarzewo	†	†						oświata pozaszk
47	**Sępólno**	†	†		†				
48	**Starogard**								
49	Lubichowo	†	†	†	†	†		†	Z. O. K. Z.
50	Osiek								
51	Skòrcz	†	†	†		†		†	T. Lud., Z. O. K. Z. Tow. Pszczelarzy
52	Pinczyn								
53	**Świecie**	†	†		†	†		†	
54	Bukowiec								
55	Jeżewo								
56	Nowe								
57	Osie	†	†						P.W. i W.F. T. Up. Osia
58	Pruszcz	†	†	†	†				oświata pozaszkolna
59	Warlubie								
60	Swiekatowo								
61	**Tczew**	†	†		†	†			
62	Pelplin	†			†				Br. Strz., T. Pol. T. Pszcz
63	**Toruń**	†			†	†	†	†	Związek Towarzystw
64	Chełmża	†			†	†			ośw. pozaszk.
65	**Tuchola**	†	†		†				Czerw. Krz. Z O.K.Z.
66	Cekcyn pom.	†							
67	Sliwice	†						†	
68	**Wąbrzeźno**								
69	Nowawieś Król.								
70	Kowalewo	†	†		†				
71	**Wejherowo**	†	†			†			
72	Szemud								

Referaty.

Na posiedzeniach poszczególnych Kół wygłoszono następujące referaty:

TCZEW:

Odbyto 8 zebrań miesięcznych oraz 1 zebranie roczne. Na porządku obrad zebrań były zwykle referaty z metodyki nauczania lub o współczesnych prądach w pedagogice oraz lekcje praktyczne.

WĄBRZEŹNO:

Odbyło się 7 zebrań miesięcznych, 1 walne zebranie, 4 zebrania zarządu. Wygłoszono 5 referatów:

„Jak pobudzam dzieci do współudziału w pracy wychowawczej?" Kol. Manikowska.

„Jak uczę przyrody w pracowni biologicznej?" Kol. E. Noryśkiewicz.

„O zatruciu grzybami". Kol. A. Tadeuszewski.

„Zbieranie i użytkowanie grzybów". Kol. A. Tadeuszewski.

„Daltoński system laboratoryjny". Kol. F. Gawarzycki.

PRZODKOWO:

„Jakie stanowisko zająć powinien nauczyciel w zagadnieniach społecznych?"

„Walka z nauką religji w szkole powszechnej".

PELPLIN:

„Schludność jako czynnik naukowy i wychowawczy". Kol. Scheinerowa.

„Teorje wychowawcze, znane jako fałszywe i prowadzące do zguby moralnej". Kol. Makowski.

„Nauka religji katolickiej w szkole powszechnej, a zasada koncentracji". Kol. Rektor Piontek.

„Zagadnienie zasad nauk w szkole powszechnej". Kol. Klamann.

KARLIKOWO:

„Znaczenie robót ręcznych w szkole".

„Ustawa z dnia 1. 6. 26 r."

„Statut Chrz.-Nar. Naucz. Szkół Powszechnych".

„Omówienie książki „Metoda badań psychologji".

LISEWO:

„Jak pracować w naszej szkole według wskazówek Jeleńskiej?"

„Jakie ćwiczenia językowe winniśmy zastosować w nauce?"

„Jakie materjały poglądowe zgromadzimy sobie do nauki geografji?"

TORUŃ:

„O malarstwie" p. prof. Przybył.

„Szkoła twórcza", p. prof. Knechtel.

„Z okazji Dziesięciolecia Niepodległości", p. prof. Knechtel.

WEJHEROWO:

„Szkoły pracy w Ameryce i Niemczech".

„Ks. Bosko i jego system wychowawczy".

„Żegluga polska".

„Kształcenie woli".

„Wychowanie patrjotyczne w przyrodzie".

„Bajka w szkole".

„Kształcenie ducha narodowego w robotach ręcznych".

„Jak wzbudzam zamiłowanie w nauce przyrody?"

LUBAWA:

„Sprawa opału".
„Ustrój szkolnictwa".
„Ubezpieczenie na życie".
„W. K. N."
„Sprawa samopomocy „Modrzejów".
„Sprawa roli".
„Sprawa emerytury".
„Młody Polak".
„Nauczyciel Pomorski".

BRODNICA:

„Ustrój i reforma szkolnictwa średniego w Niemczech", kol. Rozwadowski.
„Ustrój szkolnictwa powszechnego w Polsce", kol. Myszkowski.
„Radość twórcza w nauczaniu", kol. Wilamowski.

NIEŻYWIĘĆ:

„Poglądowość, a szkoła pracy", kol Szmidt.
„Nieco o zainteresowaniu", kol. Boczar.
„Praca nauczyciela w b. zaborze pruskim, a stosunek do polskości"
„Z okazji pięćdziesięciolecia Tkaczyka" kol. Beyer.
„Praca nauczyciela w powiecie brodnickim", insp. szk. Kozikowski.

POLSKIE BRZOZIE:

„O kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych, rozp. z dnia 6 marca 1928 r."
„Rada szkolna miejscowa — wybór i obowiązki".
„O rozkładach materjału".
„O ubezpieczeniu na życie w P. K. O."

LIPUSZ:

„Geneza współczesnych kierunków nauki o rzeczach", kol. Kleinschmidt.
„Kasprowicz — Staff, porównanie obu i pogląd na ich poezje", kol. Kleinschmidt.
„Reymont i Żeromski", kol. Leon Grzywacz.
„Zreferowanie statutu z wprowadzonemi doń poprawkami", kol. Kasperski.
„Henryk Sienkiewicz jako literat i działacz społeczny", kol. Grzywacz.

SĘPÓLNO:

„Nauczyciel wobec szkoły pracy".
„Obrazy Matejki".
„Jak starałam się wzbudzić miłość do języka polskiego u uczniów?"
„Sprawozdanie z zjazdu prezesów w Grudziądzu".
„Sprawozdanie z zjazdu prezesów w Grudziądzu".

KOWALEWO:

„Nauczanie ortografji dawniej a dziś", kol. Lück.
„Nauczanie religji na oddziałach niższych", kol. Paradowski.
„W jaki sposób stosuję zasady indywidualności uczniów w mej klasie w nauce zbiorowej", kol. Kossak.
„Jak spełniam swą rolę w życiu społecznem jako nauczyciel?", kol. Kochański.
„Sprawozdanie z kursu dla badań języka polskiego i kultury polskiej", kol. Zywert.

STARA KISZEWA:

„Metodyka nauki religji".
„Pestalozzi i jego dzieło „Lienhard i Gertrud".

„Rysunek w nauce przyrody".
„Zasady i formy dydaktyczne w nauczaniu gramatyki".
„Znaczenie fantazji w życiu dziecka".
„Wskazówki metodyczne do nauki geometrji".

KOŚCIERZYNA:

„Z metodyki geografji: „O kierunkach i planach", kol. Radomski.
„Z metodyki geografji: „Własnoręczny kompas i posługiwanie się nim w nauce geografji", kol. Radomski.
„Nasze śpiewniki szkolne i uwagi co do nich", kol. Kamiński.

PRUSZCZ:

„Piotr Skarga", kol. Stanisław Kowalski.
„O nauczaniu geografji", kol. Korthals.
„Rola i stanowisko nauczyciela w wychowaniu młodego pokolenia w duchu obywatelskim i społecznym", kol. Alojzy Wesołowski.
„Jak utrzymać karność w szkole?", kol. Cichowski.
„Nauczanie rysunków w szkole powszechnej", kol. Widmaier Ernest.
„Sprawozdanie z zjazdów prezesów w Grudziądzu", kol. Cichowski.

SKÓRCZ:

„Kaszubi i ich zwyczaje", kol. Rektor Schornak.
„Abstynencja", kol. Howicki.
„Ustrój polityczny Polski", kol. Lubicki.
„Pragmatyka w zastosowaniu", sekretarz inspektoratu szk.
„Samodzielność i radość twórcza w nauce i wychowaniu", kol. Wojtas.
„Higjena dziecka", kol. Howicki.
„Ubezpieczenie na życie", kol. Howicki.
„Szkoła pracy, oparta na systemie daltońskim", kol. Sobacki.

GNIEW:

„Jak udało mi się przerobić materjał w mej szkole?"
„Sprawa kształtowania i wychowania obywatelskiego w naszych szkołach".
„Wychowanie obywatelskie w zakresie szkoły powszechnej".
„„Jan Henryk Pestalozzi".

RADZYN:

„Nauczanie systemem daltońskim".
„Nauczycielstwo wobec Powszechnej Wystawy Krajowej".
„Wyższe Kursy Nauczycielskie".

LUBICHOWO:

„Stosowanie pomocy naukowych w szkole".
„Stosowanie pomocy naukowych w szkole".
„System daltoński".
„Sprawa statutu".
„Sprawozdania ze zjazdów itd."

CHEŁMŻA:

„Wzajemny stosunek nauczycielstwa", kol. Brzeziński.
„Nagrody w szkołach i sposób ich stosowania", kol. Hans.
„Jak urozmaicić obchód urocz. Narodowej w szkołach", kol. Dolecki.
„Zastosowanie systemu daltońskiego w szkołach w Niemczech", kol. Hans.
„Wrażenia z Wilna", kol. Dolecki.

DZIAŁDOWO:

„Działalność polityczna Mickiewicza“, kol. Wejrowski.
„Pieśni ludowe“, kol. Kant (2 referaty).
„Zmiana statutu“, kol Kowalski.
„Nasze plany w organizacji Koła na przyszłość“, kol. Kowalski.
„Sprawozdanie z zjazdu delegatów w Grudziądzu“, kol. Dzięcioł.
„Sprawozdanie z zjazdu prezesów w Grudziądzu“, kol. Dzięcioł.
„Sprawozdanie z zjazdu delegatów w Wilnie“, kol. Dzięcioł.
„Jak należy mówić o przeszłości Polski?“, prof. Piwowarczyk.
„O konieczności religijnego wychowania w szkole“, kol. Cieślak.
„Historja naszego ruchu“, kol. prezes Nowicki.

GRUTA:

„Roboty w szkole powszechnej“, kol. Janowicz.
„Stosunek nauczycielstwa do Państwa“, kol. Nowicki.
„Najlepszy sposób nauczania religji“, kol. Guczalski.
„Sprawozdanie z zjazdu delegatów“, kol. Poćwiardowski.
„Sprawozdanie z zjazdu prezesów“, kol. Poćwiardowski.
„Wykształcenie według systemu daltońskiego“, p. Szwoch.

GDYNIA:

„Projekt ustawy o ustroju szkoły“.
„Jak założyłem, prowadzę i z jakiemi wynikami tow. opieki nad ptakami?“
„Jak prowadzę oświatę pozaszkolną?“
„Jak zaprowadziłem obserwację w przyrodzie?“
„Jak wzbudzam świadomą miłość języka polskiego, nie tępiąc kasubszczyzny?“
„Jak stosuję zasadę szkoły pracy w nauce geografji?“

KROKOWA:

„Rola rysunków w nauczaniu gramatyki?“
„Alkoholizm, a szkoła“.
„Eksponaty na Powszechną Wystawę Krajową“.

STĘŻYCA:

„Szkoła dawniej a dzisiaj“.
„Poglądy na wychowanie fizyczne w dziejach“.
„Powojenne ideały wychowania i ich wartość“.
„Praca administracyjna nauczyciela“.
„W jaki sposób przyczyniam się do rozwoju spostrzegania u dzieci mej szkoły?“

CHEŁMNO:

„Żeromski“, kol. Saszanka.
„Jak powstały cyfry arabskie?“, kol. Lipski.
„O kulturze i cywilizacji ducha polskiego“, prof. dr. Peliński.

SWARZEWO:

„Geneza i historja naszego koła“.
„Wycieczki krajoznawcze“.
„W jaki sposób nauczyciel powinien udzielać nauki śpiewu?“
„O wychowaniu samego siebie“, część I.
„O wychowaniu samego siebie“, część II.

SULECZYNO:

„Zadania nauki śpiewu w szkole“.
„Zainteresowanie i nauczanie“.

„Etyczne kształcenie młodzieży szkolnej".
„O kształceniu samodzielności".

GRODZICZNO:

„Dom a szkoła".
„Praca nauczyciela poza szkołą".
„Kształcenie charakteru".

NOWEMIASTO:

„Szkoła pracy w nauce religji katolickiej".
„Alkohol i jego skutki".
„Sport a wychowanie".
„System daltoński".
„Zadanie pism pedagogicznych".

TUCHOLA:

„Walka z gruźlicą".
„System daltoński".
„Dziesięciolecie szkolnictwa polskiego".

OSIEK:

„Pragmatyka nauczycieli".
„Ochrona przyrody".
„Metodyka wypracowań szkolnych".

GRUDZIĄDZ:

1. „Rozwój historyczny igrzysk olimpijskich" (Murawski).
2. „Żyć w słowach i dla słów, to nędza straszliwa!" (Sentkowska).
3. „Podstawy socjologiczne szkoły twórczej" (Nowacki).
4. „Z życia naszego Jubilata" (Nowicki).
5. „O W. K. N." (Kalinowski).
6. „Uzasadnienie lekcji gimnastyki z punktu fizjologicznego i praktycznego" (Szymański).
7. „Wielka rocznica Niepodległości Polski" (Nowicki).
8. „System wychowawczy według Foerstera" (Ryczakowicz).
9. „Religja w szkole" (Ryczakowicz).

Projekt Statutu Okręgowej Kasy Pośmiertnej

§ 1. Okręgowa Kasa Pośmiertna jest bratnią pomocą nauczycieli (lek) szkół powszechnych Pomorza.

§ 2. Celem Okręgowej Kasy Pośmiertnej jest bezzwłoczne udzielanie jednorazowej zapomogi po śmierci członka (ini), męża lub jego żony. Wsparcie wypłaca się po śmierci członka osobie, wskazanej przez członka w deklaracji.

§ 3. Członkiem Okręgowej Kasy Pośmiertnej może zostać każdy (a) członek (ini) Kół Pomorskiego Oddziału Okręgowego „Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych" i jego (jej) żona (mąż). Nauczyciele (ki) w stanie spoczynku (emerytowani (e), członkowie Stowarzyszenia, mogą również wstąpić do O. K. P.

§ 4. Członek Stowarzyszenia lub jego żona staje się członkiem Okręgowej Kasy Pośmiertnej, o ile nadeśle na ręce prezesa koła piśmienną deklarację, że zapisuje się na członka Kasy Pośmiertnej. Żona członka Stowarzyszenia może również stać się członkiem Kasy Pośmiertnej, przyczem winna zastosować się do tych samych warunków.

§ 5. Każdy członek przy zapisaniu się do Okręgowej Kasy Pośmiertnej płaci na ręce prezesa koła jednorazowe wpisowe (§ 11) i po każdym wypadku śmierci jednego z członków kasy płaci wkładkę, oznaczoną przez Pomorski Zarząd Okręgowy (§ 13). Prezes koła przekazuje sumy powstałe z wpisowego i ze składek skarbnikowi Okręgowej Kasy Pośmiertnej.

§ 6. O ile członek na pierwsze wezwanie Zarządu Koła składki nie zapłaci, nastąpi drugie wezwanie; jeżeli i po tem wezwaniu w ciągu 8 dni członek składki nie uiści, to Zarząd Koła powiadamia o tem Pomorski Zarząd Okręgowy i wówczas na mocy uchwały Pomorskiego Zarządu Okręgowego następuje wykreślenie opieszałego członka z listy członków Kasy po ostatecznem uwiadomieniu i zawezwaniu członka przez Pomorski Zarząd Okręgowy.

§ 7. Członek Okręgowej Kasy Pośmiertnej, przesiedlający się lub przesiedlony z Okręgu Pomorza, pozostaje nadal członkiem O. K. P. pod warunkiem, że przesyła regularnie składki do Kasy Pośmiertnej oraz że zapisze się do właściwego koła danego Oddziału Okręgowego „Stowarzyszenia Ch. N. N. S. P."

§ 8. Wystąpienie z Stowarzyszenia Ch. N. N. S. P. pociąga za sobą wykreślenie z listy członków O. K. P. i wygaśnięcie prawa do żądania zapomogi na pogrzeb bez prawa żądania dotąd wpłaconych składek i wstępnego.

§ 9. O ile już raz nastąpiło wystąpienie lub wykreślenie członka, to ponowne przyjęcie na wniosek zgłoszony do Pomorskiego Zarządu Okręgowego jest tylko wtedy możliwe, gdy kandydat uiści wszelkie zaległe składki za czas od wystąpienia względnie wykreślenia aż do ponownego przyjęcia. Zaległości wpływają do funduszu rezerwowego Kasy.

§ 10. Wdowa po zmarłym członku, będąca za życia męża także członkiem O. K. P., może być nadal członkiem Kasy Pośmiertnej, o ile płacić będzie obowiązkowe wkładki.

§ 11. Wstępne podstawowe, płacone przez fundatorów kasy, t. j. w czasie od uchwalenia niniejszego statutu (dnia 20 maja 1929 r.) do 1 września rb., wynosi 5,— zł od osoby (bez względu na wiek członka) i służy jako fundusz rezerwowy. Członkowie wstępujący do O. K. P. po terminie przekluzyjnym 1 września 1929 r. płacą następujące wstępne:

od 20 do 30 roku życia	5,— zł.
od 30 do 40 roku życia	10,— zł.
od 40 do 50 roku życia	20,— zł.
od 50 do 60 roku życia	40,— zł.

§ 12. W wypadku śmierci wypłaca O. K. P. pozostałym prawnym spadkobiercom na ręce osoby, wyznaczonej w deklaracji wstępu, jednorazową zapomogę w wysokości 600 zł (słownie sześciuset złotych).

W razie śmierci członka O. K. P. zgłaszają się spadkobiercy u prezesa danego koła Stowarzyszenia, który telegraficznie uwiadamia Pomorski Zarząd Okręgowy o wypadku śmierci członka. O. K. P. wysyła natychmiast telegraficznie sumę 600 zł na ręce prezesa koła, który tę sumę wręcza za pokwitowaniem osobie wyznaczonej w deklaracji członkowskiej.

§ 13. Po każdym wypadku śmierci członka O. K. P. zarządza Pomorski Zarząd Okręgowy ściągnięcie wkładek celem ponownego wyrównania funduszu rezerwowego O. K. P. Wkładka ta wynosi dla każdego członka O. K. P. 600 zł dzielone przez ilość członków O. K. P. Wkładki ściągają i pobierają Zarządy Kół Stowarzyszenia od swych członków, będących członkami O. K. P., dnia 1. następnego miesiąca przy okazji wypłaty poborów.

§ 14. Kierownictwo O. K. P. sprawuje Pomorski Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia Ch. N. N. S. P. Przewodniczący Pomorskiego Zarządu Okręgowego jest prawnym zastępcą O. K. P. wobec urzędów, sądów, instytucyj i osób postronnych, działając na zasadzie formalnego pełnomocnictwa, podpisanego przez dwóch członków Pomorskiego Zarządu Okręgowego.

Skarbnik okręgowy jest zarazem skarbnikiem O. K. P.

§ 15. Na każdem rocznem walnem zebraniu delegatów Kół Pomorskiego Oddziału Okręgowego składa skarbnik sprawozdanie kasowe. Rewizję Kasy przeprowadza komisja rewizyjna, składająca się z trzech członków, wybranych na rok na dorocznem walnem zebraniu delegatów Kół.

§ 16. Rozwiązanie O. K. P. może nastąpić tylko za uchwałą ⅔ członków O. K. P. Pozostałe fundusze O. K. P. przeznacza się w tym wypadku na sieroty po zmarłych członkach.

§ 17. Niniejszy statut zostanie zatwierdzony na tegorocznym walnym zjeździe delegatów Pomorskiego Oddziału Okręgowego dnia 20 maja 29 r. w Chełmnie, a może zostać poddany rewizji na każdorocznym walnym zjeździe delegatów. Statut obowiązuje od dnia jego uchwalenia.

Jak wyobrażamy sobie formy działania Chóru Naucz. Pom.

Materjał do regulaminu).

Każdy (a) nauczyciel (ka) Pomorza, w dostatecznej mierze umuzykalniony (a) i miłujący śpiew, może stać się członkiem Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego. Zgłaszający się staje się członkiem ćwiczącym po wypełnieniu deklaracji (patrz nr. 3/I. „Naucz. Pom."), nadesłanej do Pomorskiego Zarządu Okręgowego „Stow. Chrz.-Nar. Naucz. Szk. P." (Grudziądz, Rynek 15), który publikuje nazwiska przyjętych członków Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego w „Naucz. Pom." Dyrygenci chóru wyznaczają repertuar na bieżący rok, wysyłając odpowiednie nuty członkom ćwiczącym. Kierownictwo organizacyjne i techniczne należy do Pomorskiego Zarządu Okręgowego, który składa sprawozdania na walnym zjeździe delegatów „Stow. Ch. N. N. S. P.", przed którym jest odpowiedzialny. Kierownictwo artystyczne spoczywa w ręku dyrygentów Chóru, wyznaczonych rok rocznie przez Pomorski Zarząd Okręgowy. Członek (kini) zobowiązany (a) jest do wyćwiczenia swego głosu w domu utworów, objętych repertuarem, aż do całkowitego opanowania materjału i jego bezbłędnego i wzorowego wykonania, do punktualnego zjawienia się w terminach i miejscowościach, wyznaczonych przez kierownictwo tak dla wspólnych prób, jak dla występów i wyjazdów, do zwrotu wypożyczonych mu nut, druków i skryptów oraz do zastosowania się do regulaminu jak też do zarządzeń kierownictwa i dyrygenta podczas prób, występów i wyjazdów. O ile w danej okolicy jest wystarczająca ilość członków ćwiczących Ch. N. P., mogą członkowie utworzyć własne chóry przy kole miejscowem lub powiatowem dla odbywania wspólnych prób i mniejszych występów, wybierając ze swego grona dyrygenta miejscowego.

Członek Ch. N. P. ma prawo do 1. otrzymania uwiadomienia o repertuarze wyznaczonym na dany rok, 2. korzystania z wypożyczenia na czas trwania ćwiczeń, prób i występów potrzebnych mu nut i skryptów. W czasie wakacyj, w każdym razie przed występami, odbywają się w wyznaczonej miejscowości (np. w Grudziądzu w seminarjum nauczycielskiem) wspólne próby, po których dyrygenci po przeprowadzeniu egzaminów indywidualnych wybierają z pośród członków ćwiczących najlepszych śpiewaków, kompletując chór wyjazdowy. Członkowie Chóru, w ten sposób dopuszczeni do występów i popisów,: mają prawo do bezpłatnego wspólnego przejazdu z miejscowości odbywania prób do miejscowości, w której odbywają się występy i popisy i z powrotem, również na czas trwania podróży na występy do korzystania z bezpłatnych kwater i wspólnego bezpłatnego stołu. Instancjami Ch. N. P. dla postanowień i odwołań są: 1. dyrygenci chóru, 2. Pomorski Zarzad Okręgowy, 3. Walny Zjazd delegatów Pomorza „Stow. Chrz. Nar. Naucz. S. P."

Powyższe dane mają służyć za materjał do regulaminu, jaki uchwali tegoroczny walny zjazd delegatów w Chełmnie dnia 20 maja br., uwzględniając wnioski i życzenia, nadesłane przez poszczególne koła. Pierwsze próbne występy naszego chóru odbedą się podczas tegorocznego walnego zjazdu delegatów w Chełmnie. Pomorski Zarząd Okręgowy wyznaczył na dyrygenta kol. Henryka Dogę z Brodnicy, który ustalił następujący repertuar:

Chór męski:

1. „Ostatni mazur";
2. „Oj to piękne nasze pole";
3. „Oj, Marysiu, lubeńko!"

(W. Lachmann: „30 pieśni ludowych na chór męski", nakł.: Stow. Pracown. Księg. Warszawa, Krak. Przedm. 38; cena egzemplarza 4 zł).

Ponieważ głosów żeńskich zgłosiło się dotąd za mało, nie może w Chełmnie występować jeszcze chór mieszany, — a jedynie chór męski!

Sprawy organizacyjne

Wskazania organizacyjne.

(Komunikat do naszych Kół).

1. W następnym numerze „Nauczyciela Pomorskiego" wydrukujemy sprawozdanie za czas pierwszego dziesięciolecia istnienia naszej organizacji. Niestety, jak wynika z zestawienia organizacyjnego, opublikowanego na innem miejscu niniejszego numeru, nadesłało dotąd zaledwie 14 kół sprawozdania za cały czas swego istnienia. Przy tym stanie rzeczy mogłoby nasze sprawozdanie obejmować jedynie działalność tychże 14 kół, byłoby więc zupełnie niewystarczające i nie kompletne. **Wzywamy tedy Zarządy wszystkich pozostałych kół, aby natychmiast** sporządziły i nadesłały nam koniecznie potrzebne sprawozdania, aby umożliwić **nam podanie całkowitego poglądu na działalność wszystkich naszych kół. Zarazem upraszamy Zarządy wszystkich kół o natychmiastowe nadesłanie nam odpi**su protokołu konstytucyjnego zebrania Koła oraz spis zmarłych członków Koła w czasie jego istnienia!

2. Walny Zjazd Jubileuszowy:

Wskazując na artykuł wstępny, w którym piszemy o tegorocznym Walnym Zjeździe Delegatów Kół Pomorskiego Oddziału Okręgowego, mającym się odbyć dnia 20 maja br., wzywamy Szanowne Zarządy Kół do szczegółowego zapoznania się z statutem Okręgowej Kasy Pośmiertnej, Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego (patrz niniejszy numer na innem miejscu), Kasy Ubezpieczeniowej od cywilno-prawnej odpowiedzialności (nr. 2/II. „Naucz. Pom." str. 3, 4, 5) oraz do wniesienia w terminie do 30 kwietnia br. poprawek. W tym samym terminie należy nadesłać nam **samoistne wnioski kół i członków, mające stanowić przedmiot obrad i uchwał tegorocznego Walnego Zjazdu Delegatów.**

Także prosimy podać nam w tym samym terminie **nazwiska delegatów poszczególnych kół,** abyśmy mogli wystawić i nadesłać im legitymacje i karty, uprawniające do głosowania na zjeździe.

Szan. Zarządy Kół zechcą przeprowadzić gorliwą propagandę na rzecz naszego Zjazdu Jubileuszowego (Chełmno, dnia 21 maja br.), aby udział nauczycielstwa w tym pod względem organizacyjnym tak ważnym zjeździe był liczny i tłumny, a zadokumentował przed społeczeństwem i władzami rozmiary, siłę i znaczenie naszej organizacji. Aby ułatwić pracę naszemu komitetowi zjazdowemu, który przygotowuje kwatery etc., prosimy podać nam ilość i nazwiska uczestników zjazdu, członków danych kół.

3. Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia z całej Polski

odbędzie się w pierwszych dniach lipca br. w Poznaniu. Jak dowiadujemy się, z Kuratorjum, trwać będą w tym roku wakacje letnie w tym samym czasie na równi z szkołami średniemi, tj. w miesiącach lipcu i sierpniu. Ta okoliczność ułatwi nauczycielstwu pomorskiemu branie udziału w tym zjeździe oraz zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. Szczegóły podamy w następnym

numerze. Dzisiaj już podkreślamy, że ruchliwy Poznański Zarząd Okręgowy przygotowuje doskonale bogaty program; noclegi i przewodnictwo po mieście Poznaniu i Wystawie zapewnione! Prosimy Szanowne Zarządy Kół, aby nie urządzały osobnych wycieczek dla swych członków w innym czasie, a raczej zorganizowały wycieczki dla nauczycielstwa w czasie odbywania się naszego wszechpolskiego zjazdu w Poznaniu. Bliższych informacyj udziela i przyjmuje zamówienia na kwatery Poznański Zarząd Okręgowy „Stow. Ch. N. N. S. P.", Poznań, ul. Działyńskich 2-4.

Do tej sprawy powrócimy w następnym numerze „Naucz. Pom.", w którym podamy bliższe szczegóły, dotyczące programu, czasu i cen.

4. Kursy wakacyjne:

Zarząd Główny organizuje na czas lipca br. kurs wakacyjny z muzyki i śpiewu, który odbędzie się w Gdyni-Oksywiu. Bliższe szczegóły poda Zarząd Główny w „Nauczycielu Polskim". Zgłoszenia należy skierować do Zarządu Głównego: Warszawa, ul. Senatorska nr. 19 m. 13, gdzie można zasięgnąć dalszych informacyj.

Pomorski Zarząd Okręgowy organizuje w sierpniu br. w Tucholi kurs przygotowujący do egzaminu praktycznego (II.) Bliższe dane co do warunków opublikujemy w następnym numerze „Nauczyciela Pomorskiego". Zgłoszenia prosimy skierować pod adresem: Biuro Nauczycielskie, Grudziądz, Rynek 15.

5. Kolnje wypoczynkowe nad Morzem.

Jak w ubiegłych latach tak i w roku bieżącym utworzymy kolonje wypoczynkowe dla członków naszej organizacji i ich rodzin w Gdyni-Oksywiu, w Borze i Jastarni. Cena za nocleg 1,— zł na dobę. Zgłoszenia przyjmuje nasze biuro okręgowe (Grudziądz, Rynek 15), które udziela listownie bliższych informacyj.

Posiedzenie Pom. Zarządu Okręgowego.

Na niedzielę, dnia 3 marca br. zwołał Wydział Wykonawczy posiedzenie pełnego Pomorskiego Zarządu Okręgowego do Grudziądza (Hotel pod Złotem Lwem). Punktualnie na wyznaczoną godzinę 9 rano stawili się wszyscy 18 członków; jedynie usprawiedliwili swą nieobecność kol. L. Jackowski-Chojnice (chorobą) i A. Dolecki-Chełmża (wyjazdem do Warszawy).

Porządek dzienny obejmował:

1. Sprawozdanie organizacyjne W. W.; 2. Projekt statutu Kasy Pośmiertnej; 3. Wybory do Rady Szkolnej Okręgowej; 4. „Nauczyciel Pomorski"; 5. Składki członkowskie i sprawy kasowe; 6. Walny zjazd delegatów Okręgu Pomorskiego i zjazd jubileuszowy; 7. Chór Nauczycielstwa Pomorskiego; 8. Postulaty nauczycielstwa wiejskiego; 9. Nasz udział w Powszechnej Wystawie Krajowej; 10. Nasze kursy, oświata pozaszkolna i praca społeczna; 11. Wolne głosy.

Należy podkreślić, że ożywione obrady, wszechstronnie oświetlające wyczerpująco poszczególne punkty, przeciągnęły się przy jednogodzinnej przerwie obiadowej od godz. 9 rano do 8 wieczorem.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego uczcił przewodniczący, kol. A. Nowicki, w serdecznych słowach pamięć śp. Teodory Cymbrowskiej, b. długoletniej członkini Zarządu Okręgowego, której pamięć uczcili obecni przez powstanie z miejsc. Przew. dał dokładny pogląd na stan naszej organizacji, obrazując na podstawie cyfr i danych intensywność prac w poszczególnych Kołach i powiatach. Po przeprowadzeniu dyskusji nad zagadnieniami organizacyjnemi wyłoniono komisję redakcyjną, w skład której weszli koledzy J. Delewski, Grudziądz, J. Dzięcioł, Działdowo, i C. Kamiński, Chełmno. Komisja ta przedłożyła deklarację, którą uchwalono w następującym brzmieniu:

„Na skierowane zapytania oraz zarzuty i zaczepki pod adresem Zarządu Okręgowego „Stow. Chrześcijańsko - Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych" w sprawie angażowania się naszej organizacji, jak i jej poszczególnych członków, pod względem politycznym, oświadczamy, że

organizacja nasza w myśl statutu artykułu 4. jest organizacją apolityczną. Zatem nie wolno nam udzielać żadnych wskazówek partyjno-politycznych, ani wywierać wpływu na przekonania osobiste w sprawach politycznych naszych członków. Natomiast nie ulega wątpliwości, że każdy członek naszej organizacji jako pracownik państwowy i obywatel, bierze udział w pracy państwowo-twórczej, przedewszystkiem stoi nieugięcie w obronie autorytetu władzy polskiej".

Projekt statutu Okręgowej Kasy Pośmiertnej referował kol. Zawodziński, biorąc jako podstawę, punkt wyjścia i materjał porównawczy statuty Kas Pogrzebowych T. N. S. W., Związku Księży „Unitas" Związku Lekarzy, związku polskich cechów fryzjerskich Województwa Pomorskiego oraz statut Kasy Pogrzebowej nauczycieli szkół powszechnych powiatu Toruń-wieś. Ustalono po szerokiej dyskusji jednomyślnie główne zasady i wytyczne, które oblekliśmy w formę „Projektu statutu Okręgowej Kasy Pośmiertnej" (patrz odnośny art. w niniejszym numerze). Jedynie nie doszło do jednomyślności, czy prócz stopniowanego (zależnie od wieku §11) wstępnego od członków, wstępujących po terminie prekluzyjnym, pobierać także wyższe wkładki. Projekt statutu, opublikowany w dzisiejszym numerze, przedkłada się kołom do zapoznania się z nim, do przedyskutowania i wniesienia poprawek do dnia 30. 4. br. dla ostatecznego zadecydowania na tegorocznym walnym zjeździe.

Następny punkt „Wybory do Rady Szkolnej Okręgowej" referował kol. Kalinowski. Wyniki obrad podaliśmy na innem miejscu tegoż numeru pod odnośnem nagłówkiem.

Omawiając wydawanie osobnego organu okręgowego, zatwierdził Pomorski Zarząd Okręgowy wydawnictwo „Nauczyciela Pomorskiego" (Szkoły Pomorskiej), uważając — jak wynikało z dyskusji — pomysł ten za bardzo dobry, szczęśliwy i dla organizacji pożyteczny. Uchwalono, nie wydawać ze względów oszczędnościowych w osobnych broszurach sprawozdań organizacyjnych, a) za rok 1928, b) za czas pierwszego dziesięciolecia istnienia naszej organizacji na Pomorzu; postanowiono natomiast, sprawozdanie ad a) umieścić w streszczeniu w kwietniowym numerze „Naucz. Pom.", a sprawozdanie ad b) w majowym numerze; brano pod uwagę względy oszczędnościowe, aby nie przeciążać naszego budżetu, nie zadłużać się, a równocześnie nie obciążać naszych członków dodatkowemi ciężarami. Zapoznano się z stanem kasowym naszej organizacji, w szczególności z wpływami z tytułu składek członkowskich, jak też z wydatkami.

Omówiono stronę techniczną naszego tegorocznego Walnego Zjazdu Delegatów Okręgu Pomorskiego i Zjazdu Jubileuszowego, wyznaczonego na czas krótkich wakacyj Zielonych Świątek do Chełmna (patrz art. wstępny i uwagi).

Przedyskutowano zasady działania Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego (patrz osobny artykuł). Wyznaczono na dyrygenta kol. Henryka Dogę z Brodnicy, który już od dłuższego czasu jest dyrygentem pierwszego na Pomorzu chóru nauczycielskiego w Brodnicy. Regulamin Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego uchwalą delegaci Kół w Chełmnie, gdzie po raz pierwszy wystąpi zaczątek naszego chóru.

Przy omawianiu postulatów nauczycielstwa pomorskiego dano wyraz ogólnemu zadowoleniu, że wojewoda pomorski, p. Wiktor Lamot tak przychylne zajął stanowisko wobec naszych postulatów, przedstawionych mu w memorjałach przez delegację naszej organizacji (patrz „Sprawy materjalne").

Zarząd Okręgowy zastanawiał się nad sposobami uzyskania zwrotu przed 1 kwietnia 28 r. płaconego podatku komunalnego przez nauczycielstwo, zapoznając się z odnośnym materjałem. Postanowiono, akcję w tym kierunku spotęgować, aby uzyskać zwrot wpłaconych sum.

Obszerna dyskusja na temat oświaty pozaszkolnej świadczyła o tem, że nasza organizacja docenia wartość i znaczenie pracy oświaty pozaszkolnej i pracy społecznej nauczyciela pomorskiego, biorąc żywy udział przez swych członków w tychże pracach, a z drugiej strony jest doskonale poinformowaną o tem, jaki kierunek i jaką formę chciałyby pewne czynniki nadać tej pracy dla osiągnięcia ubocznych celów, niemających nic wspólnego z oświatą!

Dzień 3 marca br. był dniem wytężonej pracy, obfitych plonów harmonijnych obrad dla dobra naszej organizacji i zrzeszonego w niej nauczycielstwa pomorskiego! —

Z posiedzień Wydziału Wykonawczego.

W miesiącu marcu odbyły się 4 posiedzenia Wydziału Wykonawczego (9., 10, 11. 12.,) dnia 4, 11, 18, 25 marca rb. w obecności 8, 7, 8, 10 osób, razem 33 osób i razy. Prócz. tego odbyły się posiedzenia prezydjum w sprawach kasowych, organizacyjnych, biurowych, wydawniczych i redakcyjnych.

I. Omówiono przebieg i wyniki dnia poprzedniego odbytego posiedzenia pełnego Zarządu Okręgowego, a w szczególności, jak zużytkować i jaki bieg nadać załatwieniu powziętych uchwał.

II. Po przeczytaniu i przyjęciu protokółu z poprzedniego posiedzenia wysłuchał W. W. sprawozdania z wyjazdów: Toruń, (Kuratorjum i Województwo) dnia 9, prezes Nowicki; do Śliwic w niedzielę dnia10 ub. m. prezes Nowicki, Bukowiec posiedzenie koła dnia 10 ub. m. kol. Ryczakowicz. Następne wyjazdy: Świecie dnia 14 bm. Nowe dnia 16 bm. posiedzenia Kół: Laskowice dnia 17 bm. zjazd prezesów Kół powiatu świeckiego, wszędzie prezes Nowicki.

Sprawozdanie organizacyjne obejmowało stan naszej organizacji nowego koła w Świekatowie, pozatem kół Świecie, Osie, Brusy, Kartuzy, Chełmżę oraz naszą akcję na odcinku Grębocin — Lubicz.

Po zapoznaniu się z przyczynami nieszczęśliwego wypadku dziecka szkolnego w powiecie kościerskim uchwalono, koszta leczenia przekazać Kasie Okręgowej do likwidacji. Pozatem postanowiono, odbyć specjalne posiedzenie w następny piątek, dnia 15 bm. o godzinie 3 po południu w lokalu Biura Okręgowego w celu rozliczenia się Kasy Okręgowej z Kasą Ubezpieczeniową z części składek członkowskich, przeznaczonej na ubezpieczenie od cywilno - prawnej odpowiedzialności za ostatnie miesiące.

Zapoznano się z korespondencją bieżącą, dając wytyczne co do sposobu jej załatwienia.

Po wolnych głosach i wyczerpaniu porządku dziennego zamknięto posiedzenie o godzinie 5,55.

III. Po przeczytaniu i zaakceptowaniu protokółu z 9 i 10 posiedzenia W. W. przeprowadzono dyskusję nad przebiegiem i wynikami wyborów do Rady Szkolnej Okręgowej. Stwierdzono, że zwycięstwo odniosła nasza organizacja dzięki należytemu przygotowaniu wyborów oraz dzięki wyrobieniu organizacyjnemu delegatów do Rad Szkolnych Powiatowych, członków Stowarzyszenia. Przyznano, że rzeczywiście Zarząd Okręgowy w swych propozycjach zrobił pewien błąd o tyle, że wśród pierwotnie zaproponowanych kandydatów ominął przedstawicielstwo nauczycielstwa wiejskiego. Na przedwyborczej konferencji porozumiewawczej usunięto ten błąd, wysuwając stosowną kandydaturę kol. Józefa Słomińskiego. Po ożywionej dyskusji nad sposobem obradowywania Rady Szkolnej Okręgowej podniesiono konieczność utrzymywania ścisłego kontaktu między naszymi delegatami do Rady Szkolnej Okręgowej a Pomorskim Zarządem Okręgowym, czemu wyraz dawać będziemy w szczegółowych sprawozdaniach z przebiegu posiedzeń Rady Szkolnej Okręgowej na łamach „Nauczyciela Pomorskiego".

Wydział Wykonawczy przyjął do wiadomości sprawozdania z wyjazdów: dnia 13 marca br. do Torunia (Kuratorjum i Województwo) prezes Nowicki: dnia 14 bm. do Świecia na posiedzenie koła, prezes Nowicki; dnia 16 bm. do Nowego na posiedzenie koła i dla zbadania warunków dla utworzenia naszego W. K. N. w Nowem prezes Nowicki; w niedzielę, dnia 17 bm. Laskowice zjazd prezesów Kół powiatu świeckiego, prezes Nowicki; do Chełmna nie mógł wyjechać nasz wyznaczony delegat, kol. Kwiatkowski, dnia 16 bm. na posiedzenie koła celem ustalenia programu naszego zjazdu jubileuszowego; wysłano depeszę. Na okręgowym zjeździe delegatów T. N. S. W. reprezentował Zarząd Okręgowy kol. B. Szwoch (Grudziądz, dn. 17. 3. rb.) Prócz tego odbyło się zwołane przez

Biuro Okręgowe posiedzenie Zarządu Koła miejscowego, konferencja finansowa celem rozliczenia się między kasą Zarządu Okręgowego a naszą Kasą Ubezpieczeniową, pozatem przedwyborcza konferencja porozumiewawcza (na salce hotelu Kelasa dnia 18. 3. rb.) dla omówienia taktyki i postępowania podczas wyborów do Rady Szkolnej Okręgowej.

W. W. wysłuchał sprawozdania organizacyjnego, złożonego przez prezesa Nowickiego; przyjęto do wiadomości, że prezes powiatowy kol. Józef Ossowski z Tucholi założył nowe koła w Cekcynie z 11 członkami, 3 koło w powiecie tucholskim, a 72 na Pomorzu. Zapoznano się z treścią listu kol. Dziennisza z Szymbarka, pow. Kartuzy, że tamtejsze koło przemieniło się było w koło Goręczyn. Omówiono stan organizacyjny kół Puck, Kartuzy, Wąbrzeźno i Brzeźno. Kol. Józef Słomiński, członek koła Brzeźno, przyrzekł, wpłynąć na Zarząd swego koła, aby nadesłał nam potrzebne spisy i wiadomości.

Co do nieszczęśliwego wypadku w Lisiejjamie pow. Kartuzy wyrażono po zapoznaniu się z stanem rzeczy oraz po wyczerpującej dyskusji, że dany Kolega nie ponosi żadnej winy i wobec tego nie może być pociągnięty do żadnych świadczeń finansowych, skutek czego Kasa Ubezpieczeniowa nie potrzebuje zwrócić powstałych kosztów.

Dla umożliwienia zebrania materjału, przeznaczonego do opublikowania w drukującem się sprawozdaniu rocznem, przedstawią odpowiednie wyciągi najdalej w bieżącym tygodniu skarbnik okręgowy kol. Spica i były sekretarz okręgowy, kol. C. Kalinowski; Sekcja Redakcyjna zejdzie się w ostatnich dniach bieżącego tygodnia. W następnym numerze naszego organu okr., omówimy także sprawę zwrotu podatku komunalnego. Po przejrzeniu bieżącej korespondencji zamknięto posiedzenie o godz. 6,10.

IV. Po przyjęciu porządku dziennego oraz protokółu z poprzedniego posiedzenia stwierdzono, że kol. K. Szymański od czasu wyboru na członka W. W. zaledwie jeden raz wziął udział w posiedzeniach W. W., wobec czego uchwalono, zapytać się go , czy nieprzybywanie na posiedzenia należy uważać za rezygnację z powierzonego mu stanowiska. Na wypadek pozytywnej odpowiedzi względnie nieodebrania odpowiedzi uchwalono, kooptować na jego miejsce kol. Ożgę, zapraszając go już na następne posiedzenie W. W.. Po zapoznaniu się z cenami, kalkulowanemi przez inne drukarnie za wydawanie „Nauczyciela Pomorskiego", postanowiono, pozostać przy dotychczasowym wydawcy, p. B. Szczuce w Wąbrzeźnie.

Przyjęto do wiadomości, że sublokatorom wypowiedzieliśmy ponownie mieszkanie z dniem 1 kwietnia rb.

W. W. przyjął do wiadomości sprawozdanie z wyjazdów (Toruń, dnia 23 bm. posiedzenie koła, prezes Nowicki) oraz szczegółowe sprawozdanie ze stanu organizacyji, jak też z prac, dokonanych przez biuro okręgowe.

Dla drukującego się sprawozdania rocznego winni dostarczyć sprawozdania ze swych działów kol. A. Spica (Kasa Okręgowa), kol. Zawodziński (Kasa Ubezpieczeniowa) i kol. Kalinowski (za czas od 1 stycznia do 1 czerwca 1928 r.

Po przejrzeniu korespondencji ustalono, że Biuro Okręgowe na czas Świąt i wakacyj czynne będzie przy ulicy Młyńskiej 27 oraz że następne posiedzenie W. W. odbędzie się w poniedziałek, dnia 8. 4. rb. o godz. 3,30. Życząc wszystkim obecnym „Wesołego Alleluja" zamknął przewodniczący posiedzenie o godzinie 5,45.

Wybory do Rady Szkolnej Okręgowej.

Wybory do tak ważnego ciała samorządu szkolnego, jakiem jest Rada Szk. (czy to powiatowa czy okręgowa) nie zaskoczyły tym razem naszej organizacji, która poświęciła należytą uwagę technicznym przygotowaniom tak w powiatach jak na całem Pomorzu. To też możemy dzisiaj po dokonaniu wyborów bez zarozumiałości stwierdzić fakt, że Stowarzyszenie odniosło na całem froncie walne zwycięstwo.

Aby nasza organizacja była należycie reprezntowana w Radzie Szkolnej Okręgowej, obmyślił najpierw Wydział Wykonawczy, potem Zjazd Prezesów kół Pomorza („N. P." nr. 3. 2. str. 16), następnie pełny Zarząd Okręgowy, a na końcu delegaci, członkowie Powiatowych Rad Szkolnych, odpowiednie sposoby i środki.

W sam dzień wyborów, w poniedziałek dnia 18 marca rb. godzinę przed samemi wyborami odbyła się konferencja porozumiewawcza dla ostatecznego ustalenia naszych kandydatów. Wysunięto i zatwierdzono następującą listę kandydatów: prezes okręgowy kol. Albin Nowicki — Grudziądz, wzgl. w jego miejsce członek W. W., kol. Cezary Kalinowski — Grudziądz, Józef Ossowski — prezes powiatowy z Tucholi i kol. Józef Słomiński z Glisna pow. Chojnice, członek naszego koła w Brzeźnie, jako zastępców: prezes powiatowy Józef Dzięcioł — Działdowo, prezes powiatowy Marceli Radomski — Kościerzyna i prezes naszego koła Wiktor Skański — Chełmża; od szkół dokształcających: jako delegata prezesa koła Stanisława Buchholza z Torunia, jako zastępcę prezesa koła Jana Stefańskiego z Tczewa. Zachodziła wątpliwość, czy prezes okręg. jako emerytowany nauczyciel może kandydować; aby uniknąć trudności i zawikłań, zwróciła się nasza organizacji ze stosownem zapytaniem do Kuratorjum O. S. P. Aby uzyskać kompetentne rozstrzygnięcie tego zagadnienia, przedstawiło Kuratorjum ze swej strony sprawę tę Ministerstwu W. R. i O. P. Ponieważ komisarz wyborczy, naczelnik wydziału p. Jankowski, przywiózł z sobą odpowiedź Ministerstwa W. R. i O. P., że pod pojęciem nauczyciela, mającego pasywne prawo wyborcze do Rady Szkolnej, należy rozumieć nauczyciela czynnego, a nie emerytowanego, wycofał prezes okręgowy swoją kandydaturę, a na jego miejsce stanął jako kandydat członke W. W., kol. C. Kalinowski. Tak skrupulatne przygotowanie wyborów ułatwiło i uprościło sam akt wyborczy; to też wszyscy przez Stowarzyszenie postawieni kandydaci zostali wybrani olbrzymią większością: z 46 delegatów, uprawnionych do głosowania, głosowało przeważnie 45 na nasze kandydatury przy jednej białej kartce, co świadczy o tem, że na Pomorzu wśród nauczycielstwa szkół powszechnych odgrywa rolę najgłówniejszego i decydującego czynnika wyłącznie nasze Stowarzyszenie, na równi z T. N. S. W. wśród nauczycielstwa szk. średnich.

Przy takich wynikach mamy zarazem pewność, że Pomorski Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia przez swych delegatów wywrze należyty wpływ na prace Rady Szkolnej Okręgowej, o której informować będzie bieżąco ogół nauczycielstwa „Nauczyciel Pomorski".

Po dokonanych wyborach uchwalono na propozycję Kol. J. Słomińskiego, wysłać następującej treści depeszę:

„Do Pana Marszałka JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO,

Warszawa — Belweder.

Przedstawiciele nauczycielstwa pomorskiego, zebrani w Grudziądzu celem dokonania wyboru członków Rady Szkolnej Okręgowej, przesyłają z okazji Imienin pierwszemu Marszałkowi Polski, wskrzesicielowi naszej Niepodległości, oraz wychowawcy i wodzowi narodu, wyrazy najgłębszego hołdu i serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy dla dobra narodu i państwa.

Grudziądz, dnia 18 marca 1929 roku.

Cezary Kalinowski — Grudziądz, — Józef Słomiński — Gliśno, pow. Chojnice, Józef Ossowski — Tuchola.

Stosunek Stowarzyszenia do pokrewnych organizacyj nauczycielskich.

Dnia 17 3. 29 r. odbył się w Grudziądzu **zjazd delegatów Okręgu Pomorskiego „Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych"**, na który otrzymał zaproszenie Zarząd Okr. „Stowarzyszenia". W zjeździe brali udział jako goście delegaci Województwa i Kuratorjum i kol. Szwoch jako przedstawiciel „Stowarzyszenia". Delegatów i członków T. N. S. W., liczącego na Pomorzu 10 kół z 242 członkami, było około 60. Obrady zagaił prezes okręgowy Tow. p. prof.

Münnich z Torunia dłuższem przemówieniem powitalnem i programowem. Po nim przemawiali panowie delegaci Województwa i Kuratorjum i przedstawiciel naszego Stow. Ostatni oprócz podziękowania za zaproszenie i życzeń wyraził dążenie „Stowarzyszenia" do ścisłej i harmonijnej współpracy obu organizacyj naucz. w tym kierunku, by owocem tej współpracy było zlanie się w jedną całość obu organizacyj, pochodzących z tego samego pnia: Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Następnie odczytał p. Dr. Zwierzański — Grudziądz dłuższy referat na temat: „Nowsze prądy w wychowaniu a szkoła tradycyjna". Referat, w treść bardzo bogaty, miał przekonać słuchaczy, że nowe czasy, warunki wymagania z konieczności wywołały w dziedzinie pedagogicznej liczne bardzo i poważne po — lub przesunięcia, obracające się około pojęć: pracy, samodzielności, twórczości, roli czynnej, indywidualizmu i wychowania społecznego, uniemożliwiające powrót do szkoły tradycyjnej. Dyskusja żywa i szczegółowa wykazała, że wszyscy zebrani są za celowem i ekonomicznem stosowaniem nowych wytycznych pedagogicznych. Po przerwie obiadowej załatwiono sprawy organizacyjne. Przebieg obrad tak po stronie ideowej jak organizacyjnej przedstawiał jedną konsekwentną i harmonijną całość.

Z życia naszych kół.

CEKCYN: Założenie nowego koła.

Z okazji ostatniego posiedzenia naszego koła w Tucholi zastanawiano się nad tem, czy założyć nowe koło w Cekcynie. Dzięki poparciu tej myśli przez jej inicjatora rektora Józefa Ossowskiego, prezesa powiatowego i członka Pomorskiego Zarządu Okręgowego, przyklasnęła większość tej myśli.

W dniu 10 marca rb. odbyło się tedy w Cekcynie zebranie konstytucyjne, które zagaił kierownik miejscowej szkoły kol. Hipolit Nagórski. Następnie wygłosił obszerny referat kol. J. Ossowski, kierownik szkoły w Tucholi n. t. „Ideologja Stowarzyszenia Chrześcijańsko - Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych", podkreślając charakter apolityczności naszej organizacji. Również zaznajomił kol. Ossowski obecnych z statutem Stowarzyszenia. Poczem uchwalono jednogłośnie, założyć nowe koło w Cekcynie, do którego wstąpili wszyscy obecni, przystępując do wyboru zarządu miejscowego koła. Na prezesa wybrano kol. Hipolita Nagórskiego z Cekcyna, na sekretarza kol. Antoniego Różka z Cekcyna, na skarbnika kol. Tomasza Przytarskiego z Ostrowa. Koło liczy 11 członków, z pośród tychże 4 należało do naszego koła w Tucholi.

Należy się szczere uznanie i podziękowanie kolegom Józefowi Ossowskiemu z Tucholi i Hipolitowi Nagórskiemu z Cekcyna za ich zabiegi i starania, które osiągnęły tak świetny rezultat, bo założenie 72 koła Stowarzyszenia na Pomorzu

Przesyłamy tą drogą nowemu Kołu serdeczne życzenia zbożnej pracy.

PIŃCZYN: Reorganizacja koła.

Kol. Władysław Orlikowski, kierownik szkoły w Pińczynie, przeprowadził reorganizację naszego b. koła w Zblewie, które licząc 7 członków przyjęło nazwę „Pińczyn", bo mające swą siedzibę w tejże miejscowości. Kolega Orlikowski robi prócz tego starania, aby w bliższej okolicy mianowicie w Piecach, założyć dalsze nowe koło.

Za te wielkie usługi, oddane naszej organizacji i naszym ideom, przesyłamy tą drogą kol. Orlikowskiemu publicznie serdeczne podziękowanie oraz życzenie, aby starania jego zostały uwieńczone pożądanym sukcesem.

ŚLIWICE: Rekonstrukcja koła.

Zebranie, zwołane przez Zarząd Okręgowy na dzień 17 lutego rb. dla rekonstrukcji tutejszego koła odbyło się. Posiedzenie zagaił kol. Nehring, kierownik tutejszej szkoły, poczem przystąpiono do wyboru zarządu. Na prezesa powołano jednogłośnie kol. Nehringa, na skarbnika kol. Landowskiego, na sekretarkę kol.

Jastakównę. Koło liczy narazie 10 członków. Przyszłe zebranie ustalono na dzień 10 marca rb. o godzinie 12,30 w lokalu p. Trzebiatowskiego w Śliwicach.

Na zebranie to zjawiło się przeszło 20 osób nauczycielstwa parafji śliwickiej; przybył także z referatem prezes okręgowy kol. A. Nowicki z Grudziądza. Wywody jego umocniły naszych członków, zagrzewając ich do intensywnej pracy organizacyjnej. Po omówieniu statutu i regulaminu egzaminu praktycznego powzięto uchwałę, zorganizować w Śliwicach kurs dla II. Egzaminu, na którym wykłady odbywać się będą co niedzielę w szkole, a wykładać będą referenci: rektor szkoły specjalnej Melchior Ryczakowicz—Grudziądz, nauczyciel seminarjum Galon—Grudziądz, i inspektor szkolny Zdek—Tuchola. Uroczyste otwarcie tegoż kursu odbędzie się na następnem posiedzeniu koła w niedzielę, dnia 14 kwietnia br. o godzinie 13-tej.

Przebieg tych posiedzeń i rezultaty obrad świadczą najlepiej o tem, że w Śliwicach i okolicy bierze się do pracy nad podniesieniem stanu nauczycielskiego jedynie Stowarzyszenie; nic nie pomogą puste frazesy kilku agitatorów „Ogniska", starających się wmówić, że odosobnione jednostki ogniskowe reprezentują ogół nauczycielstwa w borach tucholskich; nie pomogą im w tej krzykliwej i bałamutnej akcji nawet inwektywy, rzucane pod adresem inspektora szkolnego Zdeka i Księdza Naczelnika Strogulskiego.

PIECE, pow. Starogard: założenie nowego Koła.

Dnia 26. III. 29 r. założono dzięki staraniom kol. Maks. Ehlerta, kierownika szkoły w Hucie, nowe koło w Piecach, które powstało przez rekonstrukcję byłego koła w Zblewie, na terenie którego powstały dwa nowe koła: Pinczyn i Piece, pow. Starogard. Nowe koło, liczące aż 16 członków, wybrało zarząd koła w następującym składzie: Maks. Ehlert, Huta, przewodniczący — Anna Śmigocka, Piece, sekretarka, — Paweł Piekarski, Piece, skarbnik. Jest to 6 koło powiatu starogardzkiego, a 73 na Pomorzu.

Pomorski Zarząd Okręgowy wcielił nowe koło w skład Pomorskiego Oddziału Okręgowego naszej organizacji i wysłał nowemu kołu wszelkie potrzebne instrukcje i materjały.

Akcję, samorzutnie podjętą przez kol. Maks. Ehlerta i nauczycielstwo tamtejszej okolicy, należy powitać jak najradośniej jako najlepszy dowód i objaw żywiołowej siły idei, jakim nauczycielstwo pomorskie, oparte o zasady chrześcijańskie i narodowe, służy. Podobnych nader pocieszających objawów jesteśmy w możności notować w ostatnim czasie w więcej wypadkach na terenie całego Pomorza. W ten sposób nabiera nasza organizacja coraz więcej na siłach i znaczeniu, zataczając z każdym miesiącem coraz to dalsze kręgi, podnaszając się tak pod względem ilościowym, jak jakości pracy.

Witając nowe Koło w szeregach naszej armji organizacyjnej, składa niniejszem Pomorski Zarząd Okręgowy członkom naszego nowego koła, a szczególnie kol. Prezesowi Ehlertowi najserdeczniejsze podziękowanie za samodzielne zorganizowanie się w naszem Kole i zasyła tą drogą dla zbożnej pracy: „Szczęść Wam Boże!"

ŚWIECIE. Posiedzenie Koła.

W czwartek, dnia 14. III. br. o godzinie 3,25 rozpoczęły się w salce kawiarni „Wielkopolanki" p. Nelkiego obrady nauczycielstwa miasta i okolicy Świecia, należącego do miejscowego koła Stowarzyszenia. Udział był bardzo zadawalający, bo zjawiło się z górą 20 osób; prócz tego usprawiedliwili swą nieobecność członkowie ks. Lehman i wiceprezes Koła Koszowski. Po zagajeniu zebrania przez prezesa koła, kol. Kl. Stróżowskiego z Przechowa, zatwierdzono bogaty porządek dzienny, bo obejmujący aż 10 punktów. Zatwierdzono protokół z poprzedniego posiedzenia, przeczytany przez kol. Hübnerównę, poczem wygłosiła treściwy referat kol. Fabiańska p. t.: „Dziesięciolecie szkolnictwa polskiego". Na poruszone w dyskusji sprawy odpowiadała w swem końcowem przemówieniu kol. Fabiańska.

Przyjęto nowego członka kol. Bielińskiego z Wiąga. Dalszy referat wygłosiła referentka oświatowa kol. Piekarzówna, wskazując na najważniejsze arty-

kuły i w nich poruszone zagadnienia, biorąc jako podstawę „Nauczyciela Pom." i „Szkołę". Referat ten, bardzo umiejętnie ujęty, dał podstawę do ożywionej dyskusji w której brali udział koledzy Makiłła, Ludwiczak, Gracz, Olszowy itd. Wywody referentki oświatowej uzupełnił prezes okręgowy kol. A. Nowicki z Grudziądza. Szczegółowo omówiono technikę zjazdu powiatowego, mającego się odbyć dnia 5 maja o godzinie 4-tej po południu w Świeciu, dając wytyczne i wskazówki delegatom koła, kol. R. Stryjkowskiemu i Hübnerównej, udającym się dnia 17. III. br. do Laskowic na zjazd prezesów kół, na którym omówi się m. in. szczegóły, dotyczące tegoż zjazdu.

W skrzynce listowej znaleziono między in. takie zapytania: „Co robić, jak kobiety człowiekowi dokuczają?" Prezes Stróżowski w swem końcowem przemówieniu podniósł ruchliwość Zarządu Okręgowego, dbałego o dobro nauczycielstwa pomorskiego i zamknął o god. 7-mej wieczorem bardzo interesujące obrady.

LASKOWICE: Zebranie prezesów Kół pow. świeckiego w Laskowicach o godz. 11-tej przed poł. dnia 17 marca br. w poczekalni na dworcu.

Porządek dzienny:

1. Stwierdzenie stanu organizacji w pow. świeckim;
2. Czy i gdzie założyć nowe koła?
3. Ściąganie składek członkowskich;
4. Zjazd powiatowy;
5. Zarząd powiatowy;
6. Wolne głosy.

Zebranie zagaja prezes Okręgu, kol. A. Nowicki, przeczytaniem porządku obrad, stwierdzeniem obecności, oraz podziękowaniem od Zarządu Okręgowego kol. Cichockiemu za stworzenie nowego koła w Świekatowie. Następnie przystąpiono do punktu pierwszego. W przedstawieniu stanu organizacji Stowarzyszenia w powiecie świeckim zabierali głos kolejno wszyscy prezesi kół. 1. Koło Jeżewo jest silnie zorganizowane, pracuje dobrze. Tylko odczuwa bardzo brak drugiego koła, które byłoby najlepiej stworzyć na terenie Drzycimia i Lniana.

2. Koło Pruszcz. Wszyscy nauczyciele z całego rejonu są zorganizowani w Stowarzyszeniu, dobrze pracują i nie zachodzi niebezpieczeństwo rozbicia ze strony innych zrzeszeń nauczycielskich. 3. Koło Świecie. Obecnie jest bardzo liczne, bo ma aż 27 członków, praca w kole jest bardzo ożywiona. 4. Koło Nowe. Liczy 23 członków, niema tam niebezpieczeństwa rozbicia go. 5. Koło Świekatowo, obecnie liczy 11 członków, praca w kole jest bardzo ciężka, żmudna, dlatego jest proszony na następne zebranie prezes okręgowy.

6. Koło Bukowiec, brak przedstawiciela; 7. Koło Warlubie, brak przedstawiciela; 8. Koło Osie, brak przedstawiciela.

Stowarzyszenie liczy w 8 kołach pow. świeckiego aż 137 członków.

Punkt 2. Ustanowiono założyć nowe koło w Drzycimiu i Lnianie.

Punkt 3. Składki będą ściągane przez inspektorat.

Punkt 4. W tej sprawie zabiera głos kol. Stryjkowski. Przeczytał porządek zjazdu, który poddano dyskusji. Uchwalono, zwołać zjazd pow. świeckiego dnia 5 maja w Świeciu o godz. 4-tej po poł. Postanowiono zaprosić na zjazd duchowieństwo z całego powiatu, przedstawicieli władz, instytucyj kulturalno- oświatowych, jednostki z pośród inteligencji, oraz nauczycielstwo z całego powiatu. Zjazd będzie obejmował 2 części: 1. od godz. 4—7-ej będzie miała na celu zaznajomienie szerokich warstw społeczeństwa z celami i dążeniami Stowarzyszenia. Druga część obejmować będzie koncert i tańce, zacznie się o godz. 8 wiecz. za płatnym wstępem. Ustalono tytuły referatów: „Jak powinni współdziałać rodzice, szkoła i kościół w wychowaniu młodzieży?" i „Z dziejów naszej organizacji". Do komitetu powiatowego wybrano prezesów wszystkich kół jako ciało doradcze a jako ciało wykonawcze zarząd i Komitet miejscowy w Świeciu.

Punkt 5. Kwestję zarządu powiatowego odłożono do następnego zjazdu prezesów. który odbędzie się dnia 5 maja o godz. 2-giej. Zebranie zamknął prezes chrześcijańskiem pozdrowieniem „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!"

BUKOWIEC. Miesięczne zebranie koła

odbyło się dnia 10 marca br. w niedzielę, o godz. 14 w lokalu p. Nitki. Na zebraniu był obecny delegat Zarządu Okręgowego kol. Ryczakowicz.

Zagaił i przewodniczył zebraniu kol. prezes Kozłowski — który też następnie przeczytał protokół ostatniego zebrania. Przy sprawozdaniu z dochodu zabawy urządzonej przez koło — okazało się, że oprócz ofiarowanej sumy na kościół jest jeszcze nieco gotówki w kasie. Powzięcie decyzji, jak ją zużyć, odłożono do następnego zebrania. Delegat kol. Ryczakowicz zreferował następnie przebieg posiedzenia pełnego Zarządu Okręg. i sprawy związane z naszem pismem organizacyjnem.

Z powodu odbywających się w tym dniu wyborów do Rad Gminnych w całej okolicy, udział członków w zebraniu był słabszy niż zwykle. Mimo tego widać pracę i żywotność koła — co specjalnie podnieść należy. Współżycie koleżeńskie członków jest bardzo serdeczne—i przy miłej pogawędce prędko zleciał czas — tak że żal było tak wcześnie odjeżdżać.

NOWE. Miesięczne posiedzenie Koła

odbyło się dnia 16 marca br. o godz. 3-ej po poł. w lokalu szkoły powszechnej w Nowem. Przybyli nietylko w wielkiej liczbie członkowie naszego koła, ale także członkowie kół Warlubie i Gniew. Zagaił posiedzenie i kierował niem kol. Rektor Tytulski, prezes naszego koła, witając gości i członków, a przedewszystkiem prezesa okręgowego kol. A. Nowickiego z Grudziądza, który w dwugodzinnym referacie przedstawił, jak nasze koła winny obchodzić rok jubileuszowy naszej organizacji przez spotęgowanie prac organizacyjnych. Z wielkiem zadowoleniem przyjęto do wiadomości stanowisko wojewody pomorskiego wobec życzeń i wniosków nauczycielstwa pomorskiego; stanowisko to stoi w rażącej sprzeczności ze znanem nieprzychylnem stanowiskiem jednego jego poprzedników (redaktora-wojewody!). Po omówieniu bieżących spraw zamknął przewodniczący około godz. 4-ej trwające narady apelem, aby całe nauczycielstwo stanęło w jednym szeregu naszej organizacji, wytrwale i umiejętnie broniącej interesów nauczycielstwa.

TORUŃ. Walne posiedzenie koła.

Dnia 23 marca br. o godz. 6,15 zebrało się liczne nauczycielstwo miasta Torunia w „Dworze Artusa" dla odbycia miesięcznego posiedzenia. Po przeczytaniu protokółu z poprzedniego posiedzenia koła przez kol. F. Wierzbickiego podał przewodniczący p. Rektor Buchholz do wiadomości, że reprezentował wraz z kol. wiceprezesem okręgowym R. Wojciechowskim dnia 19. III. br. nasze Stowarzyszenie na raucie u p. Wojewody Pomorskiego, oraz że koło wysłało ks. prałatowi Wysińskiemu gratulacje z okazji jego jubileuszu kapłańskiego. Kol. Jurkowski przedstawił sprawozdanie kasowe z zabawy karnawałowej, a wiceprezes kol. Vetter mówił o zjeździe prezesów kół w Grudziądzu. Ze sprawozdania kol. Widomskiego dowiedzieliśmy się, że koło miejscowe Stowarzyszenia w Toruniu zorganizowało kurs dla II. egzaminu. Z kursu tego korzysta 26 członków; nauka odbywa się 4 razy w tygodniu; opłata wynosi 6—10 zł miesięcznie; kurs potrwa do 15 czerwca br. Wykładają pp. prof. Knechtel i Orłow oraz inspektor szkolny Żelazny. Kursem, otwartym uroczyście dnia 7. III. br. kieruje nasz komitet, w skład którego wchodzą kol. Liczmański, Lauerówna i Widomski.

Bawiący na posiedzeniu jako gość prezes okręgowy kol. A. Nowicki referował sprawy „Nauczyciela Pomorskiego", Okręgowej Kasy Pośmiertnej i Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego; wszyscy obecni uchwalili, abonować nasz organ okręgowy. Także postanowiono, w najbliższym czasie utworzyć własny chór przy naszem kole miejscowem. Żywy oddźwięk znalazła akcja utworzenia okręgowej kasy pośmiertnej.

CHEŁMNO. Sprawozdanie z ostatniego zebrania.

Koło Chełmno, w sobotę, dnia 16 . III. br. po lekcji W. K. N. odbyło swoje miesięczne zebranie. W miejsce referatu wygłosił bardzo ciekawe przemówienie

prelegent W. K. N., prof. dr. Peliński: dlaczego Polska przed 150 laty upadła, dlaczego została rozebrana? Mylny i płytki jest sąd, głoszony dotąd przez historyków i podręczniki, jakoby rozluźnienie obyczajowe szlachty i całego społeczeństwa, wysuwanie przez pewne warstwy własnych celów, miało spowodować upadek państwa. Moralność w Europie na niższym była stopniu niż u nas. Odpowiedź na to ważne zagadnienie nie daje etyka, lecz młodsze nauki: socjologja i nauka o państwie. Gdy dokoło Polski były Państwa, kierowane silną ręką władców absolutnych, my już mieliśmy formę demokratyczną; wyprzedziliśmy ustrój państw europejskich o dwa wieki, ale to nas zgubiło: forma demokratyczna była za wczesna. Żeby nie zginąć od nacisku zewnętrznego, trzeba nam było stworzyć wielką armję, pełen skarb i dać państwu silnego władcę. — W najbliższym czasie ukaże się w druku praca naukowa dr. Pelińskiego, która to wielkie zagadnienie pokaże w nowem świetle.

Po omówieniu spraw, wchodzących na porządek dzienny zebrania, szczególnie zaś zjazdu jubileuszowego w Chełmnie, nauczycielstwo udało się do gimnazjum męskiego na wykład prof. Sławoj-Sławojskiego, który mówił o powstaniu i rozwoju miasta Wilna.

SULECZYNO. Walne posiedzenie Koła.

Dnia 2. III. br. po poł. w szkole powszechnej odbyło się walne zebranie Koła Suleczyno. Zebranie zagaił przewodniczący kol. Fałtyński słowami: „Niech będzie pochwalony!"

Przewodniczący zdał sprawozdanie z prac zarządu tutejszego koła. Następnie zdał sprawozdanie sekretarz i skarbnik Kowalkowski z całorocznego dochodu oraz odbytej dnia 3. II. zabawy nauczycielskiej. Czysty dochód w kasie wynosi 44,26 zł.

Przystąpiono do uzupełnienia tutejszego zarządu według wymagań regulaminu; jako wiceprezesa wybrano Bronka z Jamna, jako sekretarza i skarbnika Kowalkowskiego.

Poruszono sprawę kalendarza nauczycielskiego, ustalenia prac w towarzystwie, wieczorka pożegnalnego kol. emeryta Sarnowskiego w Parchowie. Ogólnem życzeniem było, aby zakupić obraz i takowy wręczyć kol. Sarnowskiemu w dniu 19 marca na uroczystości pożegnalnej, która odbędzie się w jego mieszkaniu i na którą wszystkich zaprasza.

Na członków zapisano: kol. Chrzanowskiego, kol. Różankowską i kol. Przystułę. Odśpiewaniem jednej zwrotki „Roty" zakończono zebranie.

PRZODKOWO. Zebranie miesięczne Koła.

Ostatnie miesięczne zebranie koła odbyło się dnia 8 marca bm. o godzinie 5-tej po poł. przy udziale 7 członków (in).

Porządek obrad był następujący:

1. Zagajenie. 2. Odczytanie protokółów. 3. Uiszczenie składek miesięcznych. 4. Dodatkowe podwyższenie składek na „Nauczyciela Pomorskiego". 5. Wolne wnioski. 6. Zakończenie.

Zebranie zagaił prezes kol. Machoła i wskazał zarazem, że opuściliśmy dwa zebrania miesięczne z powodu silnych mrozów i zawiei, lecz w przyszłości spodziewać się należy więcej hartu i wytrzymałości.

Następnie odczytano protokoły zebrań: 1. koła z dnia 1 grudnia 28 r. i 2. Zarządu z dnia 1. III. br. wraz z uchwałą.

Zarząd uchwalił nałożyć na każdego nieusprawiedliwionego członka 2 zł kary, a po trzykrotnem opuszczeniu zebrania postanowił go skreślić z listy członków. (Wzięło się bowiem pod uwagę, że nie można się spodziewać od wychowawcy, aby się dopuścił takiego niedbalstwa). Powyższe protokoły i uchwałę przyjęto bez zmian.

Pod punktem 3 uiścili się obecni z zobowiązań wobec „Stowarzyszenia" płacąc po 6 zł za ubiegłe 3 miesiące. Ponieważ nie zapłaciliśmy jeszcze nic za „Nauczyciela Pomorskiego", dlatego postawiono sprawę tę na porządek dzienny dzisiejszego zebrania pod punktem 4. Obecni zapłacili po 50 gr za miesiąc styczeń i luty.

W wolnych wnioskach postanowiono, aby w przyszłości na każdem zebraniu przedyskutowano 1 piśmiennie opracowaną lekcję, której temat prelegent sobie dowolnie obierze. Przyszłe miesięczne zebranie odbędzie się dnia 9. 4. br. o godz 17-ej w Przodkowie w zwykłym lokalu. Na tem zakończono zebranie.

NOWEMIASTO n. Drwęcą. Walne zebranie Koła.

W sobotę, dnia 16 marca odbyło się o godz. 15,30 walne zebranie naszego koła pod przewodnictwem p. kol. Klempa z następującym porządkiem dziennym: 1. Zagajenie; 2. Odczytanie protok. z ostatniego zebrania; 3. Referat. 4. Sprawozdanie ze zjazdu w Grudziądzu; 5. Sprawozdanie roczne: a) sekretarza, b) skarbnika, c) prezesa; 6. Udzielenie absolutorjum skarbnikowi; 7. Wybór delegatów na zjazd kół powiatu; 9. Podwyższenie składek miesięcznych; 10. Kurs kwalifikacyjny; 11. Wolne głosy.

Zebranie zagaił prezes kol. Klemp słowami „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus", poczem sekretarz odczytał protok. z ostatniego zebrania, który bez zastrzeżeń jednogłośnie przyjęto. Następnie wygłosił kol. Michalski z Nawry referat na temat: „W jaki sposób zainteresować ogół nauczycielstwa naszemi zebraniami?", nad którym wywiązała się ożywiona dyskusja i uchwalono utworzyć przy naszem Kole tak zwane „Kółko Pracy". Sprawozdanie ze zjazdu w Grudziądzu musiano odłożyć z powodu choroby delegata. Sprawozdania roczne zdawali kolejno sekretarz, skarbnik i prezes. Po sprawdzeniu kasy przez rewizorów udzielono absolutorjum skarbnikowi. Teraz przystąpiono do wyboru nowego zarządu. Wybrano jednogłośnie na nowy rok Zarząd w dotychczasowym składzie, a mianowicie: prezes Klemp Ernest, zast. Iwicki Robert, sekretarz Michalski Kazimierz, skarbnik Oelberg Mieczysław, ref. prasowy Mazewski Adam. Wybrani przyjęli nadane im funkcje, poczem kol. Klemp dziękował wszystkim za zaufanie, zachęcając wszystkich do dalszej współpracy.

Jako delegatów na zjazd kół powiat. w Nowemmieście wybrano pp. kol. Klempa, Michalskiego, Suchockę, Suwińską i Rabównę. Uchwalono, podwyższyć składki miesięczne o 30 gr. Koło uchwaliło, od kwietnia br. urządzić w Nowemmieście kurs kwalifikacyjny dla naucz., na który zapisało się dotąd 25 słuchaczy.

O godz. 18,30 prezes koła zamyka zebrania, życząc kołu pomyślnego rozwoju.

GDYNIA. Miesięczne posiedzenie Koła.

Miesięczne posiedzenie Koła odbyło się dnia 16 marca br. w gmachu tutejszej szkoły. Udział członków był dosyć znaczny. Zebranie zagaił prezes Ogrodowski. Po przeczytaniu protokołu przystąpiono do obrad. Odpowiednio do wskazań Zarządu Okręgowego postanowili członkowie prędzej się zwracać o porady do Sekcji pedagogicznej, aby takowa miała dosyć czasu na zebranie materjału. Wobec nielicznych zgłoszeń do Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego wykazał prezes Ogrodowski potrzebę przystępowania do tego Chóru i zachęcał członków do liczniejszego nadsyłania zgłoszeń. Omówiono sprawy kasowe dot. przekazywania składek członkowskich. Omawiano też memorjał stow. urzędników całego Pomorza dot. dodatku kresowego. Szczególnie nauczycielstwo tutejszego powiatu uznaje konieczność takiego dodatku, o który walczy już od kilku lat bez rezultatu. Dodatek taki przyznano tylko Gdyni, a pominięto zupełnie okoliczne wioski, chociaż wszystkie artykuły żywnościowe zakupywać muszą w Gdyni albo w Sopotach. Ta krzywda powinna być jak najprędzej wyrównana, o którą zresztą nauczycielstwo tutejsze walczyć nie przestanie.

W organizowanej wycieczce do Rumunji nikt nie zgłosił swego udziału. Wycieczką z Wilna organizowaną w miesiącu lipcu zajmie się komisja zabawowa, która opracuje szczegółowy plan przyjęcia wycieczki.

Prezes Ogrodowski zaznaczył, aby wszelkie podania do Zarządu Głównego przechodziły przez Koło miejscowe. Z kolei dał prezes sprawozdanie z Zarządu Okręgowego. Szczegółowo omówił sprawę kasy pośmiertnej. Po wyczerpaniu porządku dziennego omówił kol. Wytrążek nowy regulamin dot. II. egzaminu (kwalifikacyjnego). Referent wykazał konieczność i potrzebę większej współpracy

między kolegami celem dalszego kształcenia się, dlatego poddał myśl zwiększenia komisji pedagogicznej, co też z uznaniem przyjęto. Komisja pedagogiczna zamierza teraz odbywać swe posiedzenia zaraz po zebraniu miesięcznem. Komisja zabawowa czyni już przygotowania do mającej się odbyć zabawy w miesiącu maju. Prezes Koła zamyka zebranie, życząc członkom „Wesołego Alleluja".

SWARZEWO. Walne zebranie Koła.

Dnia 14 grudnia 28 r. o godz. 18-tej, w sali p. Konkola w Swarzewie, odbyło się walne zebranie naszego koła. Porządek dzienny był następujący:

1. Zagajenie; 2. Przeczytanie protokołu ostatniego zebrania; 3. Referat; 4. Wybór nowego Zarządu; 5. Zabawa nauczycielska; 6. Podwyższenie składek miesięcznych; 7. Wolne głosy; 8. Zakończenie.

Prezes zagaił posiedzenie i witał wszystkich członków. Potem odczytał kol. sekretarz protokół, który został przyjęty. Z kolei kol. Hintz wygłosił treściwy referat: „O wychowaniu samego siebie". Przystąpiono do wyboru nowego zarządu. Wybrano zarząd w dotychczasowym składzie. Następnie omawiano zabawę nauczycielską. Składki miesięczne każdego członka uchwalono podwyższyć o 50 gr na różne potrzeby Koła. W wolnych głosach dyskutowano nad sprawą roli należącej do szkoły. Prezes Koła, podziękowawszy obecnym za żywą dyskusję, zamknął zebranie.

OSIEK. Walne Zebranie.

Dnia 13. III. br. odbyło się w Skorzemnie walne zebranie Stow. Chrz.-Nar. Naucz. Szkół Powsz. na koło Osiek. Po przeczytaniu protokółu sekretarka p. Ziętarska przeczytała sprawozdanie z działalności Koła od założenia tegoż aż do 14. II. br. włącznie. Następnie skarbnik, kol. Kreja z Wycinek, zdał sprawozdanie kasowe z tego samego przeciągu czasu, poczem przystąpiono do wyboru nowego Zarządu, w skład którego za zgodą wszystkich członków weszli ci sami członkowie i te same stanowiska zajęli, co i poprzednio, a więc prezesem pozostał nadal p. kierownik Eugeniusz Dziarnowski — sekretarką jest p. Sylwja Ziętarska, skarbnikiem p. Józef Kreja, delegatem p. Paweł Chmielecki, zastępcą prezesa ks. prob. Karpiński, zastępcą sekretarki p. Melanja Chmielewska. — Nowowybrany zarząd podziękował za zaufanie i urząd przyjął. Na tem zebranie zakończono.

STARA KISZEWA. Walne zebranie z dnia 2. III. br.

Walne zebranie zagaił prezes kol. Kaszubowski w obecności 16 członków pozdrowieniem katolickiem.

Następnie sekretarz podał następujący program dzienny: 1. Zagajenie; 2. Przeczytanie ostatniego protokółu; 3. Sprawozdanie sekretarza; 4. Sprawozdanie kasowe; 5. Wybór nowego zarządu; 6. Sprawa „Sanato"; 7. Sprawa Chóru Naucz.; 8. Wolne głosy.

Protokół z ostatniego zebrania został bez poprawki przyjęty. Koło liczyło 1. I. 28 r. 20 członków. W ciągu roku ubyło z powodu zniesienia kilku posad naucz., 2 przybyło. Stan na rok 1929 jest 17 członków. Zebrań było 6, w tem 1 walne; wygłoszono 6 referatów. Sekr. zastępował Koło dwa razy na zjazdach w Grudziądzu. 35 pism odesłano, 31 przybyło, razem załatwiono 66 pism.

Dochód z roku 1928 wynosi 487,76 zł, rozchód 451,84 zł, stan kasy na rok 1929 jest 35,88 zł. Zaległości Koło nie ma. Jednomyślnie wybrano stary zarząd: kol. Kaszubowski, prezes, kol. Wodkowski, sekretarz, kol. Mohr, skarbnik. W imieniu zarządu dziękował sekretarz obecnym członkom za zaufanie. Sprawę „Sanato" odrzucono jako dla nas nieaktualną. Z powodu zbyt wielkich odległości członkowie do Chóru Naucz. jeszcze nie przystąpią. We wolnych głosach wyrażono życzenie, aby „Naucz. Pom." oprócz spraw organizacyjnych, przyniósł i najważniejsze nowinki pedagogiczne. Po wyczerpaniu programu dziennego zamknięto zebranie pozdr. katolickiem.

GRUDZIĄDZ. Sprawozdanie z posiedzenia Koła.

Dnia 6 marca br. odbyło się zebranie członków Koła miejscowego w lokalu p. Kellasa. Po zagajeniu przez prezesa Koła, kol. Kalinowskiego, wygłosił kol.

Ożga bardzo treściwy i zajmujący referat na temat „Zarys psychoanalizy Freuda". Następnie zreferował kol. prezes sprawę „Międzyzwiązkowego Komitetu Pracowników Państwowych" i przedstawił w ogólnych zarysach projekt statutu tegoż Komitetu. Członkowie wypowiedzieli się za przystąpieniem do Komitetu Z. P. P., delegując jako przedstawiciela Koła kol. Kalinowskiego. Sprawozdanie kasowe z tegorocznej zabawy złożył kol. Hoffman. Pod punktem wolne głosy uchwalono na wniosek kol. Bączyńskiego odnieść się do Zarządu Głównego z prośbą, żeby zorganizował w czasie świąt Bożego Narodzenia kurs narciarski w Zakopanem i postarał się o umieszczenie, wyżywienie i dostarczenie sprzętów dla uczestników kursu.

LIPINKI. Posiedzenie Koła.

Miesięczne zebranie Koła Lipinki odbyło się dnia 1 marca br. w Jabłonowie przy licznym udziale członków. Zebranie zagaił prezes Koła kol. Fr. Dubiella, który powitał licznie zebrane koleżeństwo i podał porządek dzienny zebrania — przedstawiający się następująco: 1. Odczytanie protokółu; 2. Referat; 3. Wybranie delegata na zjazd powiatowy; 4. Wolne wnioski; 5. Zamknięcie zebrania.

Protokół z poprzedniego zebrania odczytał sekretarz Koła p. Winkowski, który przyjęto bez zmian, poczem p. J. Tęczanka wygłosiła referat z literatury na temat: „Bolesław Prus, Władysław Reymont i Stefan Żeromski". Referat opracowany był bardzo starannie i ujęty rzeczowo. Po dyskusji nad referatem przystąpiono do wyboru delegata na zjazd powiatowy, mający się odbyć w Nowemmieście. Delegatem został wybrany p. Tomaszewski, który ma zasięgnąć informacji w sprawie kursu przygotowawczego do egzaminu kwalifikacyjnego i zawiadomić zainteresowane koleżeństwo. W wolnych wnioskach p. Basman podał projekt, aby nasze koło zaabonowało kilka czasopism pedagogicznych. Czasopisma te byłyby własnością naszego Koła i przesyłanoby je z jednej szkoły do drugiej w terminie możliwie najkrótszym. Jestto ułatwiona droga korzystania z tak wielu pożytecznych i niezbędnych pism dla nauczycielstwa. Koleżeństwo żywo zainteresowało się tą sprawą i proszono p. Basmana, aby zechciał łaskawie dostarczyć kilka czasopism na przyszłe zebranie.

Omówiono kilka spraw związkowych — zebranie zamknięto. Termin przyszłego zebrania naznaczono na dzień 1 maja br.

WĄBRZEŹNO. Posiedzenie Koła.

Dnia 22 marca br. odbyło się po poł. w tutejszej szkole męskiej zebranie miesięczne Stow. Chrz.-Nar. Nauczycieli Szk. Powszechnych koło Wąbrzeźno.

Zebranie zagaiła prez. p. Walterowa. Następnie prezeska wygłosiła bardzo treściwy i pouczający referat p. t.: „Nauka historji a wychowanie obywatelskie", z którego wywiązała się ożywiona dyskusja. We wolnych głosach omawiano szereg spraw dotyczących Stowarzyszenia, między in. sprawę obchodu 10-cio letniego istnienia tutejszego Koła. Na tem zakończono zebranie.

GRODZICZNO. Zebranie koła Grodziczno

Stowarzyszenia Chrz.-Nar. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, odbyte w dniu 23. III. 1929 r.

Ustalony porządek obrad był następujący: 1. Zagajenie z podaniem porządku obrad; 2. Odczytanie protokołu z ostatniego zebrania; 3. Sprawozdanie ze zjazdu delegatów kół miejscowych w Nowemmieście; 4. Referat kol. Dulińskiej i dyskusja; 5. Sprawozdanie roczne a) prezesa, b) sekretarza, c) skarbnika; 6. Wybór nowego zarządu; 7. Różne sprawy; 8. Wolne głosy.

Zebranie miało być zebraniem walnem, lecz z powodu roztopów i marnej drogi liczba obecnych na zebraniu członków była mała, tak że nie można było przeprowadzić wyboru nowego zarządu. Wobec tego odbyło się tylko zebranie zwyczajne, a punkty 4—6 wyżej podanego programu obrad wypadły.

Zebranie zagaił prezes kol. Lewalski pochwaleniem Pana Boga i podał zebranym do wiadomości porządek obrad, oraz odczytał protokół ostatniego ze-

brania, który bez zastrzeżeń przyjęto. Następnie kol. prezes zdał obszerne sprawozdanie ze zjazdu delegatów kół miejscowych powiatu lubawskiego odbytego w Nowemmieście 17. III. i zaznajomił zebranych z powziętem na tym zjeździe uchwałami. W dalszym ciągu sprawozdania, podał sprawozdawca zebranym do wiadomości, iż Zarząd Koła czyni starania o nabycie pewnej ilości książek dla bibljoteki nauczycielskiej Koła. Odpowiednie pismo w tej sprawie skierował Zarząd Koła do Komitetu T. C. L. w Nowemmieście. W wolnych głosach poruszano różne ważne sprawy. Między in. uchwalono, domagać się od naszych władz organizacyjnych przedsiębrania wszystkich możliwych starań zmierzających do reformy środków karności w szkołach powszechnych. Dalej uchwalono wystosować odpowiednie pismo do Zarządu Okręgowego, by tenże domagał się za pośrednictwem Zarządu Głównego od Min. Spraw Wojsk. jaknajdalej idących ulg, co do awansu nauczycieli powoływanych na ćwiczenia wojskowe. W dalszym ciągu ożywionej dyskusji omawiano sprawę urządzenia wycieczki na P. W. K. w Poznaniu i żalono się na coraz bardziej postępujący zanik koleżeńskości wśród nauczycielstwa. Wypowiadano również życzenia: aby kolega referent prasowy, okazał się więcej czynnym i zasilał nasze organy: „Naucz. Pom." i „Naucz. Polski" informacjami z życia naszego Koła. Na tem porządek obrad się wyczerpał i prezes zakończył zebranie życzeniem „Wesołego Alleluja".

UCHWAŁY

powzięte na zebraniu w dniu 23. III. br. przez Stow. Chrz.-Nar. Nauczycielstwo Szkół Powszechnych — Koło Grodziczno.

Uchwała I (w sprawie reformy środków karności w szkołach powszechnych).

„Członkowie i członkinie Koła Grodziczno, zgromadzeni na zebraniu Koła w dniu 23. III. br. stwierdzają, że wydajność pracy nauczycielskiej, mimo największych wysiłków ze strony samego nauczyciela, jest coraz mniejsza, a stan moralny uczniów coraz niższy. Mnożą się wypadki jawnego i świadomego nieposłuszeństwa pewnych grup lub pojedyńczych jednostek z pośród dzieci wobec nauczyciela; wypadki świadomego uporu, zuchwałego lenistwa i karygodnego niedbalstwa uczniów są coraz częstsze. Groźne te objawy mogą przynieść w przyszłości społeczeństwu i Państwu naszemu nieobliczalne szkody. Przyczyna tego złego tkwi w braku należytej współpracy domu rodzicielskiego ze szkołą, ale więcej jeszcze w braku należytych środków karności w szkole powszechnej. Na taki stan rzeczy nie wolno nam bezczynnie patrzeć, lecz dążyć musimy do jaknajrychlejszego wynalezienia odpowiednich środków zaradczych. Stojąc na stanowisku dobra społeczeństwa i Państwa, prosimy Zarząd Okręgowy i Zarząd Główny, by dokładał wszelkich możliwych starań u czynników rządowych w celu przyspieszenia tak potrzebnej reformy środków karności w szkołach powszechnych. Środki karności w naszej szkole powszechnej są obecnie znacznie łagodniejsze, niż w szkołach średnich i wyższych i skutkiem tego dla szkoły powszechnej niewystarczające. Przy wyborze tematów na referaty z okazji wszelkiego rodzaju zjazdów nauczycielskich prosimy uwzględniać w pierwszym rzędzie dziedzinę karności, która to dziedzina dzisiaj leży odłogiem".

Uchwała II. (w sprawie awansów nauczycieli powoływanych na ćwiczenia wojsk.).

„Członkowie i członkinie Koła Grodziczno, zgromadzeni na zebraniu w dniu 23. III. br. proszą swoje władze organizacyjne, a w szczególności Zarządy Okręgowy i Główny, by Zarządy te, poczyniły odpowiednie kroki u kompetentnych władz wojskowych, w celu wyjednania jaknajdalej idących ulg co do awansu nauczycieli, powoływanych na ćwiczenia wojskowe. Zebrani stwierdzają, że w tym względzie najbardziej upośledzeni są ci nauczyciele, którzy nie mieli możności, odbyć szkoły podchorążych. Trudność uzyskania przez nauczycieli odpowiednich stopni wojskowych zniechęca tychże do należytej pracy w organizacjach pozaszkolnych wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. Bardzo często pracę nauczyciela w tym kierunku utrudnia lub uniemożliwia fakt, że nauczyciel, mimo wykształcenia swego i odpowiedniego wyszkolenia wojskowego, posiada stopień wojskowy niższy niż przeciętni członkowie tej organizacji, w której nauczyciel pracuje. Zatem w interesie właśnie dobra organizacyj wych. fiz. i przysposobienia wojsk. należałoby czynić starania u kompetentnych władz wojskowych o uzyskanie dla nauczycieli wyżej wspomianych ulg".

Zestawienie organizacyjne.

Koła:

L. b.	POWIAT i KOŁO	Zmiany personalne i ilość członków dnia 31. III 1929 r. +	—	stan	Nadesłało spis człon.	Nadesłało sprawozdania roczne kasowe	roczne organiz.	mies.	za cały czas istnienia	Walne zebranie
	I. Powiat Morski									
1	Puck	—	—	20	—	tak	—	—	—	
2	Gdynia	1	—	41	tak	tak	tak	tak	tak	15 XII. 28
3	Swarzewo	1	—	23	tak	tak	tak	tak	tak	17. XII. 28
4	Krokowa	—	—	20	tak	tak	tak	tak	—	
5	Karlikowo	4	1	12	tak	tak	tak	tak	—	22. II. 29
	II. Pow. Wejherowo									
6	Wejherowo	—	—	40	tak	—	tak	tak	—	6. XI. 28
7	Szemud	—	—	10	—	—	—	—	—	
	III. Powiat Kartuzy									
8	Kartuzy	—	—	18	—	—	—	—	—	
9	Sierakowice	—	—	27	tak	tak	—	tak	tak	
10	Suleczyno	—	—	24	tak	tak	tak	tak	—	2. III. 29
11	Przodkowo	—	—	16	tak	tak	tak	—	—	1. XII. 28
12	Żukowo	—	—	9	tak	—	—	tak	—	
13	Chmielno	—	—	9	—	—	—	—	—	
14	Matarnia	—	—	7	—	—	—	—	—	
15	Hopowo	—	—	8	tak	tak	—	tak	tak	25. I. 29
16	Stężyca	—	—	17	tak	tak	tak	tak	—	5. I. 29
17	Szymbark-Goręczyn	—	—	10	—	—	—	tak	—	
	IV. Pow. Kościerzyna									
18	Kościerzyna	—	—	43	tak	tak	tak	—	tak	26. I. 29
19	Lipusz	—	—	21	tak	—	tak	—	tak	7. XII. 28
20	Skarszewy	—	—	18	tak	tak	tak	tak	—	17. I. 29
21	Stara Kiszewa	—	—	17	tak	tak	tak	tak	—	2. III. 29
22	Liniewo	—	1	19	tak	—	—	tak	—	
23	Jezierce	—	—	15	tak	—	—	—	—	
	V. Powiat Tczew									
24	Tczew	—	—	45	tak	tak	tak	tak	—	26. I. 29
25	Pelplin	—	—	23	tak	—	tak	tak	—	1. II. 29
	VI. Powiat Starogard									
26	Starogard	—	—	30	tak	—	—	tak	—	26. I. 29
27	Skórcz	2	—	42	tak	tak	tak	tak	tak	7. II. 28
28	Lubichowo	—	—	31	tak	—	tak	—	—	12. XI. 28
29	Osiek	—	—	12	tak	tak	tak	tak	tak	13. III. 29
30	Pińczyn	—	—	7	tak	tak	—	tak	—	
31	Piece	16	—	16	tak	tak	—	tak	—	Koło nowe
	VII. Pow. Gniew									26. III. 29
32	Gniew	—	—	50	tak	tak	tak	—	—	1. III. 28
33	Czerwińsk-Smętowo	—	—	33	tak	—	—	—	—	
	VIII. Pow. Chojnice									
34	Chojnice	—	—	25	tak	tak	tak	tak	—	
35	Czersk	—	—	23	tak	tak	—	—	—	
36	Brusy	—	3	21	tak	—	tak	tak	—	
37	Brzeźno	—	—	15	—	—	—	tak	—	
38	Wiele	—	—	18	tak	—	—	tak	—	15. XII. 28
	IX. Pow. Sępólno									
39	Sępólno (koło pow.)	3	—	45	tak	tak	tak	tak	—	14. I. 28

L. b.	POWIAT KOŁO	Zmiany personalne i ilość członków dnia 31. III. 1929 r. +	—	stan	Nadesłało spis czł.	Nadesłało sprawozdania roczne kasowe	roczne organiz.	mies	za cały czas istnienia	Walne zebranie
	X. Pow. Tuchola									
40	Tuchola	1	5	39	tak	tak	tak	tak	—	7. XII. 29
41	Śliwice	—	—	10	tak	—	—	tak	—	17. II. 29
42	Cekcyn	7	—	11	tak	—	—	tak	—	nowe Koło 10. III. 29
	XI. Pow. Świecie									
43	Świecie	2	—	26	tak	tak	tak	tak	tak	15. XII. 28
44	Nowe	—	—	23	tak	—	—	tak	—	
45	Warlubie	—	—	15	tak	tak	ta	tak	—	
46	Osie	—	—	9	tak	—	tak	tak	—	13. I. 29
47	Bukowiec	1	—	16	tak	tak	tak	tak	tak	5. I. 29
48	Pruszcz	—	2	22	tak	tak	tak	tak	—	5. I. 29
49	Jeżewo	1	—	17	tak	tak	tak	tak	—	
50	Świekatowo	—	—	10	tak	—	—	tak	—	11. II. 29
	XII. Pow. Grudziądz									
51	Grudziądz	3	—	81	tak	tak	tak	tak	—	14. I. 29
52	Radzyn	1	—	14	tak	tak	tak	tak	—	12. XII. 28
53	Łasin	—	—	22	tak	tak	tak	tak	tak	
54	Gruta	—	—	21	tak	tak	tak	tak	—	5. I. 29
55	Dusocin	—	—	14	tak	tak	tak	tak	—	
	XIII. Pow. Chełmno									
56	Chełmno	2	1	44	tak	tak	tak	tak	—	13. I. 29
57	Lisewo	—	—	17	tak	—	tak	tak	—	1. XII. 28
58	Dąbrowa Chełmińska	—	—	11	tak	tak	tak	tak	—	
	XIV. Pow. Toruń									
59	Toruń	—	—	65	tak	—	tak	tak	—	15. XII. 28
60	Chełmża	1	—	61	tak	tak	tak	tak	—	19. I. 29
	XV. Pow. Wąbrzeźno									
61	Wąbrzeźno	—	—	30	tak	tak	tak	tak	—	16. II. 29
62	Kowalewo	2	—	24	tak	tak	tak	tak	tak	15. XII. 28
63	Król. Nowawieś	—	—	9	tak	—	—	tak	—	9. I. 29
	XVI. Pow. Brodnica									
64	Brodnica	—	—	50	tak	—	tak	tak	—	25. II. 28
65	Lidzbark	—	—	17	tak		—	—	—	
66	Polskie Brzozie	—	—	19	tak	tak	tak	tak	tak	14. I. 28
67	Jabłonowo	—	—	19	tak	—	tak	tak	—	20. I. 28
68	Nieżywięć	1	—	20	tak	tak	tak	tak	—	3. I. 28
	XVII. Pow. Lubawa									
69	Lubawa	—	—	36	tak	tak	tak	tak	—	9. II. 29
70	Nowemiasto	1	1	47	tak	tak	tak	tak	—	16. III. 29
71	Lipinki	—	—	25	tak	tak	tak	tak	—	
72	Grodziczno	2	—	18	tak	tak	tak	tak	tak	25. II. 28
	XVIII. P. Działdowo									
73	Działdowo (koło pow.)	—	—	37	tak	tak	tak	tak	—	5. I. 29
74	**XIX. Członkowie korespondujący**	5	—	7	tak	—	—	—		
	73 czynnych Kół	55+ 41 członk. nadwyżka	14—	1786 czł. w 73 kół.	66 kół	42 kół	48 kół	59 kół	14 kół	48 Kół

Zestawienie kasowe za miesiąc marzec 1929.

Wpływy do Kasy Okręgowej od dnia 1.—31. III. 1929 r.

L. b.	KOŁO	Składki miesięczne: miesiąc	Składki miesięczne: ilość członków	Składki miesięczne: suma	„Nauczyciel Pomorski"	Na inne cele	Razem
1	Nowe	grudzień	21	42,—	5,50	—	
		styczeń	1	2,—	—	—	
2		luty	1	2,—	—		
		marzec	23	46,—	—	—	97,50
3	Sępólno	luty	41	82,—	—	—	
4		marzec	42	84,—	—	—	166,—
5	Nowemiasto	marzec	43	86,—	7,75	—	
	b) Lubawa	marzec	25	50,—	—	—	
	c) Grodziczno	marzec	16	32,—	—	—	175,75
6	Rejon I B	kwiecień 28	20	40,—	—	—	
	"	maj 28	20	40,—	—	—	
7	"	czerwiec 28	17	34,—	—	—	
8	"	lipiec 28	17	34,—	—	—	
9	"	marzec 29	15	30,—	11,25	—	189,22
10	Brusy, rejon Leśno		6	12,—	—	—	12,—
11	Tuchola	styczeń	40	80,—	—	—	
		luty	40	80,—	—	—	160,—
	Sierakowice	styczeń	27	54,—	—	—	
12		luty	27	54,—	6,75	—	
13		marzec	27	54,—	5,—	—	173,50
14	Krokowa	marzec	20	40,—	5,—	—	45,—
15	Dąbrowa Chełm.	wrzesień 28	7	14,—	—	—	
16		luty 29	11	22,—	2,75	—	38,75
17	Lubichowo	marzec	31	62,—	7,75	—	69,75
18	Skarszewy	luty	18	36,—	—	—	
19		m	18	36,—	8,—	—	80,—
20	Stara iszewa	styczeń	17	34,—	4,25	—	
		luty	17	34,—	4,25	1,—	77,50
21	Chmielno	listopad 28 r.	8	16,—	—	—	
	"	październik 28 r.	8	16,—	—	—	
22	"	zaległe	5	10,—	—	—	42,—
	Stężyca	luty	17	34,—	4,25	—	38,25
	Król. Nowaw	marzec	9	18,—	—	—	18,—
23	Toruń	marzec	54	108,—	—	—	108,—
24	Grudziądz	—	25	50,—	—	—	50,—
		stycz. i luty	35	70,—	—	—	70,—
25, 26	"	marzec	70	140,—	35,25	—	
27	Radzyn	marzec	14	28,—	—	—	
28	Łasin	marzec	22	44,—	—	—	
29	Gruta	marzec	21	42,—	—	—	
30	Dusocin	marzec	14	28,—	—	—	317,25
31	"	grudzień 28	14	28,—	—	—	28,—
	Pruszcz Pomorski	marzec	23	46,—	12,50	—	58,50

L. b.	KOŁO	Składki miesięczne miesiąc	ilość członków	suma	„Nauczyciel Pomorski"	Na inne cele	Razem
32	Liniewo	marzec	19	38,—	—	—	38,—
33	Starogard	marzec	30	60,—	—	—	60,—
34	Śliwice	marzec	8	12,80	2,—	—	14,80
	Jeżewo	marzec	12	24,—	—	—	
		marzec	3	6,—	—	—	30,—
35	Hopowo	luty	8	16,—	2,—	—	18,—
	Suleczyno	luty	24	48,—	6,50	2,10	56,60
36	Tczew	—	45	90,—	11,—	6,—	107,—
37	Chełmża	marzec	59	118,—	14,75	—	132,75
	Jezierce	marzec	14	28,—	—	—	28,—
38	Lubawa	styczeń	3	6,—	—	—	
39		luty	3	6,—	—	—	
40		marzec	3	6,—	26,—	—	44,—
	Żukowo	marzec	9	18,—	2,25	—	20,25
	Osie	marzec	9	18,—	—	—	18,—
41	Nieżywięć	marzec	20	40,—	5,—	—	45,—
42	Świekatowo	marzec	10	20,—	2,50	3,—	25,50
	Polskie Brzozie	marzec	19	38,—	4,75	—	42,75
43	Brodnica	—		152,—	—	—	
	„	styczeń	1	2,—	—	—	
44	„	luty	7	14,—	—	—	
45	„	marzec	12	24,—	—	—	192,—
46	Lipinki	marzec	25	50,—	6,25	—	56,25
	Bukowiec	marzec	15	30,—	3.75	—	33,75
47	rejon Skórcz i Pączewo	marzec	34	68,—	—	—	68,—
	Osiek	marzec	12	24,—	—	—	24,—
48	Swarzewo	marzec	23	46,—	4,10	—	50,10
	Przodkowo	grudzień 28.					
49		stycz. i luty	22	44,—	3,—	—	47,—
50	Wejherowo	luty	33	66,—	—	—	66,—
51	Chełmno	marzec	44	88,—	11,—	1,—	100,—
	Gniew	luty					
52	Czerwińsk	luty	78	156,—	—	—	156,—
	Działdowo	marzec	37	74,—	9,25	—	83,25
53	Świecie	marzec	26	52,—	6,50	—	58,50
54	Lisewo	listopad 28.	14	28,—	—	—	
		grudzień 28.	15	30,—	—	—	58,—
	Puck	—		46,—	—	—	46,—
55	Łasin	—	20	40,—	—	—	40,—
56	—	maj 28.	20	40,—	—	—	
57	—	czerwiec	20	40,—	—	—	
	—	lipiec	20	40,—	—	—	120,—
	Warlubie	—		—	4,—	—	4,—
55	Wiele	czerwiec 28.	18	36,—	—	—	36,—
56	Gdynia	lipiec 28.	38	76,—	9,50	—	85,50
56	pozycyj i kół	—	1781	3.752,80	254,35	13,10	4.019,97

Sprawy służbowe

Konkurs na wolne posady.

Toruń, dnia 4 marca 1929 r.

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
L. dz. I-5590/9.

Konkurs.

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 27 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592) ogłaszam konkurs na stanowiska kierowników następujących publicznych szkół powszechnych:

1. 3-klasowa publiczna szkoła powszechna w Szabdzie powiat brodnicki;
2. 3-klasowa publiczna szkoła powszechna w Lipinkach powiat świecki — Inspektorat Nowe.

Podania (bez dokumentów) należy przesyłać drogą służbową do Kuratorjum do dnia 15 kwietnia 1929 r.

Naczelnik Wydziału:
(—) **Ks. Strogulski.**

Sprawy materjalne

Mieszkanie i rola.

Akcja, prowadzona przez naszą organizację (patrz „Naucz. Pom." nr. 1/II. str. 3, 4 i 5) dla uratowania i zachowania praw nauczycielstwa pomorskiego co do roli i mieszkania, osiągnęła dzięki wyrozumiałości i energji wojewody pomorskiego p. Wiktora Lamota skutek pożądany.

Delegacja naszej organizacji miała sposobność wręczyć swego czasu panu wojewodzie memorjał z uzasadnieniem naszych postulatów, a spotkała się z całkowitem zrozumieniem i prawdziwą życzliwością wobec życzeń nauczycielstwa u wojewódzkiego przedstawiciela Rządu, p. Wojewody Pomorskiego, który wystosował pismo do przewodniczącego „Związku Powiatów Województwa Pomorskiego", p. Ossowskiego w Chełmnie, zmuszając go do zmiany nieprzychylnego dla spraw nauczycielskich stanowiska i do wycofania swych krzywdzących nauczycielstwo okólników i zarządzeń.

Aby należycie poinformować naszych Czytelników o stanie rzeczy, przytaczamy odpisy dokumentów, które sam za siebie mówią:

Wojewoda Pomorski
L. dz. III. C. 810/29.
Dotyczy zarządzeń Związku Powiatów w sprawach szkolnych.

Do Pana Starosty Powiatowego

w **Chełmnie**.

jako prezesa „Zw. Pow. Woj. Pom."

Ogłoszeniem No. 462 udzielił Pan Wydz. Pow. wyjaśnienia, że do dysponowania budynkami i rolą szkoły zlikwidowanej w gminach nieposiadających publicznej szkoły powszechnej powołana jest nie właściwa dla danej miejscowości Rada Szkolna Miejscowa, lecz Rada Gminna. **Zapatrywanie to jest mylne z następujących powodów:**

Wprawdzie ustawa z dnia 25. 11. 25 r. (Dz. U. R. P. No. 126, poz. 898) w art. 21 stanowi, że majątek szkoły, wyposażonej w osobość prawną, przechodzi jako całość na obowiązaną do utrzymywania odnośnej szkoły gminę miejską lub wiejską lub też takiż obszar dworski, jednakże w ustępie drugim tegoż artykułu zawarte jest zastrzeżenie, że majątek ten może być użyty tylko na cele szkolnictwa powszechnego. Temsamem t. zw. majątek szkolny zmienił tylko swój przedmiot prawny, natomiast prawo użytkowania tego majątku pozostało niezmienione, a więc zarząd tegoż należy nadal do Rady Szkolnej Miejscowej. Wynika to niedwuznacznie z punktów 3, 4 c, 5 b i 5 d § 22 Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27. 10. 26 r. (Dz. U. R. P. No. 118, poz. 684). Dotyczy to również gmin wiejskich niebędących siedzibą Rady Szkolnej Miejscowej: gdyż stosownie do § 1 przytoczonego wyżej rozporządzenia Min. W. R. i O. **P. rozciąga się Rada Szkolna Miejscowa na wszystkie gminy, utrzymujące daną szkołę.**

A ponieważ rozporządzenie to, określając w § 22 prawa Rady Szkolnej Miejscowej co do administrowania majątkiem szkolnym, nie odróżnia gmin, będących siedzibą Rady, od innych gmin, przyczyniając się do utrzymania szkoły, należy przyjąć, że Rada Szkolna Miejscowa administruje majątkiem szkolnym, istniejącym na całym terenie, na który rozciąga się jej działalność.

Odnośnie do poruszonej sprawy przez Pana Prezesa w odezwie z dn. 8. 11. 28 r. L. dz. 1508/28 sprawy użytkowania roli przez kierowników publicznych szkół powszechnych zaznaczyć muszę, że jakkolwiek według § 44 ustawy z dnia 9. 10. 23 r. (Dz. U. R. P. No. 116, poz. 924) mają kierownicy szkół powszechnych względnie nauczyciele szkół jednoklasowych prawo żądania od gminy tylko 2 morgów ornego gruntu, to jednak pewne zastrzeżenie budzić musi przez Pana Prezesa zwrot, „bez względu na to, czy używali oni przedtem więcej roli czy nie"

Zaznaczyć bowiem należy, że o ile używanie więcej niż 2 morgi gruntu opierało się na specjalnych tytułach prawnych i gminę wiążących jak n. p. fundacje, umowy dotąd obowiązujące itp., to ustawa z dnia 9. 10. 23 r. (Dz. U. R. P. No. 116, poz. 924) tytułów tych nie naruszyła.

Wobec powyższego zechce Pan Prezes jak najrychlej odwołać wyjaśnienie swoje w sprawie zarządzenia majątkiem szkół nieczynnych tudzież odpowiednio uzupełnić pouczenie co do roli dla kierowników szkół powszechnych.

WOJEWODA: p. o. (—) Lamot.

Związek Powiatów Województwa Pom.
L. dz. 177/29 — O —

Dot. roli dla kier. szkół wzgl. nauczycieli szkół jednoklasowych.

Chełmno, dnia 19 lutego 1929 r.

Do Wydziału Powiatowego
w Grudziądzu.

W uzupełnieniu pism naszych z dnia 2. 11. r. ub. — l. dz. 1508/28-O i z dnia 18. 12. r. ub. — l. dz. 1782/28 - O przesyłamy uprzejmie poniżej wyciąg z reskryptu Pana Wojewody z dnia 13 bm. l. dz. III. O. 810/28.

„Odnośnie do poruszonej przez Pana Prezesa w odezwie z dnia 2. 11. 28 r. — l. dz. 1505/28 - O - sprawy użytkowania roli przez kierowników publicznych szkół powszechnych zaznaczyć muszę, że jakkolwiek według § 44 ustawy z dnia 9. 10. 23 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) mają kierownicy szkół powszechnych względnie nauczyciele szkół jednoklasowych prawo żądania od gminy tylko 2 morgów ornego gruntu, to jednak pewne zastrzeżenie budzić musi użyty przez Pana Prezesa zwrot, bez względu na to, czy używali oni przedtem więcej roli, czy nie.

Zaznaczyć bowiem należy, że o ile używanie więcej niż 2 morgów gruntów opiewało się na specjalnych tytułach prawnych i gminę wiążących jak np. fundacje, umowy dotąd obowiązujące itp., to ustawa z dnia 9. 10. 23 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) tytułów tych nie naruszyła".

Temsamem zmieniamy odpowiednie pisma, na początku wymienione.

Związek Powiatów Województwa Pomorskiego
(—) Ossowski, prezes.

Wydział Powiatowy
L. dz. 368. W. P. I. —

Grudziądz, dnia 7 marca 1929 r.

Do wszystkich Panów Sołtysów powiatu Grudziądzkiego

Powyższy odpis przesyłam do wiadomości.

Dotychczasowa ilość mórg użytkowanej roli szkolnej należy zatem nauczycielom pozostawić.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
STAROSTA:
(podpis).

Związek Powiatów Woj. Pom.
L. dz. 176/29 - O -

W ślad pisma naszego z dnia 7. 9. ub. r. — l. dz. 1244/29 - O -donosimy uprzejmie, iż Pan Woj. Pomorski nie podzielił naszego stanowiska jakoby do zawiadywania majątkiem szkoły zlikwidowanej powołana była Rada Gminna. Poniżej przytaczamy wywody Pana Wojewody, zawarte w reskrypcie z dnia 13. bm. — l. dz. III. C. 810/28. —

„Zapatrywanie to jest mylne z następujących powodów:

Wprawdzie ustawa z dnia 25. 11. 25 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898) w art. 21 stanowi, że majątek szkoły, wyposażonej w osobną prawowość przechodzi jako całość na obowiązaną do utrzymywania odnośnej szkoły gminę miejską lub wiejską lub także obszar dworski, jednakże w ust. drugim tegoż art. zawarte jest zastrzeżenie, że majątek ten może być użyty tylko na cele szkolnictwa powszechnego, tem samem t. zw. majątek szkolny zmienił tylko swój przedmiot prawny, natomiast prawo użytkowania tego

majątku pozostało niezmienione, a więc zarząd tegoż należy nadal do Miejscowej Rady Szkolnej. Wynika to niedwuznacznie z punktów 3, 4 c, 5 b i 5 d § 22 rozp. Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27. 10. 26 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 684). Dotyczy to również gmin wiejskich, nie będących siedzibą Rady Szkolnej Miejscowej, gdyż stosownie do § 1 przytoczonego wyżej rozporządzenia Min. W. R. i O. P. rozciąga się Rada Szkolna Miejscowa na wszystkie gminy, utrzymujące daną szkołę. A ponieważ rozporządzenie to, określając w § 22 prawa rady szkolnej miejscowej co do administrowania majątkiem szkolnym, nie odróżnia gmin, będących siedzibą rady, od innych gmin, przyczyniających się do utrzymania szkoły, należy przyjąć, że rada szkolna miejscowa administruje majątkiem, istniejącym na całym terenie, na który rozciąga się jej działalność.

Podając powyższe do wiadomości, anulujemy niniejszem pismo nasze z **dnia 7. 9. ub. r. — l. dz. 1244 - 28. O. —**

Związek Powiatów Województwa Pomorskiego:
(—) Ossowski, prezes.

Wydział Powiatowy
L. dz. 867. W. P. I. —

Grudziądz, dnia 7 marca 1929 r.

Do wszystkich Panów Sołtysów powiatu Grudziądzkiego

Powyższy odpis przesyłam do wiadomości.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
STAROSTA.
(—) podpis.

„Wiadomości Samorządowe powiatu świeckiego" nr. 28, rok I. z dn. 14. III. 29 r. poz. 230.

„Dot. zawiadywania budynkami szkolnemi, nieużywanemi chwilowo dla szkolnictwa i odnośną rolą. Jakkolwiek budynki tego rodzaju przepisane zostały na gminy, to jednakże dysponowanie temi objektami należy do organów szkolnych, a więc do Miejscowej Rady Szkolnej i Powiatowej Rady Szkolnej, gdyż majątek ten w myśl rozporządzenia służyć może tylko celom szkolnictwa.

Świecie, dnia 21 lutego 1929 r.

W. P. II. — 36 — Nr. 1739 — 28.

STAROSTA POWIATOWY

STAROSTA POWIATOWY
jako Przewodniczący Wydziału Powiatowego.
L. dz. 677 W. P. i.

Tuchola, dnia 18 lutego 1929 r.

Powyższe podaję do wiadomości.

STAROSTA POWIATOWY:
(—) Tollik".

Tyle akta i dokumenty!

Sprawiedliwości stało się zadość, a nasza organizacja wywalczyła i uzyskała dla nauczycielstwa to, co mu się słusznie należało.

„Związek Powiatów Województwa Pomorskiego" w swem piśmie z dnia 2. 11. 28 r. l. dz. 1508/28 zarządził: był:

„7. role szkolną ponad 4 morgi magdeb. odebrać kierownikom szkoły przez uchwałę miejscowej Rady Szkolnej, pozostawić kierownikom szkół tylko 4 morgi, resztę zaś należy wydzierżawić publicznie i wstawić do bud-

żetu szkolnego, tak, że w ten sposób zmniejsza się wydatki na szkołę".

Niesprawiedliwe to zarządzenie musiał „Związek Powiatów Woj. Pom." a za nim pp. Starostowie z nakazu p. Woj. Pom. cofnąć i anulować, tak, że kierownicy szkół i nauczyciele nadal korzystają całkowicie z całego obszaru roli szkolnej bez względu na ilość mórg i to bezpłatnie (bez płacenia dzierżawy).

Skreślić musiał „Związek Pow. Woj. Pom." także to zarządzenie, że... „10. szkoły nieczynne (przez komasację) należy wydzierżawić i dochód wstawić do budżetu gminnego". Do zawiadywania budynkami szkół czynnych czy nieczynnych jest jedynie kompetentna Miejscowa Rada Szkolna, a w żadnym razie Rada Gminna lub sołtys; majątek szkolny, gmach i rola, może być użyty tylko na cele szkolnictwa, czyli może być zajmowany i użytkowany tylko przez nauczyciela.

Co do zarządzenia „Związku Pow. Woj. Pom.", że.. „8. od nauczycieli powinno pobierać się komorne, jeżeli mieszkają w budynkach gminnych", to wprawdzie podług orzeczeń Najwyższego Sądu mieszkania służbowe w budynkach szkolnych są rzeczywiście płatne (patrz „Naucz. Polski" nr. 2. IX. str. 1 i 2). Pan Wojewoda Pomorski stanął jednak na tem stanowisku — jak oświadczył był naszej delegacji — że zapłatę komornego za mieszkania w budynkach szkolnych należy tak samo, jak to czynią inne Ministerstwa w swych resortach (kolej, poczta, cło): Ministerstwa te opłacają komorne za mieszkania w budynkach państwowych, zajmowanych przez urzędników, w ten sposób, że nie wypłaca się danym urzędnikom, korzystającym z służbowego mieszkania, t. zw. dodatku mieszkaniowego. Tak samo należałoby podług zdania p. Wojewody Pom. postąpić przy zapłacie komornego za mieszkania służbowe nauczycieli; nauczyciele ci nie otrzymaliby (i tak niskiego) dodatku mieszkaniowego, który zostałby przez władzę, wypłacającą uposażenie, postawiony do dyspozycji gmin, jako odszkodowanie za zajmowane mieszkania służbowe. Taką dyrektywę przyrzekł p. Woj. Pom. dać pp. starostom.

Poinformowawszy w ten sposób naszych Czytelników o faktycznym stanie rzeczy, miło nam, złożyć tą drogą w imieniu nauczycielstwa pomorskiego Panu Wojewodzie W. Lamotowi głębokie podziękowanie za udzielenie w tak wielkich rozmiarach skutecznej pomocy i obrony słusznych praw nauczycielstwa pomorskiego, które prócz sumiennego spełniania swego trudnego zawodu chętnie poświęca swój wolny czas, swoją wiedzę i swój grosz na oświatę pozaszkolną i pracę społeczną, co jest wtedy tylko możliwe, jeżeli nauczycielstwo jest wolne od zmory trosk i kłopotów, jeżeli ma zapewnione odpowiednie warunki materjalne: przynajmniej dach nad głową i kawałek roli!

Jak z powyższego przykładu dobitnie wynika, ma nauczycielstwo pomorskie w osobie Pana Wojewody Pomorskiego ojcowskiego przyjaciela i gorącego orędownika! —

Zwrot podatku komunalnego.

Od pewnego czasu rozpoczęliśmy i prowadzimy na wniosek naszych członków akcję o zwrot podatku komunalnego, płaconego w b. dzielnicy pruskiej do dnia 1. 4. 1928 r.

Dzisiaj podajemy materjał podstawowy dla informacji.

„Najwyższy Trybunał Administracyjny
L. Rej. 975/26.

WYROK:

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie Przewodniczącego Sędziego Dr. Rappego i Sędziów Dr. Bernaczka, Dr. Rybarczewskiego, Dr. Cwojdzińskiego, Chrzonowicza, tudzież przy udziale członka Sekretarjatu Prawniczego Łypewicza, jako protokólanta, w sprawie sporno-administracyjnej ks. Józefa Zalewskiego przeciw Wydziałowi Powiatowemu w Wolsztynie w przedmiocie wy-

miaru komunalnego dodatku do państwowego podatku dochodowego, po przeprowadzonej dnia 3 lutego 1928 r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego-referenta,
uchyla wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 16. grudnia 1925 r. L. S. 5312/25 S. A. jako niezgodny z ustawą na koszt pozwanego oraz zwalnia powoda od obowiązku uiszczenia nałożonego nań przez pozwanego dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego na rok 1924 w kwocie 319,20 zł. Wartość przedmiotu sporu ustala się na 320,— zł (trzysta **dwadzieścia złotych).**

POWODY:

Wydział Powiatowy w Wolsztynie nałożył na powoda dodatek komunalny do państwowego podatku dochodowego na rok 1924 w kwocie 319,20 zł, a sprzeciw powoda oddalił rezolucją z dnia 16 marca 1925 r. L. dz. 272/25 W. P.

Wniesioną przez powoda na powyższą rezolucję pozwanego skargę Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 16 grudnia 1925 r. L. dz. S. 5312/25 — S. A. I. oddalił jako nieuzasadnioną, ustalając wartość przedmiotu na 319,20 zł.

Rozpatrując wniesioną przez powoda przeciw powyższemu wyrokowi rewizję Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Zarzut powoda, że zaczepiony wyrok obraża art. 2. ustawy z dnia 1. sierpnia 1919 r. — (Dz. pr. poz. 385) o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej, według którego ustawy i rozporządzenia pruskie i niemieckie mają obowiązywać nadal, póki nie zostaną uchylone lub zmnienione, jest uzasadniony.

W szczególności ustawowe normy pruskie, uzasadniające uwolnienie duchownych od wszystkich bezpośrednich podatków komunalnych, jako to:

a) § 41 ustawy o daninach komunalnych z 14 lipca 1894 r.

b) § 1 rozp. Król. z 23 września 1867 (Zb. pr. str. 1648) ..... uwalniający wyraźnie duchownych odnośnie do ich płac, emolumentów i pensji od wszelkich bezpośrednich danin komunalnych, tak miejskich i wiejskich, jak powiatowych i prowincjonalnych.

oraz c) § 2 ustawy z 16 czerwca 1909 (Zb. pr. str. 489) zatwierdzający powyższe postanowienie, nie zostały żadną późniejszą ustawą polską uchylone ani ograniczone, jak to słusznie wywodzi podód w piśmie rewizyjnem.

Przedewszystkiem nietrafne jest zapatrywanie pozwanego, jakoby to zwolnienie zostało uchylone art. 96 Konstytucji, o ile w nim postanowiono, że Rzeczypospolita Polska nie uznaje przywilejów stanowych, gdyż wyjęcie pewnego odłamu obywateli nie jako takiego, lecz tylko odnośnie do ich dochodów zawod. lub służbowych z pod pewnego obowiązku podatkowego, nie stwarza żadnego przywileju stanowego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny nie mógł się również przychylić do wyrażonego w wyroku Sądu I. instancji zapatrywania prawnego, że dodatki komunalne podatku dochodowego, pobierane na obszarze b. dzielnicy pruskiej, dzielą pod względem zwolnień losy tego ostatniego podatku.

Z art. 6. bowiem powołanej w wyroku ustawy z 10. stycznia 1924 r. (Dz. U. poz. 110) w przedmiocie państwowego podatku dochodowego, wynika, że podstawą dla wymiaru tego podatku nie jest wymiar państwowego podatku dochodowego. lecz że jest nią bezpośrednio dochód płatnika.

Ta okoliczność w związku z postanowieniem art. 43 ustawy z 11. sierpnia 1923 r. (Dz. U. poz. 747), według którego wymiaru i poboru dodatków komunalnych do państwowego podatku dochodowego w b. dzielnicy pruskiej dokonuje władza komunalna, stwierdza niedwuznacznie, że dodatek ten jest w istocie raczej samoistą daniną komunalną.

W tym stanie rzeczy zwolnienia, przewidziane w ustawie o państwowym podatku dochodowym, mogłoby mieć zastosowanie do dodatków komunalnych tylko na podstawie wyraźnego postanowienia ustawy. Gdy zaś takiego postanowienia cytowana ustawa z dnia 10. stycznia 1924 r. odnośnie do dodatków komunalnych w b. dzielnicy pruskiej nie zawiera, należy uznać, że co do zwolnień od

danin na obszarze b. dzielnicy pruskiej obowiązujące dotychczas w tym względzie przepisy ustaw i rozporządzeń pruskich nie zostały zmienione.

Wobec powyższego Najwyższy Trybunał Administracyjny uwzględniając rewizję powoda, wyrok I. instancji uchylił jako niezgodny z ustawą i powoda uwolnił od podatków, będącego przedmiotem rewizji.

Co do kosztów orzeczono na podstawie § 103 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z 30 lipca 1883 r. (Zb. pr. str. 195).

Warszawa, dnia 23 marca 1928 r.

Podpisy: (—) Dr. Rappe, (—) Dr. Bernaczek, (—) Dr. Rybarczewski, (—) Dr. Cwojdziński, (—) Chrzczanowic "

W „Pielgrzymie czytamy:

„Sprawy organistów".

W sprawie oszacowania wzgl. płacenia podatków komunalnych przez organistów, otrzymaliśmy od kolegi Fr. Stempy z Pieniążkowa odpowiedź — na wniesioną reklamację o umorzenie podatku powiatowego za rok 1928 z dnia 16. 11. 1928 r. — w odpisie, którą poniżej dla użytku kolegów podajemy:

WYDZIAŁ POWIATOWY
L. dz. 6485/28 W. P. II.

Gniew, dnia 23 listopada 1928 r.
Do Pana Franciszka Stempy, organisty
w Pieniążkowie.

Na skutek wniosku Pana z dnia 16. 11. 28 r. w sprawie komunalnego pod. dochodow. umarza się niniejszem wymiar tego podatku na rok 1928 w kwocie 80 zł, ponieważ organiści jako słudzy kościelni w myśl przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1893 r. o daninach komunalnych są wolni od obowiązku płacenia komunalnego podatku dochodowego.

Wpłacone sumy za rok 1926, 1927 i 1928 może Pan odebrać w Pow. Kasie Komunalnej przy sposobności.

Z pol. (—) podp. Cejrowski, Naczelny Sekretarz Wydziału Powiatowego.

Dodać nam wypada, że wielu organistów płaci podatki komunalne, nie wiedząc, że płacą takowe niepotrzebnie.

Podając powyższe do wiadomości wszystkich kolegów, prosimy o zapodanie nam podobnych wyników na wniesione reklamacje w sprawach podatkowych, aby zarząd związku o takich lub podobnych wypadkach mógł wszystkich kolegów zawiadomić.

„Zarząd Związku Organistów Diecezji Chełmińskiej".

„Dziennik Bydgoski" podał:

„Czy oficerom należy się zwrot zapłaconych podatków komunalnych od uposażeń służbowych?

Znanym powszechnie jest fakt, że ciała samorządowe tej dzielnicy, a w szczególności magistraty i wydziały powiatowe pobierały od pewnych dykasteryj wyższych pracowników podatek komunalny od uposażeń służbowych.

Trwało to w tej dzielnicy począwszy od wprawienia w ruch maszyny podatkowej aż do roku 1927; od roku 1927 przestano pobierać ten rodzaj podatku, a to najwidoczniej z tego powodu, że przekonano się o nielegalności tego źródła podatkowego.

Zresztą niema już żadnej wątpliwości w tym względzie, bo Najwyższy Trybunał Administracyjny już wydał wyrok w tej materji, a tem samem usunął wszelkie prawne niejasności, wyrok ten oznaczono: L. Rej. 975.26.

Władze komunalne, pobierając ten rodzaj podatku od oficerów tuteiszego garnizonu (naturalnie, że i w innych garnizonach też), oparły się na ustawie pruskiej Kommunalabgabengesetz z 14. 7. 1893 — zbiór ustaw pruskich, str. 152 — oraz na polskiej ustawie w przedmiocie państwowego podatku dochodowego

Co do ustawy pruskiej z 14. 7. 1893, to ona nie upoważnia władz komunalnych do pobierania od oficerów podatku komunalnego od uposażeń służbowych, gdyż par. 42 tej ustawy mówi wyraźnie, „że co do oficerów obowiązują dotychczasowe przepisy", a więc rozporządzenia z 1886 r. i 1892 r., które zwalniają oficerów od płacenia podatków komunalnych od uposażeń.

Władze komunalne uważały te przepisy, jako pewnego rodzaju przywilej na rzecz oficerów, co ich zdaniem uchyliła polska Konstytucja w art. 96; mniemania tego jednak Najwyższy Trybunał Administracyjny nie podzielił, gdyż „wyjęcie pewnego odłamu obywateli i to odnośnie do ich dochodów zawodowych i służbowych z pod pewnego obowiązku podatkowego, nie stwarza żadnego przywileju stanowego, o którym mówi polska Konstytucja w artykule 96".

Najwyższy Trybunał Administracyjny stanął też na tem stanowisku, że i polska ustawa w przedmiocie państwowego podatku dochodowego nie upoważnia władz komunalnych do pobierania podatku, czy raczej dodatku komunalnego od uposażeń służbowych oficerów.

Wspomniany wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego, orzekając nielegalność tego źródła podatkowego, zasądził pewien wydział powiatowy na zwrot pobranego już z tego tytułu podatku, a skarżącego tj. księdza J. Z. zwolnił od płacenia go. Tu nadmienić wypada, że od tego podatku zwolnione są **osoby duchowne, oficerowie i nauczyciele szkół powszechnych.**

Jak z powyżej przedstawionych faktów wynika, należy się zwrot sum pobranych od tego rodzaju podatników przez władze komunalne; podatnikom tego rodzaju, którzy mają dostatecznie urzędowo stwierdzone dowody, powinny właściwe władze podatkowe komunalne zwracać pobrane niesłusznie należytości i to już bez żadnych trudności.

Najbardziej w tym względzie zainteresowanymi są oficerowie, gdyż tych jest stosunkowo najwięcej.

Wszelkie czynienie trudności w tym względzie mogłoby tylko przyprawić władze komunalne o koszta procesowe, bo legalność powyżej opisanego źródła podatkowego należycie już określił Najwyższy Trybunał Administracyjny".

Cytowany § 1 rozp. Król. z dn. 23 września 1867 (Zb. pr. str. 1648) brzmi:

„Die Elementalehrer sind hinsichtlich ihrer Besoldungen und Emolumente von allen direkten Kommunalauflagen vollständig befreit".

A komentarz do tego:

„Entscheidung des Oberverwaltungsgerichts, II. Senats, vom 4. Oktober 1904 (Preuss. V. Bl. XXVI. Jahrg. S. 484): Der § 1 Nr. 3. der Verordnung vom 23. September 1867, soweit er die Befreiung der „Elementarlehrer" von den direkten Gemeindesteuern ausspricht,.....

Denn wenn die Verordnung vom 23. September 1867 die Elementarlehrer hinsichtlich ihrer „Besoldungen und Emolumente" von allen direkten Kommunalauflagen befreit, so versteht es sich von selbst, dass von diesem Vorrecht nur diejengien Bezüge betroffen werden, welche den Lehrern in der Eigenschaft als „Elementarlehrer" gewährt werden" — (a nie za dodatkowe i uboczne zarobki i dochody).

Powyższe rozporządzenie zostało częściowo zmienione w wyroku Najw. Trybunału Adm. naprowadzoną ustawą z dnia 16 czerwca 1909 (Zb. pr str. 489): „Gesetz, eitr. die Heranziehung der Beamten, Elementarlehrer und unteren Kirchendiener zur Gemeindeeinkommensteuer, vom 16. Juni 1909 (G. S. V. 489.):

§ 1. Wolno najwyżej pobierać 125 proc. dodatków komunalnych od państwowego podatku dochodowego;

§ 2. tyczy to tylko tych nauczycieli, którzy wstąpili w urząd **po 31 marca 1909** r.; co do nauczycieli, (księży, sług kościelnych i wojskowych), którzy **przed** dn. 31. 3. 1909 r. byli już w urzędzie, pozostaje przy dawnemuu: **są wolni od wszelkich podatków komunalnych ze swych uposażeń służbowych — aż do ich końca życia!** —

Koledzy starsi, urzędujący przed dn. 31. 3. 1909 r., niech stawią indywidualnie wnioski do Magistratów wzgl. Powiatów o zwrot nieprawnie pobranych im jako podatki kom. sum powołując się na powyżej cytowane wyroki i ustawy; a młodzi niech baczą, czy norma 125 proc. przy wymiarze nie została przekroczona. W takim razie należy żądać na podstawie powyższego uzasadnienia zwrotu różnicy między sumą pobraną a sumą 125 proc. podlegającą opodatkowaniu. (Od 1. 4. 1928 r. ustał dla całego nauczycielstwa b. dz. pr. ten podatek komunalny). O przebiegu i wynikach tych starań prosimy bieżąco informować naszą redakcję, która chętnie służy wszelką radą i pomocą, ogół informując o dalszym rozwoju wypadków!

A. N.

Nasza samopomoc.

Dom Zdrowia „Modrzejów".

Aby członkowie Stowarzyszenia byli należycie poinformowani o warunkach przyjęcia do naszego Domu Zdrowia „Modrzejów" w Zakopanem, publikujemy poniżej akta, oświetlające i dokładnie normujące te warunki.

1. Najpierw list Zarządu Głównego w Warszawie:

„Ze względu na coraz większą ilość chorych, zgłaszających się do „Modrzejowa", zmuszeni jesteśmy do przypomnienia, że Zarządy Oddziałów muszą i ze swej strony przestrzegać kolejność zgłoszeń.

Ewidencja kolejności łatwo da się przeprowadzić przy skrupulatnem zapisywaniu terminu wpływów podań. Jest to tem potrzebniejsze, że interesowanym musi administracja „Modrzejowa" wskazać termin przybycia do Zakopanego — i z kolejności wszystkich zgłoszeń u siebie w niejednym wypadku wyznaczyć musi termin późniejszy z racji zajęcia wszystkich miejsc w „Domu".

Kolegom należy wyjaśniać, że najlepsze chęci nic nie pomogą, jeżeli jest brak miejsca i ani wezwania pisemne, ani telegraficzne nie mogą w takim wypadku odnieść skutku.

Apel niniejszy skierowujemy z tego powodu, że Koledzy przeznaczeni do Modrzejowa nie znając stanu sprawy, mają następnie żal do Stowarzyszenia, iż dla nich „niema miejsca", podczas gdy Stowarzyszenie aż do chwili rozszerzenia swego Domu Zdrowia niczego narazie zrobić nie jest w stanie. Dowodem zaś koleżeńskiej troskliwości naszej administracji jest z reguły zajęcie się każdym zgłoszonym, którego — gdy jest takie żądanie — umieszcza administracja w willach prywatnych".

2. Em. inspektor szkolny Kol. Głowiak, dyrektor naszego Domu Zdrowia „Modrzejów", pisze:

„W związku z pismem Szanownego Zarządu Okręgowego z dnia 25. 2. rb. l. dz. 1710-29 zawiadamiam, że Pani, nauczycielka, może przyjechać do Zakopanego natychmiast. Będzie umieszczona w Lidzie tuż obok dworca kolejowego. Lida jest nową willą, którą prowadzi żona naszego członka chorego — opiekę domową i lekarską będzie Pani miała zapewnioną.

Korzystając z sposobności, nadmieniam, że w Modrzejowie, obowiązują następujące opłaty: za dzienne utrzymanie z mieszkaniem, światłem i opałem oraz usługą i opieką lekarską: 4,50 zł. Jednorazowo za desinfekcję: 8,— zł. Miesięcznie za klimatykę: 6,— zł. miesięcznie na apteczkę dom: 2,— zł. miesięcznie na bibljoteczkę: 1,— zł.

Lekarstwa, odmę, zdjęcia rentgenowskie opłacają sami kuracjusze. Desinfekcja i taksa klimatyczna jest świadczeniem na rzecz gminy, od czego nikt nie może być zwolniony. Na takse klimatyczną ma Modrzejów umowę z Urzędem Uzdrowiska, u którego wyprosiliśmy daleko idącą ulgę w opłacie. Dawniej mieliśmy więcej kłopotów z opłatą klimatyczną, a najniższa ulga wynosiła 9,— zł. dodam, że niektóre osoby musiały płacić nawet 24,— zł. miesięcznie.

Prosimy, pouczyć naszych Członków, że kartę przekazania wydaje lekarz na urzędowym formularzu i taki lepiej jest widziany w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. W każdym razie przekaz winien mieć urzędową pieczątkę bodaj Starostwa, jeżeli jej nie ma lekarz powiatowy. Prosimy również uprzejmie, poinformować P. T. Członków, że do Zakopanego należy brać swoją pościel, wszelkiego rodzaju bieliznę, ciepłą odzież, a zimą nawet bardzo ciepłą. Leżak można tu kupić, ale najważniejsze wyekwipowanie na leżak, zatem pierzyna konieczna, poduszki też, ze 2 grube koce, do tego mały sienniczek na słomę, zwłaszcza zimą — paski do obwiązywania — zapewne że najlepsze futrzane worki, ale na taki luksus — nie każdy może sobie pozwolić — słoma chroni też od przeziębienia.

Na dworcu kolejowym zawsze należy zgodzić dorożkę — ażeby potem nie popadać w niepotrzebny zatarg z góralem. Do Modrzejowa kosztuje 2,— zł., a niezgodzony żąda i 5,— zł.

Jeżeli chory posiada ze zdjęcia roentgenowskiego płuc swoich kliszę, winien ją zabrać do Zakopanego, ażeby tutaj nie wydawać pieniędzy na nowe zdjęcia.

Cześć i pozdrowienie (—) Głowiak.

W samym Modrzejowie z otwartą gruźlicą nie przyjmujemy, natomiast umieszczamy chorych w willach donajętych, jak Nina, Mimoza i Lida".

3. Regulamin obowiązujący P. T. Kuracjuszy w Domu Zdrowia „Modrzejów" w Zakopanem.

§ 1. P. T. Kuracjusze mają obowiązek przybyć do Domu Zdrowia w oznaczonym przez Zarząd terminie. W razie niemożności przybycia na oznaczony termin, należy o tem Zarząd pisemnie zawiadomić przynajmniej na 3 dni przed tymże terminem. Przyjazd członka do Domu Zdrowia bez uprzedniego przyjęcia nie uprawnia do otrzymania pomieszczenia w Domu Zdrowia.

§ 2. W wypadku opóźnienia przyjazdu, względnie późniejszego zajęcia miejsca poprzednio zamówionego, liczy się od dnia zamówienia do dnia przyjazdu zamawiającego po 2 zł. 50 gr. dziennie. Po dwóch dniach niezgłoszenia się traci kuracjusz prawo do zamówionego miejsca i musi ponownie starać się o przyjęcie do Domu Zdrowia.

§ 3. W razie wyjazdu z Domu Zdrowia z zarezerwowaniem sobie miejsca, jako też wrazie wycieczki liczy się po 2,50 dziennie jako opłatę za miejsce. Koszt wiktu na czas wycieczki pozostawia się wzajemnemu porozumieniu z Zarządem.

§ 4. Pokoje Domu Zdrowia są 1, 2, 3 i 4 osobowe. Za jednoosobowy pokój pobiera się dodatkową opłatę 50 gr. dziennie.

§ 5. Miejsc bez utrzymania nie oddaje się do użytku Kuracjuszom.

§ 6. Przy wypowiedzeniu miejsca w Domu Zdrowia obowiązuje obustronnie termin trzydniowy.

§ 7. Niestosowanie się do terminu 3-dniowego wypowiedzenia obowiązuje Kuracjusza dopłata za 3 dni po 2,50 dziennie jako należytość za miejsce.

§ 8. Kuracjusz obowiązany jest zaraz po przybyciu uiścić należytość za pobyt z góry do końca miesiąca; następne opłaty miesięczne uiszcza również z góry. Do rachunku dolicza się opłatę stemplową.

§ 9. Kuracjusze obowiązani są jadać przy wspólnym stole w sali jadalnej. Na życzenie może być śniadanie podawane do pokoju.

§ 10. Przynoszenie reszty posiłku do pokoju lub na werandę może być uskuteczniane na żądanie za osobną dopłatą. Od każdego poszczególnego posiłku dopłata wynosi 15 gr., całodzienna 50 gr.

§ 11. Niekorzystanie z posiłku lub jego części nie uprawnia do jakichkolwiek odliczań z kosztów utrzymania dziennego. Za dzień wyjazdu zalicza się należytość pełną.

§ 12. Należytości dodatkowe za dezynfekcję, użycie pościeli zakładowej, łazienki, leżaków i t. p. składają Kuracjusze z dołu przy regulowaniu rachunku miesięcznego.

§ 13. Ze względu na higjenę i porządek jest zabronione:

a) plucie na podłogę, zanieczyszczanie pokojów i miejsc ustępowych,

b) czyszczenie ubrań i obuwia w pokoju,

c) pranie drobiazgów jak chustek, pończoch w pokoju lub łazience,
d) prasowanie w pokoju,
e) palenie tytoniu w wspólnym pokoju mieszkalnym,
f) przechowywanie w pokoju artykułów spożywczych ,koszy, kufrów i t. p.
g) otwieranie podczas mrozu okien i drzwi, gdy ogrzewalnik jest zimny,
h) otwieranie podczas wiatru drzwi i okien,
i) wynoszenie pościeli zakładowej na leżak i do ogrodu,
j) używanie w budynku obuwia, podbitego gwoździami,
k) wbijanie do ścian gwoździ, szpilek i pluskiewek,
l) pozostawianie światła po wyjściu z pokoju,
m) używanie światła po godzinie 22-ej wieczorem,
n) przesuwanie i zmienianie mebli w pokoju,
o) używanie prądu elektrycznego do przyrządów elektrycznych, jak żelazko do prasowania, naczynia do ogrzewania wody i t. p.
p) przyjmowanie gości i urządzanie przyjęć w pokoju pod numerem.

§ 14. Kuracjusze mogą przyjmować gości swych tylko w salonie.

§ 15. Za uszkodzenie mebli, naczyń, urządzeń, odpowiada materjalnie Kuracjusz.

§ 16. Od godziny 14 do 16-tej i po godzinie 22-ej obowiązuje zachowanie największego spokoju.

§ 17. Używanie służby po godz. 22-ej (10 wieczorem) lub też do specjalnych czynności, może odbywać się tylko za wiedzą i zgodą Zarządu za osobnem wynagrodzeniem.

§ 18. W dobrze zrozumianym interesie wszystkich winien każdy Kuracjusz przyczynić się do wytworzenia serdecznej koleżeńskiej atmosfery i harmonijnego współżycia tak w stosunku do Zarządu jak i wszystkich przebywających w Domu Zdrowia.

§ 19. Wszelkie życzenia osobiste, zgłoszenia, wynikające z konsultacji co do djety i t. p. oraz zażalenia na służbę obowiązany jest każdy Kuracjusz podawać wprost do Zarządu, względnie wpisywać je do Księgi Życzeń, która pozostaje do dyspozycji Kuracjuszy.

§ 20. Ustnie przedstawiane żądania, a niespełnione przez zarząd, względnie zażalenia z tego tytułu, ma Kuracjusz obowiązek złożyć pisemnie do rąk Administratora i zażądać w razie odmowy — przekazania pisma Zarządowi Głównemu do rozpatrzenia.

§ 21. Kuracjusz obowiązany jest bezwzględnie zastosować się do poleceń i wskazówek Zarządu z prawem odwołania się w wypadkach nieprzewidzianych regulaminem do Zarządu Głównego Stowarzyszenia.

§ 22. Odwołanie się nie zwalnia jednak Kuracjusza od zastosowania się do wydanego przez Zarząd Domu Zdrowia polecenia.

§ 23. Ścisłe stosowanie się do niniejszego Regulaminu obowiązuje Kuracjuszy.

§ 24. Niestosujący się do powyższego regulaminu tracą prawo do korzystania z pobytu w Domu Zdrowia i obowiązani są do pokrycia strat stąd wynikłych".

Skrzynka listowa

Odpowiedzi Pomorskiego Zarządu Okręgowego i Sekcji Pedagogicznej.

Odpowiedzi na wszelkie przedstawione nam sprawy wysłaliśmy kołom, członkom, i czytelnikom listownie, a dla szczupłości miejsca nie możemy w niniejszym numerze odpowiedzi powtarzać i podać do publicznej wiadomości.

W sprawie zaliczenia lat służby wojskowej do wysługi lat, względnie emerytury.

Wzywa się niniejszem wszystkich tych Kolegów, którym dotąd nie zaliczono do wysługi lat względnie emerytury lat służby wojskowej, aby zgłosili udoku-

mentowane pretensje do Biura Nauczycielskiego (Grudziądz, Rynek 15) celem rozpatrzenia tychże i ew. podjęcia kroków i starań o zaliczenie.

Nadmienia się, że należy przysłać dokładny opis służby; zaznaczyć, czy petent już przed służbą wojskową pełnił służbę nauczycielską lub nie, czy zwracał się do władz szkolnych z prośbą o zaliczenie lat, ew. przez którą władzę została prośba ta zwrócona i z jakiem umotywowaniem?

Odpowiedzi Zarządu „Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego".

Potwierdzamy, że w miesiącu marcu rb. następujący członkowie Kół zostali przyjęci do Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego:

29. Markowski Bernard — Małe Bałówki, pow. Lubawa, 1 bas.
30. Koliński Engelbert — Kuligi, p. Nowemiasto, 1 bas.
31. Konath Paweł — Kamionka, p. Małe Małówki, 2 tenor.
32. Buszowski Franciszek — Mroczno, 2 bas.
33. Nowoczyn Otton — Tereszewo, p. Nowemiasto, 2 bas.
34. Szczepański Franciszek — Mikołajki, p. Nowemiasto, 2 tenor.
35. Michalski Kazimierz — Nawra, p. Nowemiasto, 2 tenor.
36. Wardowski Jan — Marzęcicy, p. Nowemiasto, 2 tenor.
37. Palmowski Stanisław — Tereszewo, 1 bas.
38. Standara Konrad — Wawroniec, p. Skarlin, 1 bas.
39. Ewertowski Bernard — Mroczenko, 1 bas.
40. Hozenberg Antoni — Pustki, p. Radomno, 1 bas.
41. Budzichowski Jan — Chrośle, p. Nowydwór, 1 bas.
42. Adam Szramke — Wielkie Bałówki, tenor.
43. Truszkowski Stefan — Polskie Stwolno, p. Grudziądz, I tenor.
44. Zacharkówna Marja — Pastwiska, p. Nowe, sopran.

U w a g a :

Liczba dotąd przyjętych ćwiczących członków Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego jest zupełnie niewystarczająca! Pań zgłosiło się zaledwie 10, która to liczba nie jest żadnym odpowiednikiem głosów męskich; wskutek czego podczas Zjazdu Jubileuszowego nie może nasz Chór występować jako mieszany, a jedynie jako męski. Materjał do regulaminu podajemy na innem miejscu niniejszego numeru w osobnym artykule. Polecamy szczególnej uwadze artykuł ten, w którym podaliśmy do wiadomości także repertuar na najbliższy czas, ustalony przez dyrygenta chóru, kol. Henryka Dogę z Brodnicy. Wobec krótkości czasu, dzielącego nas od Zjazdu Jubileuszowego (dnia 21 maja rb.) polecamy członkom chóru nauczycielskiego, przystąpić niezwłocznie do ćwiczeń, aby byli przygotowani na wspólną próbę, która odbędzie się na miejscu w Chełmnie w przeddzień Zjazdu Jubileuszowego, dnia 20. 5. rb.; początek wspólnych ćwiczeń tegoż dnia rano o godzinie 9. na auli szkoły III. (patrz art. wstępny w niniejszym numerze!) Prosimy członków Chóru Nauczycielskiego o bezwzględne przybycie na oznaczony termin do Chełmna! — Przyjmujemy dalsze zgłoszenia, o które gorąco prosimy, aby Chór nasz w Chełmnie zareprezentował się okazale!

ZAMKNIĘCIE REDAKCYJNE:

niniejszego numeru: dnia 30. 3. 1929 roku;

następnego numeru: dnia 30. IV. 1929 roku;

Następny numer zawierać będzie sprawozdanie z dziesięciolecia istnienia naszej organizacji na Pomorzu! (Prosimy o materjały!)

REDAKCJA.

OBOWIĄZKIEM członków Stowarzyszenia Ch. N. Naucz. S. P. jest:

1. przysparzać naszej organizacji coraz to nowych członków!
2. rozszerzać wśród nauczycielstwa „Nauczyciela Pomorskiego“!
3. zaprowadzać w swej szkole „Młodego Polaka“
4. zamówić w naszem Biurze Okręgowem „Informatora Naucz.“ (3 zł).
5. sprowadzać jedynie przez nasze Biuro wszelkie potrzebne książki i podręczniki!
6. przybyć z rodziną na nasz Zjazd Jubileuszowy do Chełmna!
7. wybrać się do Poznania na Powsz. Wyst. Krajową; w pierwszej połowie lipca na wszechpolski zjazd Stowarzyszenia!

Gorliwy członek Stowarzyszenia

okazuje głebokie przywiązanie do swej organizacji **otwarcie, zawsze i wszędzie** chętnem i dobrem **słowem,** — a lepiej jeszcze: **c z y n e m !**

Otóż: SPEŁNIJ NAJPIERW POWYŻSZE OBOWIĄZKI!!!

